T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI

TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN KAPSAMINDA MESAFELİ SÖZLEŞMELERDE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HANDE ELVERDİ ŞAHİN

İSTANBUL, 2023

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUKU ANABİLİM DALI

TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN KAPSAMINDA MESAFELİ SÖZLEŞMELERDE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

Yüksek Lisans Tezi

HANDE ELVERDİ ŞAHİN

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. SEDA ÖKTEM ÇEVİK

İSTANBUL, 2023

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

08/05/2023

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Program Adı:	Özel Hukuk
Öğrencinin Adı Soyadı:	Hande Elverdi Şahin
Tezin Adı:	Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Mesafeli Sözleşmelerde Kişisel Verilerin Korunması
Tez Savunma Tarihi:	12.04.2023

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

……..
Enstitü Müdürü

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

	Ünvanı, Adı Soyadı	**Kurumu**	**İmza**
Tez Danışmanı:	Doç. Dr. Seda Öktem Çevik	Bau Hukuk Fakültesi	
2. Üye (Kurum İçi):	Doç. Dr. Öz Seçer	Bau Hukuk Fakültesi	
3. Üye (Kurum Dışı):	Doç. Dr. Doruk Gönen	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi	

Her zaman bir adım daha ileri gitmem için beni teşvik eden ve bana güvenen

Babam Şükrü Elverdi 'ye,

Üzerimdeki emeği ve çabası ile her koşulda yanımda olup beni hiç yalnız bırakmayan

Annem Gülşen Üstün'e ve

Hayatıma anlam ve güzelliler katan ayrıca hiçbir zaman desteğini esirgemeyen

Eşim ve Meslektaşım Av. Murat Şahin'e

Çok teşekkür ederim…

ÖZET

TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN KAPSAMINDA MESAFELİ SÖZLEŞMELERDE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

HANDE ELVERDİ ŞAHİN

Bu çalışmamızda tüketicilerin mesafeli sözleşmeler aracılığı ile paylaştığı kişisel verilerinin neler olduğu, bu verilerinin işlenmesinde, korunmasında ve aktarılmasında veri sorumlusunun dikkat etmesi gereken unsurlar hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Tüketicinin mesafeli sözleşmeler aracılığı ile paylaşmış olduğu kişisel verilerinin korunmasına ilişkin sahip olduğu haklar değerlendirilmeye çalışılmıştır. Son olarak ise mesafeli sözleşmelerin sona erme halleri ile bu hallerde kişisel verilerin durumuna değinilmiş ve elektronik ileti yönetim sistemi açıklanmıştır.

Çalışmamızın amacı her geçen gün gelişen teknoloji sonucu artan mesafeli satış sözleşmelerinde elde edilen kişisel verilere biraz olsun açıklık getirmektir. Ayrıca tüketicinin hakları, veri sorumlusunun yükümlülüklerini güncel mevzuat ve Kurul kararları kapsamında değerlendirmeyi amaçlamaktayız.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Veri, Tüketici, Mesafeli Sözleşme, İleti Yönetim Sistemi

Tez Danışmanı: Seda Öktem Çevik

ABSTRACT

PROTECTION OF PERSONAL DATA IN DISTANCE CONTRACTS UNDER THE LAW ON CONSUMER PROTECTİON

HANDE ELVERDİ ŞAHİN

In our study, explanations were made about the personal data shared by consumers through distance contracts and the factors that the data controller should pay attention to in the processing, protection, and transfer of these data. It has been tried to evaluate the rights of the consumer regarding the protection of personal data shared through distance contracts. Finally, the termination of distance contracts and the status of personal data in these cases are mentioned and the electronic message management system was explained.

The aim of our study is to clarify the personal data obtained in distance sales contracts, which are increasing as a result of developing technology day by day. In addition we aim to evaluate the rights of the consumer and the obligations of the data controller within the scope of current legislation and Board decisions.

Keywords: Personal Data, Consumer, Distance Contract, Message Management System

Thesis Supervisor: Seda Öktem Çevik

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR **6**

GİRİŞ **8**

BİRİNCİ BÖLÜM KİŞİSEL VERİ, TÜKETİCİ VE ELEKTRONİK SÖZLEŞME KAVRAMLARI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER **11**

A. KİŞİSEL VERİ KAVRAMI 11

1. Kişisel Verinin Tanımı ve Unsurları 11

a. Kişisel verinin tanımı 11

b. Kişisel verinin unsurları 13

i. Gerçek kişiye ilişkin olması 14

ii. Gerçek kişiyi belirli veya belirlenebilir kılması 15

iii. Her türlü bilgi 15

2. Kişisel Veri Türleri 16

a. Özel nitelikli(Hassas) kişisel veri 17

b. Özel nitelikli olmayan (Genel) kişisel veri 19

3. Kişisel Veri Kavramının Tarihçesi 19

4. Kişisel Verilerin Hukuki Niteliği 23

a. Ekonomik Hak Yaklaşımı 24

i. Mülkiyet hakkı görüşü 24

ii. Fikri mülkiyet hakkı görüşü 25

b. İnsan Hakkı Yaklaşımı 26

4. Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Temel İlkeleri 29

a. Kişisel verilerin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olarak işlenmesi 29

b. Kişisel verilerin güncel tutulması ve doğru olması 31

c. Belirli, açık ve meşru bir amaca yönelik işlenmesi 32

d. Kişisel verilerin işlendikleri amaçla sınırlı, ilişkili ve ölçülü olması 32

e. Kişisel verilerin işlendiği amacın gerektirdiği süre boyunca veya mevzuatın öngördüğü süre kadar tutulması 33

B. TÜKETİCİ KAVRAMI 34

1. Tüketici Kavramı 34

2. Tüketici Kavramının Unsurları 35

a. Ticari ve mesleki amaçlı olmama 36
b. Gerçek veya tüzel kişi olma 37
c. Hareket etme 38
C. MESAFELİ SÖZLEŞME KAVRAMI 39
1. Mesafeli Sözleşmenin Hukuki Niteliği 40
2. Mesafeli Sözleşmelerin Tanımı ve Unsurları 41
a. Tanımı 41
b. Unsurları 42
i. Sözleşmenin Kurulması Sürecinde Tarafların Fiziksel Olarak Bir Araya Gelmemesi 42
ii. Mesafeli İletişim Araçlarının Kullanılması 43
iii. Organize Bir Mesafeli Sürüm Sisteminin Varlığı 44
3. Mesafeli Sözleşmenin Tarafları 45
4. Mesafeli Sözleşmenin Konusu ve Şekli 46
a. Konusu 46
b. Şekli 47
İKİNCİ BÖLÜM 49
MESAFELİ SÖZLEŞMELERDE TÜKETİCİ VERİLERİNİN İŞLENMESİ VE KORUNMASI 49
A. Mesafeli Sözleşmelerde Taraflar ve Tüketicinin Mesafeli Sözleşmelerde Sıklıkla İşlenen Kişisel Verileri 49
1. Mesafeli Sözleşmelerde Kişisel Verilerin İşlenmesi Bakımından Taraflar 49
a. Veri sahibi 49
b. Veri sorumlusu 50
c. Veri işleyen 51
2. **Mesafeli Sözleşmelerde Tüketiciye Ait İşlenen En Yaygın Kişisel Veriler** 52
a. Kimlik Bilgileri 53
i. İsim Soyisim 53
ii. Kimlik Numarası 54
iii. Pasaport Bilgileri 55
b. İletişim Bilgileri 56
i. Adres 56
ii. E-posta Adresi 57
iii. Telefon Numarası 58

c. İşlem Güvenliği ve Finans Bilgileri 60
i. IP Adresi 60
ii. Hesap Bilgileri 61
d. Lokasyon ve Ürün Bilgileri 63
i. Konum Bilgisi 63
ii. Ürüne ve Hizmete İlişkin Bilgiler 64
e. Sağlık Bilgileri 65
B. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Elektronik Sözleşmelerde Tüketici Verilerinin İşlenmesi 66
1.Tüketici Verilerinin İşlenmesi, İşleme Koşulları ve Yöntemleri 66
a. İlgili Kişinin Açık Rızası 68
i. Rıza 68
ii. Açık rıza 69
b. Kanunda Açıkça Öngörülmüş Olması 75
e. Fiili İmkânsızlık Nedeniyle Rızasını Açıklayamayacak Durumda Bulunan veya Rızasına Hukuki Geçerlilik Tanınmayan Kişinin Kendisinin ya da Bir Başkasının Hayatı veya Beden Bütünlüğünün Korunması İçin Zorunlu Olması 76
f. Bir Sözleşmenin Kurulması veya İfasıyla Doğrudan Doğruya İlgili Olması Kaydıyla, Sözleşmenin Taraflarına Ait Kişisel Verilerin İşlenmesinin Gerekli Olması 77
g. Veri Sorumlusunun Hukuki Yükümlülüğünü Yerine Getirebilmesi İçin Zorunlu Olması 78
h. İlgili Kişinin Kendisi Tarafından Alenileştirilmiş Olması 79
i. Bir Hakkın Tesisi, Kullanılması veya Korunması İçin Veri İşlemenin Zorunlu Olması 80
j. İlgili Kişinin Temel Hak ve Özgürlüklerine Zarar Vermemek Kaydıyla, Veri Sorumlusunun Meşru Menfaatleri İçin Veri İşlenmesinin Zorunlu Olması 81
2. Aktarılması 81
a. Kişisel Verilerin Yurt İçine Aktarılması 82
b. Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılması 83
3. Veri Sorumlusunun Tüketici Verilerinin İşlenmesine Yönelik Yükümlülükleri 84
a. Aydınlatma yükümlülüğü 84
b. Tüketiciye Haklarını Kullandırma Yükümlülüğü 87
c. Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükler 87
d. Veri Sorumluları Siciline Kayıt 88

e. Kişisel Verilerin Silinmesi Yok Edilmesi veya Anonimleştirilmesi 90

C. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Elektronik Sözleşmelerde Tüketici Verilerinin Korunması 92

1. Veri Sorumlusu Satıcının Tüketici Verilerinin Korunmasına Yönelik Yükümlülükleri 92

2. Elektronik Sözleşmelerde Tüketicinin Kişisel Verilerinin Korunmasına İlişkin Hakları 93

a. Verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenme hakkı 93

b. Kişisel verilerine ilişkin bilgi talep etme hakkı 94

c. Kişisel verilerin hangi amaçla işlendiği ve işlenen verilerin amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını öğrenme hakkı 95

d. Kişisel verilerin aktarılıp aktarılmadığına ilişkin bilgi talep etme hakkı 96

e. Kişisel verilerin düzeltilmesini isteme hakkı 97

f. Kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme hakkı 97

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 100

MESAFELİ SÖZLEŞMELERİN SONA ERMESİ HALLERİNDE KİŞİSEL VERİLERİN DURUMU 100

VE VERİ GÜVENLİĞİ İHLALİ 100

A. Mesafeli Sözleşmelerin Sona Ermesi..... 100

B. Mesafeli Sözleşmede Cayma Hakkı ve Tüketicinin Kişisel Verilerin Durumu 103

C. Veri Güvenliğinin İhlal Edilmesi..... 107

D. Tüketicinin Satıcı/Sağlayıcıya Başvurmasına İlişkin Usul ve Esaslar 108

1. Başvuru hakkı ve usulü 109

2. Başvuruya cevap süreci 109

3. Ücretlendirilme 110

E. Kurula Başvuru 111

F. Yaptırım Sistemleri..... 112

1.İdari yaptırım 112

2. Tazminat 113

3. Cezai Yaptırım 115

G. Mesafeli satış sözleşmesi ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Ticari Elektronik İleti Yönetim Sistemi..... 115

1. Ticari Elektronik İleti ve İleti Yönetim Sistemi Kavramları..... 116

2. Ticari Elektronik İletiye Onay Verilmesi 118

3. Onay Alınmasına Gerek Duyulmayan İstisna Durumlar 119
4. Reddetme Hakkı ve Bildirim Yöntemi 121
5. Ticari Elektronik İleti Onayında Yer Alan Tüketicinin Kişisel Verileri ve Kayıtları Saklama Süreleri 122
6. Ticari Elektronik İletilere İlişkin Şikâyet 123
SONUÇ **125**
KAYNAKÇA **129**

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği

ABAD : Avrupa Birliği Adalet Divanı

A.e. : Aynı İsimli Eser

AK : Avrupa Konseyi

AİHM : Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

AİHS : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AYM : Anayasa Mahkemesi

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

c. : Cümle

CMK : Ceza Muhakemesi Kanunu

D. : Daire

Direktif : Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi

E. : Esas

ETDK : Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun

E-posta : Elektronik Posta

f. : Fıkra

GDPR : Genel Veri Koruma Tüzüğü

HD : Hukuk Dairesi

İK : İş Kanunu

İYS : Ticari Elektronik İleti Yönetim Sistemi

K. : Karar

Kurul : Kişisel Verileri Koruma Kurulu

Kurum : Kişisel Verileri Koruma Kurumu

KVKK : Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

m. : Madde

MSY : Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği

OECD : Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü

par. : Paragraf

s. : Sayfa

S. : Sayı

TBK : Türk Borçlar Kanunu

TKHK : Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun

TMK : Türk Medeni Kanunu

TCK : Türk Ceza Kanunu

TDK : Türk Dil Kurumu

Tüzük : Avrupa Birliği Veri Koruma Tüzüğü

vb. : Ve benzeri

vd. : Ve devamı

VERBİS : Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi

VSSHY : Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik

YCGK : Yargıtay Ceza Genel Kurulu

GİRİŞ

Gelişen teknoloji ve buna bağlı olarak ortaya çıkan ihtiyaçlar kapsamında; yaygınlaşan mesafeli sözleşmeler bugünlerde hayatımızın vazgeçilmezlerinden olmuştur. Hele ki Covid-19 sonrası insanların kalabalığa karışmadan ihtiyaçlarını giderebilecek duruma gelmesi her sektörde önemli bir hal almıştır. Bu sebeple tüketici olarak imzaladığımız mesafeli satış sözleşmeleri gün geçtikçe artmıştır. Ancak bunu hayatın olağan akışı içerisinde normal olarak kabul etmiş olsak da aslında en kıymetli varlıklarımızdan birisi kişisel verilerimizdir.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre; ülkemizde 2021 yılında %44,3 olan internetten özel kullanım amacı ile mal ve hizmet satın alma oranı, 2022 yılında %46,2'ye yükselmiştir ve gün geçtikçe de yükselmeye devam etmektedir[1].

Gündelik market ihtiyaçlarımız, giyinme ihtiyaçlarımız hatta barınma ihtiyaçlarımızı dahi internet ortamı üzerinden karşılar hale geldiğimiz bu günlerde üye olanlara sunulan özel teklifler, kişiye özel hazırlanmış kampanyalar, tekrarlanan alışverişlerde siparişin kolaylaştırılması ve alışveriş alışkanlıklarına göre ürün önerileri sunulması gibi zaman kazandıran, verilen çabayı azaltan kolaylıklar e-ticareti tercih eden insan sayısını günbegün arttırmaktadır.

Ancak, e-ticaretin tüm kolaylıklarının ve avantajlarının yanı sıra kişisel verilerin işlenmesi ve saklanmasını da çok kolay bir hale getirdiğini ve bu sebeple pek çok insanı ilgilendiren birçok verinin tek bir veri sızıntısı ile kötü niyetli kişilerin eline geçmesine sebep olabilecektir.

Tüketiciler hangi bilgilerinin ne amaçlar doğrultusunda tutulduğunu bilmemekte, uzun ve kalabalık sözleşmeleri hiç tereddüt etmeden hatta çoğu zaman okumadan onaylamaktadır. Ancak, bu sözleşmelerde ne tür kişisel verilerinin;

[1] https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587 (çevrimiçi) , (Erişim Tarihi: 21.12.2022)

kiminle veya kimlerle ne sıfatla ne amaçla ne süreyle paylaşıldığı ve haklarının neler olduğunu, veri sorumlusunun sorumluluklarını bilmemektedirler. Çalışmamız kapsamında mesafeli sözleşmelerde yer alan kişisel verilerine ilişkin tüketicinin haklarına, satıcının sorumluluklarına yer verdik.

Çalışmamızın ilk bölümünde daha çok konumuz için önemli olan kavramların tanımlarına ve unsurlarına önem verdik. Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilginin kişisel veri olduğuna ve bu tanım doğrultusunda kişisel verilerin gerçek kişiye ilişkin olma, gerçek kişiyi belirlenebilir kılma, her türlü bilgiyi kapsama olacak şekilde üç unsurunun bulunduğuna ilişkin açıklamalar yapılacaktır. Kişisel verinin özel nitelikli ve özel nitelikli olmayan olmak üzere iki türü bulunduğunu belirtirken bu ayrımın sebeplerine değinecektir. Bunun yanı sıra kişisel verilerin hukuki niteliği itibariyle yaşanan tartışmalar açıklanarak tarihçesine ve temel ilkelerine yer verilecektir.

Kişisel veri kavramının açıklanmasından sonra çalışmamızın öznesi olan tüketici kavramı açıklanarak tüketici kavramının unsurlarına da değinilerek tüketicinin korunmasının tezimiz konusundaki gerekliliğine yer verilecektir. Birinci bölümün son kısmında ise; satıcı ile tüketicinin aynı zamanda fiziksel varlığı olmaksızın, mal veya hizmetlerin uzaktan pazarlanmasına yönelik olarak oluşturulmuş bir sistem çerçevesinde, taraflar arasında sözleşmenin kurulduğu an da dâhil olmak üzere uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle kurulan sözleşmelerin mesafeli sözleşmeler olduğu açıklanacaktır. Mesafeli sözleşmelerin unsurlarına, taraflarına, konusuna ve şekline yer vererek mesafeli sözleşmelerin sınırları çizilecektir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde, mesafeli sözleşmelerde kişisel verisi işlenen tarafların tespiti yapılarak birinci bölümde yer alan tanımlar bir araya getirilerek konu özelinde değerlendirilmiştir. Mesafeli sözleşme akdederken sıklıkla paylaştığımız kişisel verilerimiz olan; tüketicinin isim ve soy ismi, adresi, e-posta adresi, telefon numarası, kimlik numarası, hesap bilgileri, ürüne ve hizmete ilişkin bilgiler, IP adresi, pasaport bilgileri ve konum verileri Kurum kararları ile birleştirilerek açıklanmıştır. Mesafeli sözleşmelerde tüketici verilerinin işlenme

koşulları, veri sorumlusunun yükümlülükleri ve tüketicinin verilerinin korunmasına ilişkin hakları da bu bölümde açıklanacaktır.

Çalışmamızın son bölümünde ise, mesafeli sözleşmelerde aykırılığın sonuçları ile mesafeli sözleşmelere özgü bir yol olan cayma hakkı açıklanmış ve sözleşmenin sona ermesi durumlarında tüketicinin verilerinin durumunun ne olacağına yer verilmiştir. Herhangi bir veri ihlali olması halinde; tüketicinin veri sorumlusuna başvuru usulü, başvuruya cevap süresi ve sonrasında Kurul'a başvuru süreçleri ile yaptırım sistemleri açıklanmıştır.

Tüketicinin, ticari elektronik iletiler için onayının alınmasına, reddetme hakkının kullanılmasına ve şikâyet süreçlerinin yürütülmesine imkân sağlayan ileti yönetim sistemi açıklanarak tüketiciye bu sistemin katkıları ve tüketicinin hakkı değerlendirilmiştir. Kurul'un konuya ilişkin vermiş olduğu kararlarla desteklenerek açıklanmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
KİŞİSEL VERİ, TÜKETİCİ VE ELEKTRONİK SÖZLEŞME KAVRAMLARI İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

A. KİŞİSEL VERİ KAVRAMI

1. Kişisel Verinin Tanımı ve Unsurları

a. Kişisel verinin tanımı

Türk Dil Kurumu, kişisel[2] sözcüğünü "*Kişi ile ilgili, kişiye ilişkin, kişinin kendi malı olan, şahsi, zatî*" şeklinde tanımlamıştır. Veri[3] kavramının TDK'da yer alan tanımlarından birisi ise "*Bilgi, data*" şeklindedir. İki kelimenin ayrı ayrı tanımlarından yola çıkacak olursak kişisel verinin kişiye ait, kişi ile ilgili her türlü bilgi olduğunu söyleyebiliriz.

Kişisel Verilerin Korunması Kanununun ülkemizde yürürlüğe girmesinden önce kişisel veri kavramının tanımı için uluslararası düzenlemeler dikkate alınmıştır. Söz konusu düzenlemelerde yer alan tanımlara kısaca değinecek olursak; Avrupa Konseyi (AK)'nin yürürlüğe koymuş olduğu 108 sayılı Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi[4]'nin 2. maddesinin a bendinde, "*Kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişi("İlgili kişi") hakkındaki tüm bilgileri ifade eder*"[5] şeklinde tanımlanmıştır.

[2] https://sozluk.gov.tr (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 11.12.2022)
[3] https://sozluk.gov.tr (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi:11.12.2022)
[4] Çalışmanın devamında kısaca "Sözleşme" olarak anılacaktır. Sözleşmeye ilişkin detaylı bilgi için bkz. Küzeci, E. Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, 2020, s.144-151.
[5] Sözleşme metni için bkz. 17 Mart 2016 tarihli 29656 sayılı Resmî Gazete.

Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü'nün 1980 yılında yayınlamış olduğu Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Transferine İlişkin Rehber İlkelerde de benzer bir şekilde kişisel veriyi, "*Kimliği belirli ya da belirlenebilir olan gerçek bir kişiye ait bilgilerin tamamı*" olarak tanımlanmıştır.

Dijital çağın en kapsamlı uyum projelerinden biri olarak görülen[6] 95/46/EC sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına Dair Bireylerin Korunma Yönergesi[7]'nin 2. maddesinde[8] *"kişisel veri; fiziksel, fizyolojik, zihinsel, ekonomik, kültürel veya sosyal kimliğine özel bir veya daha fazla faktöre veya bir kimlik numarasına atıf başta olmak üzere doğrudan veya dolaylı olarak tespit edilebilen bir tespit edilebilir kişi; tespit edilmiş veya tespit edilebilir gerçek kişiye ("veri öznesi) ilişkin herhangi bir bilgiyi kastedecektir."* denilmek sureti ile kişisel veri tanımının genişletildiği görülmektedir.

Son olarak Genel Veri Koruma Tüzüğü[9]'nün 4. maddesinde " *'kişisel veri' tanımlanmış veya tanımlanabilir bir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgidir"* denilmek suretiyle kişisel veri tanımlanmış ve aynı maddenin devamında veri sahibine ilişkin olarak da; *"tanımlanmış bir gerçek kişi özellikle bir isim, kimlik numarası, konum verileri, çevrim içi tanımlayıcı ya da söz konusu gerçek kişinin fiziksel, fizyolojik, genetik, ruhsal, ekonomik, kültürel veya toplumsal kimliğine özgü bir ya da daha fazla sayıda faktöre atıfta bulunularak doğrudan veya dolaylı olarak tanımlanabilen bir kişidir"* denilmiştir. GDPR'da yer alan tanımın yönergede yapılan tanımdan çok farklı olmadığı görülmektedir.

Ülkemizde 24.03.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun tanımları içeren 3. maddesinin d bendinde kişisel veri kavramı, "*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*" şeklinde tanımlanmıştır. Kanun'un gerekçesinde de görüleceği üzere; kişinin adı,

---

[6] Başalp, N., Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 21 (1), 2015, s.79.

[7] Çalışmanın devamında kısaca "Yönerge" olarak anılacaktır.

[8] https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:en:HTML (Erişim Tarihi: 02.03.2021), https://kisiselveri.com/9546ec-turkce (Erişim Tarihi: 02.03.2021)

[9] https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/wp-content/uploads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf (Erişim Tarihi: 02.03.2021)

soyadı, doğum tarihi ve doğduğu yer gibi kesin teşhis sağlayan bilgilerin yanı sıra kişinin fiziki özellikleri, ailevi, ekonomik, sosyal bilgileri de kişisel veri kabul edilir. Bir kişinin belirli veya belirlenebilir olmasını sağlayan mevcut verilerin, bir şekilde kişiyle ilişkilendirilmesine sebep olarak o kişinin tanımlanabilir hale getiren her türlü veri kişisel veridir[10].

Kişisel verileri bu günlerde dönemin yeni petrolü olarak tanımlamaktadırlar[11]. Petrol gibi önemli bir para kaynağının yerini kişisel verilerin aldığının ifade edilmesi ile yeni para birimi olarak kişisel verilerin görülmesi önemli bir tespittir. Bir örnek verecek olursak, havalimanlarında veya kafelerde çok yaygın bir biçimde kullanılmaya başlayan sistemler ile kişi internet ihtiyacını bir bedel ödemeksizin kişisel verilerini internet sağlayanın web sitesine girerek karşılayabilmektedir.

b. Kişisel verinin unsurları

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda kişisel verinin "kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi" şeklinde

[10] KVKK madde gerekçeleri, m. 3, s.7. Gerekçenin devamında; kişinin fiziksel, ekonomik, kültürel, sosyal veya psikolojik kimliğini ifade eden somut bir içerik taşıması veya kimlik, vergi, sigorta numarası gibi herhangi bir kayıtla ilişkilendirilmesi sonucunda kişinin belirlenmesini sağlayan tüm hallerin kişisel veri olarak sayılacağına değinmiştir. Bunların yanı sıra; isim, telefon, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik ve pasaport numarası, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler, özgeçmiş vb. veriler ile dolaylı yollardan da olsa kişiyi belirlenebilir kılan tüm bu veriler işbu özellikleri nedeniyle kişisel veridirler.; Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 05.09.2018 tarihli 2571 E. ve 7821 K. Sayılı kararında; kişisel veri kavramından; ilgili kişinin yetkisiz üçüncü kişilerin bilgisine sunmamayı tercih ettiği, kendi takdir ettiği müddetçe diğer insanlara açıklayarak ancak tercih ettiği çevre ile paylaştığı nüfus bilgileri, adli sicil kayıtları, adresi, eğitim durumu, yapmakta olduğu iş, hesap bilgileri, telefon numaraları, e-mail adresi, medeni hali, sağlık bilgileri, parmak izi, kan grubu, DNA'sı gibi biyolojik verileri, ahlaki ve seksüel tercihleri, etnik kökeni, siyasi, felsefi ve dini görüşleri, sendikal kayıtları gibi kimliğini belirlenebilir kılan yahut belirleyen kişiyi toplumda yer alan diğer bütün bireylerden farklı kılan ve onun özelliklerini ortaya koymaya elverişli, gerçek kişiye ait her türlü bilginin anlaşılması gerektiğini belirtmiştir; Kişisel veri, Anayasa Mahkemesi'nin 25.12.2014 tarihli 2014/74 E. ve 2014/201 K. Sayılı kararında da kanuna paralel bir şekilde kişisel veri "belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartı ile bir kişiye ilişkin tüm bilgiler" biçiminde ifade edilmiştir.

[11] Ketizmen, M., Kart, A., Kişisel Veri ve Rekabet Hukuku Kapsamında "Big Data", Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 1(1), 64-76, 2019, s.67; kişisel verilerin günümüzün petrolü olduğuna ilişkin yazı için bknz. https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2018/03/05/heres-why-data-is-not-the-new-oil/?sh=497bd5623aa9 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi:20.12.2022) ; Göçmen Uyarer, S., s.21.

tanımlandığını yukarıda belirtmiştik. Tanımdan da anlaşılacağı üzere kişisel veri kavramının üç unsuru bulunmaktadır.

i. Gerçek kişiye ilişkin olması

Kişi, hukukumuzda haklara ve borçlara sahip olabilen kavramları ifade eder[12]. Hukukumuzda kişi kavramı tüzel kişi ve gerçek kişi olarak ikiye ayrılmıştır. Gerçek kişiler insanlardır. Tüzel kişi ise kendisine kişilik tanınmış, belli bir amaca yönelmiş kişi veya mal topluluklarına denilmektedir. Kişisel verilerde bahsi geçen kişinin gerçek kişi mi olduğu tüzel kişiyi de kapsayıp kapsamadığı uzunca bir süre tartışma konusu olmuştur. Doktrinde, tüzel kişilere ait verilerin de kişisel veri sayılması gerektiği görüşünü savunan yazarlar mevcuttur[13]. Ancak bizde, kanun koyucu gibi kişisel verilerin korunmasının amacının gerçek kişilerin kişilik hakkını korumaya yönelik olması sebebi ile tüzel kişilerin gerçek kişilerin sahip olduğu koruma kapsamından faydalanmaması gerektiği görüşündeyiz.

AB Veri Koruma Tüzüğü'nde, OECD Rehber İlkelerinde ve 96/46/EC'de yer alan tanımlarda da yalnızca gerçek kişinin koruma altına alındığı açıktır. Ancak, uluslararası düzenlemeler her ne kadar gerçek kişileri koruma altına alıyor olsa da Avusturya, Danimarka, İtalya, Lüksemburg, İzlanda, Norveç ve İsviçre'de tüzel kişilere ait veriler de koruma kapsamında kabul edilmektedir[14].

Ülkemizde ise kanunun yayımı ile birlikte kişisel veri kavramının tüzel kişiyi kapsamadığı yalnızca gerçek kişinin kişisel verisi olabileceği hususu netlik kazanmış ve söz konusu tartışmaları sona erdirmiştir. Dolayısıyla, şirketlerin ticaret unvanları, vergi kimlik numaraları, adresleri gibi veriler kişisel veri niteliğini haiz değildir.

---

[12] Akipek, J. G. / Akıntürk, T./ Kahraman, D. A., Türk Medeni Hukuku Birinci Cilt Başlangıç, Hükümleri Kişiler Hukuku, 9.Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2019, s.229; Oğuzman, K./ Seliçi, Ö./ Oktay-Özdemir, S. Filiz Kitapevi, 19.Baskı, İstanbul, 2020, s. 2.

[13] Aksoy, H.C., Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, Çakmak Yayınevi, Ankara, 2010, s.18; Ayözger, A.Ç., Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil, Beta, 2. Baskı, İstanbul, 2019, s.9.

[14] Aksoy, H.C., s.19

ii. Gerçek kişiyi belirli veya belirlenebilir kılması

Kişisel verinin diğer bir unsuru ise bir verinin kişisel veri sayılabilmesi için gerçek kişiyle ilişkilendirilmesi suretiyle kişiyi belirlenebilir kılması gerektiğidir. Kanunda sınırlı sayıda bir veri sayımı bulunmadığı için kişiyi belirlenebilir kılan her türlü bilgi geniş yorumlanmalıdır. AB'nin resmi internet sitesinde kişinin, eldeki bilgilerle doğrudan tanımlanması mümkün olabileceği gibi dolaylı olarak da tanımlanabileceğini ve bu gibi durumda farklı etkenlerin göz önünde bulundurulması gerektiğine değinmiştir. Yani, eldeki bilgi ile bir kişiyi tanımlayamıyor olsanız dahi, bir başka bilgi yahut farklı bir kaynaktan ulaşabileceğiniz bilgilerle bu kişiyi tanımlayabiliyorsanız dolaylı yoldan tanımlamadan söz edilmektedir, demektedir[15].

Her somut olaya göre her türlü bilginin kişiyi belirlenebilir kılıp kılmayacağı değişiklik gösterebilir. Örneğin, kimlik numarası gibi bilgiler kişinin kimliğinin doğrudan gösterebileceği gibi araç plakası gibi doğrudan göstermeyen bilgiler herhangi bir başka kayıt ile ilişkilendirmesi sonucunda kişinin kimliğini ortaya çıkarabilir[16].

Bir takma isim(mahlas) yerine göre kişiyi belirlenebilir kılabilecekken, yaygın kullanılması durumunda isim, soy isim gibi önemli bilgiler dahi kişiyi belirlenebilir kılmaya yetmeyebilir. Bu gibi durumlarda doğum tarihi, doğum yeri veya mesleği gibi başka bilgilerle eşleştirilmesi gerekebilir.

iii. Her türlü bilgi

Kanun koyucu, nelerin veri olabileceğini tek tek saymak yerine gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi demek suretiyle tanımı olabildiğince geniş tutmuştur. Kişisel

[15] Keser, Y., Tüketicinin Kişisel Verisinin İşlenmesinde Açık Rıza, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 28, Sayı:3, 1181-1215, Konya, 2020, s.1189; What is considered personal data underthe EU GDPR? https://gdpr.eu/eu-gdpr-personal-data (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 13.12.2022)

[16] Kişisel Verilerin Korunması Kanununu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, KVKK Yayınları, Ankara, 2018, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular (Erişim Tarihi:03.03.2021)

veriler kanunda sınırlı sayıda belirtilseydi; her geçen gün teknoloji sebebiyle kanun çok kısa zamanda yetersiz kalacaktı. Ayrıca, her somut olayda değişen faktörler bulunmaktadır, tek başına kişisel veri sayılamayacak bir husus diğer değişkenlerle birleşmesi durumunda kişiyi belirlenebilir kılabilir.

Diğer bir husus ise, bir bilginin kişisel veri sayılması için o bilginin doğru veya güncel olması gerekmez. Bu bilgilerin korunmasında kişinin menfaati bulunması halinde bu bilgiler de kişisel verilere ilişkin korumaya dahil edilmelidir[17]. Kişisel verinin gizli olması veya bir sır içermesi gerekmemektedir[18]. Yahut verinin otomatik yolla veya manuel olarak işleniyor olmasının hiçbir önemi yoktur.

Avrupa Birliği Adalet Divanı'da geniş bir yorumlama yaparak; kişilerin kazanmış oldukları ya da henüz kazanmadıkları gelirleri, uzaman görüşünü, IP adreslerini, vergi miktarlarının, hatta bir sınav kağıdını dahi kişisel veri kabul etmiştir[19]. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 23.12.2021 tarihli 2021/1303-1304 sayılı ilke kararında araç kiralama şirketlerinin tuttuğu kara listede kendilerinden araç kiralayan kişilerin kiralama sürecinde araca verdikleri zararları veya araç kiralama süreci boyunca meydana gelen olumsuz durumları da içeren yorumlarını yazdıklarını ve bu listede yer alan verilerin sonraki kiralamalarda kullanılmak üzere işlendiği olayda araca verilen zarar veya meydana gelen olumsuzlukların da kişisel veri olduğuna karar vermiş ve bu gibi uygulamalar kullanmayı yasaklamıştır[20].

2. Kişisel Veri Türleri

Kişisel veriler; özel nitelikli kişisel veri ve özel nitelikli olmayan kişisel veri olmak suretiyle ikiye ayrılmaktadır. Bu ayrımın temel nedeni özel nitelikli kişisel

[17] Aksoy, H.C., s.14

[18] YCGK, E. 2012/12-514, K. 2014/312, T. 10/06/2014; YCGK, E. 2012/12-510, K. 2014/331, T. 17/06/2014; Dülger, M. V., İnsan Hakları ve Temel Hak ve Özgürlükler Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.5(1), 71-143, 2018. -İnsan hakları-

[19] Hizarcı, E. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun AB Veri Koruma Hukuku Işığında Değerlendirilmesi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s.26.

[20] Söz konusu karara ilişkin detaylı bilgi için bknz. (Çevrimiçi), https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/01/20220120-10.pdf (Erişim Tarihi:12.12.2022); https://kvkk.gov.tr/Icerik/7288/2021-1303 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi:12.12.2022)

verilerin temel özgürlükleri ve kişisel mahremiyeti ihlal edebilecek nitelikte veriler olmasıdır. Özel nitelikli veriler açısından daha yüksek bir korumaya ihtiyaç duyulmaktadır.

a. Özel nitelikli (Hassas) kişisel veri

Özel nitelikli kişisel veriler için kullanılan birçok tabir bulunmaktadır; hassas veri, duyarlı veri, özel korumaya layık olan veri bunlardan birkaçıdır. Özel nitelikli kişisel veriler, açıklanmaları halinde kişinin ayrımcılığa uğrama tehlikesinin daha çok olduğu, kişinin özel hayatına ilişkin gizli kalmasını isteyeceği, işlenmesi kural olarak yasak olan, kanunen özel bir koruma ve işleme biçimi belirlenmiş olan, kişinin doğrudan veya dolaylı olarak fiziksel, kültürel, sosyal, etnik ruhsal veya cinsel hayatına ilişkin bilgileri içeren verilerdir[21].

Özel nitelikli veriler; kişisel verilerin daha yoğun bir koruma gerektiren küçük bir kısmıdır[22]. Bu koruma, kişisinin ayrımcılığa uğramasına ve mağduriyetine sebep olmasının önüne geçmek için öngörülmüştür[23]. İlgili kişi açısından hassas sayılabilecek nitelikteki veri türleri için hassas sayılmayan kişisel verilere oranla daha yoğun bir koruma öngörülmektedir[24].

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 6. maddesinde; kişilerin ırk, etnik köken, siyasal görüş, dinsel ve felsefi inançları, sendika, dernek ve vakıf üyelikleri, kılık kıyafetleri, sağlığı, cinsel hayatı varsa ceza mahkumiyeti ve güvenlik tedbirleri ile genetik ve biyometrik bilgilerinin özel nitelikli verileri oldukları tahdidi olarak sayılmıştır.

Çalışmamız kapsamında sosyal hayattan örnekler vermek gerekirse; yolcunun uçak içerisinde ikram edilecek yemeğinin dini inancına uygun olması amacıyla

---

[21] Erarslan, S., Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller, On İki Levha, İstanbul, 2020, s. 49.
[22] Kaya, C., Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Ekseninde Hassas (Kişisel) Veriler ve İşlenmesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXIX, S.1-2, 2011, s.318.
[23] Özel Nitelikli Kişisel Veriler, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2051/Ozel-Nitelikli-Kisisel-Veriler, (Erişim Tarihi: 06.03.2021)
[24] Küzeci, E., s.277.

vermiş olduğu din bilgisi, işçinin işe gelmediği zamanlarda apandisit ameliyatı için hastanede olduğunu gösteren bir belge ibraz etmesi, bir kişinin otel rezervasyonu için tekerlekli sandalyeye erişime ihtiyaç duyduğunu belirtmesi bunlardan yalnızca birkaçıdır[25].

Özel nitelikli verilerin işlenme şartları başlıklı maddenin ikinci fıkrası özel nitelikli verilerin ilgilisinin açık rızası olmaksızın işlenmesini kesin olarak yasaklamıştır. İstisnai olarak; sağlık ve cinsel hayat dışındaki özel nitelikli kişisel verilerde kanunda sayılan hallerin varlığı halinde kişinin açık rızasına ihtiyaç duyulmaksızın verilerin işlenmesi mümkündür[26]. Bireyin sağlığına ve cinsel hayatına ilişkin kişisel veriler ise ancak ve ancak sır saklama yükümlülüğü bulunan kişiler veya bu konuda yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından halk sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhisin sağlanması, tedavi edilmesi ve bakımının yerine getirilmesi ile sağlık hizmetlerinin finanse edilmesi, planlanması ve yönetimi amacıyla açık rızaya ihtiyaç duyulmadan işlenebilir.

Son olarak, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için yeteli ve gerekli önlemlerin alınmasında kriterleri belirlemeye Kurul görevli kılınmıştır. Kurul, söz konusu yükümlülüğü doğrultusunda alınacak önlemleri belirleyerek; 2018/10 sayılı 31.01.2018 tarihli kararı yayınlamıştır[27].

---

[25] Çalışmamızın 2. Bölümünün Mesafeli Sözleşmelerde Tüketiciye Ait İşlenen En Yaygın Kişisel Veriler kısmında detaylıca anlatıldığı üzere sağlık verisi vs. bu kapsamda yer almaktadır. Detaylı bilgi için bknz. s.67

[26] KVKK m.6/3, Göçmen Uyarer, S., Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin, İkinci Baskı, Ankara, 2020, s.136; Küzeci, E., s.405; Ayrıca detaylı bilgi için bkz. 21 Haziran 2019 tarihli 30808 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik, (Çevrimiçi) https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/06/20190621-3.htm (Erişim Tarihi:07.03.2021)

27 "Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler" ile ilgili Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'nun 31.01.2018 tarihli ve 2018/10 sayılı Kararı https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4110/2018-10 (Erişim Tarihi:07.03.2021); Küzeci, E., s.408-409 ; Akyazıcı, N., Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kararlarının Değerlendirilmesi, İstanbul Barosu Dergisi, 93(2), 25-38, 2019, 27-29.

b. Özel nitelikli olmayan (Genel) kişisel veri

Kişiyi belirlenebilir kılan her türlü bilgi önemlidir. Ancak, özel nitelikli kişisel veriler kısmında detaylıca anlatıldığı gibi bazı kişisel verilerin öğrenilmesi halinde kişinin rencide olması veya ayrımcılığa uğraması riski bulunmaktadır. Bu hassasiyetin dışında kalsa da kişinin tanınmasına yol açan her türlü bilgiye özel nitelikli olmayan kişisel veri denilmektedir[28]. Kısaca, tahdidi olarak sayılan özel nitelikli verilerin dışında kalan her türlü veri bu kapsamda kabul edilebilir. Örneğin; kişinin adı, soyadı, kimlik numarası, hesap bilgileri, iletişim bilgileri sayılabilir.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 5. maddesinde kişisel verilerin işlenme şartları düzenlenmiştir. Kişinin belirli bir konuya ilişkin, hür iradesiyle ve bilgilendirilmiş olarak açık rızası olmaksızın verileri işlenemez. Fakat, burada belirtmekte fayda var ki açık rıza yalnızca özel nitelikli olamayan kişisel veriler açısından değil, özel nitelikli veriler açısından da gereklidir. 5. maddenin ikinci fıkrasında kişisel verilerin açık rıza alınmadan da işlenebileceğine dair istisnalar sayılmıştır[29].

3. Kişisel Veri Kavramının Tarihçesi

Gelişen teknoloji sonrasında yeni normlar ortaya çıkmış ve bu normlar yeni hukuki düzenleme ihtiyacını doğurmuştur[30]. Hukuk sistemi de oluşan bu ihtiyaçlara cevap verebilmek adına kişisel veri kavramını hayatımıza sokarak konuya ilişkin düzenlemeler yapmaya başlamıştır. Başlarda, kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemeler özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirilmekteyken konunun her geçen gün derinleşmesi üzerine farklı çalışmalara konu edilmiştir.

---

[28] Özdemir, H., Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması, Seçkin, 1. Baskı, Ankara, 2009, s. 134 -*elektronik haberleşme*-

[29] Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. "Açık Rıza" sf. 72 vd.

[30] Turan, M., Karşılaştırmalı Hukukta Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2019, s. 24.

Kişisel veri kavramı ilk kez 1948 tarihinde BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 12. Maddesinde yer almıştır[31]. Akabinde; 4 Kasım 1950 tarihli AİHS[32] ile düzenlenen *"özel ve aile hayatına saygı hakkı"*na kişisel verilerin dahil edilmesi ile kişisel veri kavramı düzenlenmiş oldu. Kişisel veriler için özel olarak yapılan ilk kanun ise; 1970 yılında Almanya'nın Hessen eyaletinde çıkarılan kanundur. Bu düzenlemeyi, 1973 yılında İsveç Veri Koruma Kanun'u, 1974 senesinde ABD Özel Yaşamın Gizliliği Kanunu, 1978 yılında Federal Almanya Veri Koruma Kanunu ve 1978'de Fransa Elektronik Veri İşlemesi, Veriler ve Özgürlük Haklarına İlişkin Kanun takip etmiştir.

1980 yılında *Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü (OECD)* tarafından rehber ilkeler belirlenmiştir[33]. Bu rehber ile 8 tane temel prensip düzenlenerek, yazılı hale getirmiş ve asgari standartları ortaya koymuştur[34]. Verilerin toplanmasına bir sınırlama getirilmesi ilkesi, veri kalitesi ilkesi, belirli bir amaç için veri temin edilmesi ilkesi, verilerin kullanımına sınırlama getirme ilkesi, veri güvenliği ilkesi, açıklığın sağlanması ilkesi, hesap verilebilirlik ilkesi ve bireyin katılım sağlaması ilkesine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır[35]. Bu metin üye devletler için bağlayıcı değildir yalnızca tavsiye niteliği bulunmaktadır[36]. Bu belge ile planlanan amaç bir standart yakalayarak serbest dolaşımın sağlanmasıdır[37].

1995 yılında onaylanan AB Parlamentosu ve Konseyi Direktifi (95/46/EC) kişisel verilerin işlenmesi ve işbu verilerin serbest dolaşımı nedeni ile bireylerin

---

[31] BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi için bknz. (Çevrimiçi), https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf (Erişim Tarihi: 23.11.2022).

[32] Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi için bknz. (Çevrimiçi), https://www.echr.coe.int/documents/convention_tur.pdf (Erişim Tarihi:23.11.2022)

[33] Gemicioğlu, B., Gemicioğlu, Z., Yağcı M., Yılmaz, A., Kişisel Verilerin Korunması Mevzuatı Uluslararası Düzenlemeler ve İçtihatlar, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s.265.

[34] Akıncı, A. N., Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü 'nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, T.C. Kalkınma Bakanlığı, Yayın No: 2968, 2017, s. 6; Altındere, M., Kişisel Verilerin Korunması Hukuku ve Uygulaması, Ankara: Adalet, 2020, s.20.

[35] https://www.oecd.org/sti/ieconomy/oecdguidelinesontheprotectionofprivacyandtransborderflowsofpersonaldata.htm (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 23.11.2022)

[36] Dülger, M. V., Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, İstanbul, 2020, s.87. Ünver, Y.; Kişisel Verilerin Korunması, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(1), 163-196, İstanbul, 2008, 170

37 Toğuz, Ö., Avrupa Birliği ve Türkiye'de Fikri Mülkiyet ve Veri Koruması, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2014, s. 23; Küzeci, E., s.132.

korunmasına ilişkin düzenlemeler içermektedir[38]. Direktif üye ülkeler bakımından doğrudan bağlayıcı değildir ancak bu direktif esas alınarak üye ülkelerin kendi mevzuatlarında gerekli değişiklikleri yapmaları beklenmektedir[39].

Bu direktif; kişisel verilerin işlenme şartlarını, hukuka uygunluk sebeplerini, işlenen verilerin yalnızca işlenme amacı doğrultusunda kullanılabilecek olması, özel nitelikli verilerin hangi istisnai durumlar sonucunda işlenebileceğine ve açık rıza kavramlarının temelini oluşturacak düzenlemelere yer vermiştir. Bu özelliği itibariyle kişisel verilerin gelişmesi ve günümüzdeki halini alabilmesi açısından önemli bir düzenlemedir[40].

Avrupa Birliği Konseyi tarafından 24.05.2016 tarihinde *"Genel Veri Koruma Tüzüğü[41]" (GDPR) ile 95/46EC* sayılı direktif yürürlükten kaldırılmıştır. GDPR ile direktifin kapsamı ve uygulama alanı genişletilmiş ve Genel Veri Koruma Tüzüğü birliğin dışında da uygulanabilir hale getirmiştir[42]. AB'deki veri sahiplerine hizmet sunuyor olmak veya AB içerisinde veri sahibi olmak GDPR'a dahil olmak için yeterlidir[43]. Örneğin, bir AB ülkesinin internet sitesinden satın alınan bir ürün veya hizmet açısından GDPR uygulama alanı bulacaktır[44]. GDPR'ın uygulanabilmesi için direktifte olduğu gibi iç tüzüğe aktarılması şartı bulunmamaktadır[45].

Çalışmamız konusu kapsamında incelenmesi önem arz eden bir diğer sözleşme de "Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi'dir [46]. 2004 yılında yürürlüğe giren bu sözleşme bu alanda düzenlenen ilk uluslararası anlaşmadır ve Avrupa Komitesi'ne siber suçlara ilişkin uzman bir komite kurulmasını tavsiye etmektedir.

[38] Dülger, M.V. s.95; Küzeci, E., s. 183.
[39] Akıncı, A., s. 6.
[40] Akıncı, A., s. 7-9.
[41] Gemicioğlu, B., Gemicioğlu, Z., Yağcı M., Yılmaz, A, s.337.
[42] Dal, U., Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü 'nün ülke dışı uygulama yetkisi ve bu yetkinin uluslararası hukukta meşruiyeti, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 1 (1) , 21-33, 2019, s. 28.
[43] Tekinoğlu, D., Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Açısından Mobil Uygulamalarda Konum Gizliliği, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2021, s. 24.
[44] Dal, U., s.25.
[45] Altındere, M., s.23.; Determann, L., Çeviren; Temel, H., Kişisel Verilerin Korunması Uygulama Kılavuzu Şirketlerin Uluslararası Mevzuata Uyumu, Onikilevha, 2. Baskı, 2021, s.24.
[46] Bük, A., Bilişim Alanında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin, 2018, Ankara, s. 67.

Ülkemizde ise ilk olarak 2010 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliği ile kişisel verilerin korunması hususu düzenlenmiştir. Anayasanın Özel Hayatın Gizliliği başlıklı 20. maddesine eklenen 3. fıkra[47] ile kişisel veri hususu ilk defa bir yasal düzenlemede yer bulmuştur[48]. Bu düzenlemenin öncesinde özel hayatın gizliliği kapsamında dolaylı yoldan bir koruma mevcuttu.

Ülkemizde 24.03.2016 tarihinde 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun çıkarılması ile kişisel verilerin korunması hakkı kapsamlı olarak ele alınmış oldu. Kanun verileri işlenen gerçek kişileri ve veri işleyen gerçek ve tüzel kişileri kapsamaktadır. Kanun hazırlanırken baz alınan esas kaynak 95/46/EC sayılı direktiftir. İşbu kanun yükümlülükleri veya uygulanacak usuller belirlediği için bir hukuki boşluğu doldurmuştur[49]. GDPR'da yer alan birtakım düzenlemelere Kurul kararları veya ikincil mevzuatlar vesilesi ile yer verilmektedir[50]. 30.01.2017 tarihi itibariyle de "Kişisel Verileri Koruma Kurumu" kurulmuştur.

Bir diğer önemli düzenleme ise 2014 yılında yayımlanmış olan 6533 sayılı *"Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun*" dur (ETDK). Çalışmamız konusu bakımından önemli düzenlemeler de içeren bu kanun elektronik ticaretin usul ve esaslarını belirlemiştir[51]. ETDK ile hizmet sağlayıcı ve aracı hizmet sağlayıcının elde ettiği kişisel verilerin güvenliğinden sorumlu olduğunu ve onay olmadan üçüncü bir kişi ile paylaşamayacağını yahut farklı amaçlarla kullanmayacağına yer vermiştir. Çalışmamızın üçüncü kısmında yer alan elektronik

---

[47] *"Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."* hükmü ile kişisel verilerin dolaylı yollardan korunmasına son verilerek anayasal düzende koruma verilmiştir. Kılınç, D., Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 61 (3), 1089-1170, 2012, s. 1132.

[48] Anayasa Mahkemesi 'de 14.10.2021 tarihli ve 31628 sayılı Resmi Gazetede yer alan kararı ile; kişinin kendisine ilişkin kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının Anayasa'nın 20. Maddesi ile güvence altına alındığını ve bu güvencenin AİHS'nin 8. Maddesinde korunan özel hayatın gizliliğine karşılık geldiğini belirtmiştir. Bu hak ile kişinin onurunu koruduğunu ve kişiliğini geliştirmesi için bireyin hak ve özgürlüklerini verilerinin işlenmesi sırasında koruma amacı taşıdığına değinmiştir.

[49] Dülger, 114.

[50] Determann, L, Çeviren; Temel, H., s. 26.

[51] Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik işbu kanuna dayanılarak çıkartılmıştır.

ileti yönetim sistemi ile ilgili olarak sınırları çizen kanun ile tüketicilere izinsiz bir şekilde reklam e postası veya mesajı atılmasının önüne geçilmiştir[52].

2018 yılında "Elektronik Haberleşme Kanunu" yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun'un 4, 6, 12, 49, 51 ve 60. maddeleri doğrultusunda hazırlanan "Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkında Yönetmelik" ile kişisel verilerin işlenmesi sırasında uygulanacak ilkeler sayılmış, kişisel verilerin gizliliği ve güvenliği ile ilgili birçok düzenlemeye yer verilmiştir.

Medeni Kanun'un 23-25. maddeler arasında da kişilik hakkına yapılacak saldırılara yer vermektedir. Veri işleme dolayısı ile kişilik hakkı ihlal edilen tüketici TMK 25. maddesinde sayılan davaları açabilir[53].

Bunun yanı sıra 2005 tarihli 5237 sayılı Ceza Kanununun 135-138 sayılı maddeleri arasında da *"Kişisel verilerin kaydedilmesi", "Kişisel verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme", "Verileri yok etme"* filleri suç olarak sayılmıştır. Görülecektir ki ihlaller farklı ihtimaller dikkate alınarak, farklı cezalar üzerinden yaptırıma tabi tutulmuştur[54].

4. Kişisel Verilerin Hukuki Niteliği

Kişisel verilerin hukuki niteliği Kıta Avrupası ve ABD açısından iki farklı yaklaşım ile değerlendirilmektedir. ABD, kişisel verileri kişiye ait ekonomik bir hak olarak sayılması gerektiğini savunurken; Avrupa yaklaşımı, bu görüşü kabul etmemekte ve kişisel verinin insan hakları kapsamında incelenmesi gerektiğini

[52] Detaylı bilgi için bknz sf. 115 vd.

[53] Davacı, saldırıya son verilmesini veya saldırı sona ermiş olsa bile etkileri devam etmekte ise hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir. Bunun yanı sıra düzeltmenin ya da kararın üçüncü kişilere bildirilmesini veya yayımlanmasını talep edebilir. Manevî tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; miras bırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez. Davacı, kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde dava açabilir.

[54] Halaçoğlu D. N., "Mesafeli Elektronik Sözleşmelerde Tüketicilerin Kişisel Verilerinin Korunması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk, Ankara, 2022, s. 16.

kabul etmektedir[55]. Ekonomik hak yaklaşımı da kendi içerisinde mülkiyet hakkı ve fikri mülkiyet hakkı olarak iki görüşe ayrılmaktadır.

a. Ekonomik Hak Yaklaşımı

Amerika, kişisel veriye Avrupa'dan farklı olarak "ekonomik- teknolojik" bakış açısı ile yaklaşmaktadır ve bu yaklaşımın bir sonucu olarak *bilgi ekonomisinden* söz edilmektedir[56]. Bu bakış açısının sonucu olarak ise; kişisel verilerin geniş kapsamlarla korunuyor olması halinde ticari ilişkilerin zedeleneceği, işlem maliyetinin korumaya bağlı olarak yükseleceği ve bilgi edinmede sorunlar yaşanabileceği düşünülmektedir[57]. Bunun yanı sıra, Amerikan Hukuk sisteminde *"Özel Yaşamın Gizliliği"* anayasal bir hak değildir; bu sebeple kişisel veriler mülkiyet hakkı ve fikri mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmiştir[58].

i. Mülkiyet hakkı görüşü

Amerika Birleşik Devletleri'nde kişisel verilerin korunması Anayasal haklar kapsamında kabul edilmediğinden sektörel çözüm arayışlarına gidilmiştir[59]. Kişisel verilere ilişkin katı bir düzenleme yapılması durumunda ekonominin bundan kötü etkilenebileceği düşüncesi ile ekonomi temelli bir yaklaşım benimsenmiştir[60]. Hatta, kişisel veriler yeni bir ekonomik değer, yeni bir ödeme biçimi olarak kabul edilmiştir[61]. Bunun sonucu olarak da sözleşme serbestisi kapsamında kişisel verilerin satışı ve kiralanması mümkün kılınmıştır.

Kişisel verilere mülkiyet hakkı temelli bir koruma sağlanması halinde, veri sahibinin tam bir denetime sahip olacağı ve geniş yasal korumalardan

---

[55] Küzeci, E., s.67; Ayözger Öngün A. Ç., Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil, Beta, 2. Baskı, İstanbul, 2019, s.15.
[56] Göçmen Uyarer, S., s.25; Küzeci, E., s.67.
[57] Küzeci, E., s.67-8'den naklen; "Bellia, P.L., Berman, P.S., Post, D.G., Cyberlaw, Problems of Policy and Jurisprundence in the Information Age, Thomson-West, 2. Baskı, ADB, 2003."
[58] Aksoy, H.C., s. 57; Küzeci, E. s.68; Aygözer Öngün, s. 16.
[59] Dülger, M. V., -*insan hakları-,* s.76.
[60] Dülger, M.V., 78; Halaçoğlu, D.N., s.11.
[61] Dülger, M.V., 79.

faydalanabileceği düşünülmüştür[62]. Bu yolla kişinin verilerini satarak veya kiraya vererek verilerinin karşılığını maddi olarak alabileceği bu sayede veri pazarının daha adil bir şekilde işlemesinin sağlanabileceği kabul görmüştür[63].

Mülkiyet hakkı görüşünde, kişisel verilere ticari bir değer atfedilmektedir. Mülkiyet hakkı görüşünün en güçlü yönü kişiye bilgilerinin kötüye kullanılması halinde direkt olarak tazminat davası açabilmesi ve zararlarının teminini talep hakkı tanımasıdır[64]. Olumsuz yanı ise; kişinin bir devlet kurumunda veya özel sektörde işe girmek istemesi durumunda veri sahibinden mülkiyet hakkından vazgeçmesi talep edildiği takdirde kişi işi alabilmek adına verilerinin mülkiyetinden vazgeçmek zorunda bırakılabilir[65].

Ayrıca ekonomik hak yaklaşımında malın ilk sahibi veriyi sattıktan sonra verisi üzerindeki söz hakkını kaybedecektir ve malın yeni sahibi veriyi istediği gibi kullanabilecek ve yeniden satabilecektir. Bu sebeple mülkiyet hakkı görüşünde zararda olan kesim yine daha az varlıklı olan kesim olacakken güçlü gücüne güç katmaya devam edecektir[66] .

Kanaatimizce, bu model ile kişinin hakları ihlal edilebilir ve kişi vermiş olduğu bir karardan ilerleyen süreçte pişman dahi olsa bunun telafisi mümkün olamaz. Bu sebeple, bizce de bu durumun insanlık onuru ile de bağdaşmamaktadır.

ii. Fikri mülkiyet hakkı görüşü

Fikri mülkiyet hukuku görüşünde ise kişisel verinin bir telif hakkı gibi korunması gerektiği öngörülmektedir[67]. Aslında fikri mülkiyet hakkında eser sahibinin eser üzerindeki manevi hakları ile kişisel veri sahibinin hakları benzerlik

[62] Küzeci, E., s.69.
[63] Göçmen Uyarer, S., s. 26; Korkmaz, İ., s. 78
[64]Akgül, A., Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Beta Yayınevi, İstanbul, 2014, s. 73; Aygözer Öngün s. 17.
[65] Küzeci, E., s.70.
[66] Göçmen Uyarer, S., s.27; Küzeci. E., s.70; Aygözer Öngün, s. 17.
[67] Dülger, M. V., -*insan hakları-,* s.77.

göstermektedir[68]. Bu yüzden telif hakkında olduğu gibi bir korumanın uygulanması gerektiğine değinilmektedir. Fakat, fikri mülkiyet hakkında telif hakkı olan herhangi bir çalışmanın varlığı aranırken, kişisel verilerin korunmasında bireye ait her türlü bilgi bu kapsama girmektedir[69].

Fikri mülkiyet hakkında bireyin ekseriyetle maddi anlamda hak kaybı yaşaması mümkünken, kişisel verileriler anlamında kişi mesleğini kaybedebilir, sosyal statüsü zarar görebilir, ayrımcılığa maruz kalabilir[70]. Yani, fikri mülkiyet hukuku ekonomik temelli ve kamusal yarar sağlamayı amaçlamaktadır[71]. Ayrıca, fikri mülkiyet hakları kişinin ölümü ile mirasçılarına kalabildiği için kişisel verilerin de mirasçılara geçecek olması da fikri mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmesinin sakıncalarından birisidir[72].Mülkiyet hakkındaki eleştiriler fikri mülkiyet alanında da geçerlidir[73].

b. İnsan Hakkı Yaklaşımı

Roma Hukukunun esas alındığı ve Avrupa'nın genelinde hâkim olan Kıta Avrupası sisteminde kişisel veriye *"sosyal değer"* olarak yaklaşılmakta olup bu da *bilgi toplumu* algısını ortaya çıkartmıştır[74]. İnsan onuru ekonomik çıkarların önünde tutulmaktadır ve bu bakış açısının bir sonucu olarak verilerin ticareti yapılamaz ve veriler devredilemez niteliktedir[75].

Kişisel verilerin kişilik hakkı kapsamında değerlendirilmesi en geniş kapsamda koruma sağlayacaktır[76]. Kişilik hakkı; kişinin toplumda saygı görmesini ve kişiliğini serbest bir şekilde geliştirmesini sağlayan değerlerin tümü üzerindeki haktır[77]. Şöyle

---

[68] Aksoy, H.C., s. 60; Akgül, s.74 ; Aygözer Öngün, Ç., s17 .
[69] Korkmaz, İ., s.79.
[70] Korkmaz, İ., s. 88.
[71] Küzeci, E., s. 72.
[72] Halaçoğlu, D.N., 12.
[73] Zor, A., Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülüklerin İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu, On İki Levha, İstanbul, 2020, s. 62; Küzeci, E., 72.
[74] Küzeci, E., s.67.
[75] Göçmen Uyarer, S., s. 25.
[76] Aksoy, H.C., s. 55.
[77] Gönen, D., Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması, 1. b., İstanbul: On İki Levha, 2011, s.20; Yargıtay 4. HD, 1976/12714 E, 1977/11212 K. Sayılı ve 29.11.1997 tarihli kararında; *"Gerek doktrin*

ki; kişisel verilerinin korunmasını kişinin kişilik haklarından kişinin hayat alanı içerisinde değerlendirmek gerekmektedir. Kişi varlığı haklarından mutlak hak niteliğinde olan kişilik hakkı, kişilik değerlerini koruyan kişiye sıkı sıkıya bağlı temel bir kişi varlığı hakkıdır[78]. Bunun yanı sıra kişilik hakkı doğumla kazanılan mutlak bir haktır[79].

Hukukumuzda kişilik hakkının içeriği sınırlı bir sayma yolu ile belirlenmemiştir, uygulamaya ve öğretiye bırakılmıştır[80]. Kişisel verilerin ayrı bir kişilik hakkı değeri olup olmadığı tespitinde hâkim Anayasa ve kanunları dikkat alarak karar verir[81]. TMK 24/2 de sayılan hukuka uygunluk nedenlerinin varlığı kanıtlanmadıkça kişilik hakkına yapılan her saldırı hukuka aykırılık teşkil eder[82].

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında kişisel verilerin korunması hakkını Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesi kapsamına almış özel hayata ve aile hayatına saygı kapsamında korunması gerektiğini değerlendirmiştir[83]. Fakat sözleşmede kişisel verilerin korunmasına ilişkin bir ifade bulunmamaktadır[84]. Ayrıca Mahkeme özel hayat ve kişisel veri kavramlarının kapsamını her olay özelinde değerlendirmekte ve olayın şartlarına göre bir sınır çizmektedir[85].

---

ve gerekse uygulamada oybirliği ile kabul edilen görüşe göre, kişilik hakları, hak sahibinin hayatının, sıhhatinin, vücut tamlığının ve ruh bütünlüğünün, manevi ve fikri varlığının üzerindeki hakkıdır." Şeklinde tanımlanmıştır.

[78] Hetemi, H., Kişiler Hukuku, On İki Levha, 9. Baskı, 2021, s. 66; Anı, N.A., Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Açık Rıza, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi s. 20.

[79] Erman, H., Medeni Hukuk Dersleri, Başlangıç Hükümleri ve Kişiler Hukuku, Der Yayınları, İstanbul, 2022, s.159-160.

[80] Dural, M., Öğüz, T., Kişiler Hukuku, Filiz Kitapevi, 23. Bası, İstanbul, 2022, s.100; Oğuzman, M.K., Seliçi, Ö., Özdemir Oktay, S., s. 178.

[81] Yücedağ, N., Elektronik Ticarette, Kişisel Verilerin İşlenmesine (Açık) Rıza, Avrupa Birliği ve Türk Veri Koruma Düzenlemeleri Uyarınca, İstanbul, 2022, s. 5. – Açık rıza-

[82] Hatemi, H., s. 66

[83] 17 Ekim 1985 tarihli ve 10126/82 numaralı AİHM kararı; Ülkemizde ise Danıştay 12. Dairesi'nin 15.05.2006 tarihli, 2005/6811 E. 2006/1959 K. Numaralı kararında "Anayasa'nın ve uluslararası sözleşmelerle ilgili yapılan değerlendirmelerden sonra, kişisel veri olan "parmak izinin" kamusal alanda da olsa "özel hayatın gizliliği" hakkı kapsamında bulunduğu anlaşılmaktadır." Biçiminde belirtmiş ve kişisel verinin özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine yer vermiştir.; Kılınç, D., s.1095.

[84] Akgül, A., Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Kişisel Verilerin Korunması Hakkı, Terazi Hukuk Dergisi, C:9, S:92, 72-81, 2014, s.74. -AİHM-

[85] Göçmen Uyarer, S., s.31.

Özel hayatın korunması, bireyin kimlik ve kişiliğini oluşturmasında ve devam ettirmesindeki yararını korumak ve buna mâni olarak zayıflatabilecek her türlü etkene karşı koruma sağlama amacına sahiptir[86]. Diğer bir açıdan ise kişisel verilerin korunması yalnızca özel hayatın gizliliği açısından değerlendirildiği takdirde eksik kalacaktır. Özel hayatın gizliliğinin yanı sıra; ifade özgürlüğü, unutulma hakkı, insan onuru ve bilgi edinme hakkı kapsamında da değerlendirilmelidir[87].

Ulusal hukukumuzda ise kişisel veri kavramı Anayasa'nın özel hayatın gizliliği ve korunması başlıklı 20. maddesine 2010 yılında getirilen ek fıkra[88] ile mevzuatımıza girmiş sonrasında 6698 sayılı KVKK ile detaylıca düzenlenmiştir. Güncel mevzuatlarla ve yapılan çalışmalarla gün geçtikçe gelişen ve kapsamlanan kişisel veri hukukunun zamanla tek başına bir temel hak olarak değerlendirileceğini belirten yazarlar da bulunmaktadır[89]. Kaldı ki, kişisel verilere ilişkin yapılacak olan düzenlemelerin bağımsız ve idari bir kurum aracılığı ile yapılması da bu sebeple önemli olacaktır[90].

Konuya ilişkin görüşümüzden kısaca bahsedecek olursak; mülkiyet hakkı ve fikri mülkiyet hakkı görüşü hukuk sistemimize ve özel hayat anlayışımıza uymamaktadır. Amerikan hukuk sisteminin materyalist anlayışı kapsamında bir anlam ifade etse de ülkemiz kültürü ve hukuk sistemine aykırı olduğu görüşündeyim. İnsan hakkı yaklaşımının kabul ettiğimiz Kıta Avrupası Hukuk sistemi ile daha çok bağdaşmakta olduğunu ve bu sebeple iç işleyişimize ve hukuk anlayışımıza daha uyumlu olduğu kanısındayım.

---

[86] Kaya, A. E., Kişilik Hakkı Olarak Kişisel Veriler ve Yeni Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Terazi Hukuk Dergisi, 12(125), 67-80, 2017, s.68.

[87] Küzeci, E., s.75.

[88] Anayasa m.20/Ek fıkra: *"Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin acık rızasıyla islenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."*

[89] Dülger, M.V., -insan hakları-, s. 79 dan naklen "*Stefano Rodota, "Data Protection as a Fundamental Right", Reinventing Data Protection? Ed.: Serge Gutwirth, Yves Poullet, Paul De Hert, C´ecile de Terwangne, Sjaak Nouwt, Springer, Heidelberg, 2009, s. 79."*

[90] Akkurt, S. S., Kişisel Veri Kavramının Hukuki Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 2(1), 2020, s. 27

Kaldı ki, ülkemizde kişisel veri öncelikle anayasal bir hak olarak sistemimize girmiş ve özel hayatın gizliliği başlığı altında düzenlenmiştir. Ancak, hukukun her geçen gün kendini yenileyen bir dal olduğu göz önüne alındığında ilerleyen süreçte ayrı bir temel hak olarak kişisel verilerin düzenleneceği anlayışına da katılmaktayım.

4. Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Temel İlkeleri

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda, her geçen gün artan veri trafiği sebebi ile bireylerin verilerinin hukuka uygun bir şekilde işlenmesini sağlamak amacıyla kişisel verilerin işlenmesine ilişkin beş ilkeye yer verilmiştir[91]. Bu ilkeler; kişisel verilerin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olarak işlenmiş olması, kişisel verilerin güncel tutulması ve doğru olması, belirli, açık ve meşru bir amaca yönelik olarak işlenmesi, bu verilerin işlendikleri amaç ile bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması, işbu verilerin işlendiği amaç için gerekli olan ve mevzuatın ön gördüğü süre kadar tutulmasıdır.

Bu ilkeleri kesin sınırlarla birbirlerinden ayırmak mümkün değildir[92], hepsi birbirleri ile ilişkilidir. Veri işleme faaliyetinin yapıldığı süre boyunca bu temel ilkelere uyulması gerekmektedir.

a. Kişisel verilerin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olarak işlenmesi

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 4. maddesinde kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkeler düzenlenmiştir. Bu ilkelerin ilki ve en temeli kişisel verilerin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olarak işlenmesidir. Dürüstlük kuralı, bir kimseden dürüst ve makul bir insan olarak beklenen davranışı

[91] Malkoç, S., Budak, M.A., Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na Aykırı Davranılmasında Hukuki Sorumluluk, Seçkin, Ankara, 2021, s. 60
[92] Korkmaz, İ., s.112; Küzeci E., s. 228.

ifade etmektedir[93]. Dürüstlük kuralına hukukumuzda hukuki işlemlerin yorumu ve borçların ifasında ihtiyaç duyulmakta olup kişisel veri işlenmesi sürecinde de başından son anına kadar uygulanması gereken bir ilkedir[94].

Bu ilkeyi hukuka uygunluk ve dürüstlük kurallarına uygunluk olarak iki bölümde inceleyebiliriz. Hukuka uygun işlemeden anlaşılması gereken yalnızca kişisel verilerin korunması hukukuna uygunluk değil, aynı zamanda genel hukuk kurallarına ve evrensel hukuk mevzuatlarına da uygunluk anlaşılmalıdır[95].

Dürüstlük kurallarına uygunluktan anlaşılması gereken ise TMK madde 2'dir. Bu madde ile bireylerin, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken bu eylemleri dürüstlük kurallarına uygun yerine getirmeleri gerektiği aksi halde bir hakkın açıkça kötüye kullanılması söz konusu olacağı ve bunun hukuk düzenince korunmayacağı belirtilmiştir. Bir hak dürüstlük kuralına aykırı kullanıldı ise açıkça kötüye kullanıldığı anlaşılacaktır[96].

Veri öznesinin verileri adil, şeffaf ve hukuka uygun bir şekilde işlemesi gerekmektedir[97]. Tüketicinin verileri işlenirken; işleme amaçları ve işleme süreci ile ilgili olarak bilgilendirilmesi bu ilkenin şeffaflık prensibine dayanmaktadır[98]. Şeffaflık ilkesinin dürüstlük kuralına uyma ilkesinden kaynaklandığı kabul edilmekte olup KVKK'da açıkça şeffaflığa yer verilmemiştir[99].

Veri sorumlusunun, veri işlerken ilgili kişinin çıkarlarını ve makul beklentilerini korumasının dürüstlük kurallarına uygun olacağından söz edebiliriz[100]. İşlenen verinin kişinin anlayamayacağı farklı bir amaç için kullanılmaması

---

[93] Oğuzman, M.K., Barlas, N., Medeni Hukuk, Giriş- Kaynaklar- Temel Kavramlar, On İki Levha, 28. Bası, İstanbul, 2022, s. 246.
[94] Özdemir, H., Tüketicilerin Kişisel Verilerinin Korunması, Aristo Yayınevi, Ankara, 2020, 27.
[95] Dülger, M.V., s.263; Küzeci, E., s.229; Göçmen Uyarer, S., s.123.
[96] Dural M., Sarı, S., Türk Özel Hukuku, Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri, Cilt I, Filiz Kitabevi, 17 Baskı, İstanbul 2022, s. 181 ; Oğuzman, M.K., Barlas, N., s. 249.
[97] Zor, A., s.76; GDPR m5/1-a
[98] Zor, A., s.76; Küzeci, s.230.
[99] Baskın, O., Türk Hukuku Bakımından Kişilik Hakkı Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 59
[100] Küzeci, E., s.229.

gerekmektedir[101]. Ayrıca, veri sorumlusunun, ilgili kişinin haklarını kullanmasını zorlaştıracak güçlükler ortaya çıkarması da önemlidir.[102].

b. Kişisel verilerin güncel tutulması ve doğru olması

Kişisel verilerin güncel veya doğru olmaması, bireyin temel hak ve özgürlüklerinin zarar görmesine sebebiyet verebilir[103]. Kişisel veriyi işleyen taraf açısından ise bu veriyi işlemenin bir amacı bulunmaktadır. Verilerin yanlış olması veya güncelliğini yitirmiş olması durumunda veri sorumlusunun yanlış kararlar almasına veya zarara uğramasına sebebiyet verebilir[104].

Bilgilerin doğruluğunu değerlendirebilecek en doğru taraf yine kişinin kendisidir. Bu sebeple KVKK'nın 11. maddesinin d fıkrasında bilgilerin doğruluğunu denetleme şansı kişiye tanınmış ve bilginin eksik veya yanlış kaydedilmiş olması durumunda bu bilgilerin düzeltilmesini isteme hakkı verilmiştir[105].

Yanlış işleme; gerçek dışı ya da eksik veya işleme usulünün gerçeğe aykırı olması hallerinde kişilerden yahut teknik donanım kaynaklı yapılan hatadır[106]. Özellikle, kişinin sağlığına ilişkin bilgilerin güncel veya doğru olması çok önemlidir[107]. Aksi durumunda, hayati bir hataya sebebiyet verebileceği aşikardır. Örneğin bir kişinin kan grubunun kaydedilirken negatif yerine pozitif yazılması halinde kişinin hayatına dahi mal olabilir. Bunun için veri sorumlusu bilgilerinin güncel ve doğru olup olmadığının denetleyebilmesi ve gerektiğinde güncelleyebilmesi adına bir sistem kurmalıdır[108].

---

[101] Özdemir, H., 28.
[102] Yücedağ, N., Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Genel İlkeler, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 1(1), 47-63, 2019, s. 50. -Genel ilkeler-
[103] Küzeci, E., s.243.
[104] Küzeci, E., s.243.
[105] Malkoç, S., Budak, M.A., s. 67.
[106] Özdemir, H., 29.
[107] Göçmen Uyarer, S., s.125.
[108] Oğuz, S., Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeleri, Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi, 13(2), 121-138, 2018, s.133; Küzeci E., s.244.

c. Belirli, açık ve meşru bir amaca yönelik işlenmesi

Veri sahipleri, kişisel verilerinin hangi amaçla, ne süreyle, hangi kapsamda işleneceğine dair bilgilendirilmeli ve onayları alınmalıdır[109]. Veri işleme sürecinin tamamında amaç; belirli, açık ve meşru olmalıdır[110]. Bu amaç dışında veriler işlenemez veya amaç sonradan genişletilemez[111]. Ayrıca, işleme amacı en geç işleme anında alınmış olmalıdır[112].

Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından yayınlanan *"Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler"* başlıklı kılavuz da açık rıza, aydınlatma metni gibi metinlerde veri sahiplerine ön bilgilendirme yapılması gerektiğine yer verilmiştir.[113]. İşbu bilgilendirme yapılırken kullanılan dilin herkes tarafından anlaşılabilir olması ve terminolojik bir dilin kullanılmaması gerektiği de belirtilmiştir. Veri sahibinin metni okuduğunda anlayabiliyor olması gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin bu ilkeye ilişkin olarak vermiş olduğu bir kararında; Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na verilen internetteki tüm trafik içeriğine sahip olabilme yetkisini, Anayasa'nın 13. Maddesine aykırı bulmuş ve kişisel verilerin kanunda sınırlı olarak sayılan amaçlar doğrultusunda işlenebileceğini belirtmiştir[114].

d. Kişisel verilerin işlendikleri amaçla sınırlı, ilişkili ve ölçülü olması

Kişisel verinin niteliği ve verinin işlenme amacı uyumlu olmalıdır. Söz konusu amaç için gerekli olmayan hiçbir veri işlenmemelidir. İleride ihtiyaç ortaya çıkabileceği gerekçesi ile veri işlemesi yapılması mümkün değildir. Ancak

---

[109] Göçmen Uyarer, S., s. 126.
[110] Küzeci, E., s.231.
[111] Oğuz, S., s.134.
[112] Yücedağ, N., s.53 -genel ilkeler-; Oğuz, S., s.134.
[113] Yılmaz, O.G., Tüketici Hukukunda Mesafeli Sözleşmeler, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 4(14), 1011-1034, 2013, 1024.
[114] Anayasa Mahkemesi'nin 2014/149 e. 21014/151 K. Sayılı kararı 01.01.2015 tarihli 29223 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır; Zor, A., s.81.

gerçekten bir ihtiyaç oluşması durumunda yeniden bir aydınlatma yapılarak yeni bir açık rıza alınması gerekmektedir[115].

Ölçülülük ilkesi gereğince işleme amacı ile işleme arasında makul bir denge kurulması gerekmektedir. İşleme ile işleme amacı arasında bir illiyet bağı ve doğru orantı bulunmalıdır [116]. Burada amaç keyfiliğin önüne geçmektir. Kurul'un gereğinden fazla veri elde etmiş veri sorumlusuna yönelik vermiş olduğu veri minimalizasyonu kararında idari para cezasına hükmetmiştir. [117]

Bir spor salonunun müşterilerinden parmak izi almasını örnek verecek olursak; yukarıda belirtmiş olduğumuz gibi parmak izi özel nitelikli bir kişisel veridir ve hizmetten faydalanmak için zorunlu ve tek yol olarak müşterinin parmak izini vermek zorunda bırakılması ölçülülük ilkesini ve makul denge sınırını aşmaktadır[118].

e. Kişisel verilerin işlendiği amacın gerektirdiği süre boyunca veya mevzuatın öngördüğü süre kadar tutulması

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun yürürlüğe girmesinden önce verilerin sonsuz ve sınırsız bir şekilde tutulması özellikle uygulamada yaygın bir durumdu. Veri işleyen "bir gün gerekirse" mantığı ile hareket ederek verileri saklamaya devam etmekteydi. Bu işleyiş bireylerin verileri üzerindeki haklarını sınırlandırmaktaydı.

---

[115] Ayözger, A.Ç., Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil, Beta, 2. Baskı, İstanbul, 2019, s.139

[116] Özdemir, H., 38.

[117] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5413/Islenme-Amacinin-Gerektirdiginden-Fazla-Kisisel-Veri-Islenmesi-Aktarilmasi-Veri-Minimizasyonu-Ilkesine-Aykirilik- (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi, 20.12.2022)

[118] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 25/03/2019 ve 31/05/2019 tarihli 2019/81 ve 2019/165 sayılı kararı; Kurul 01/10/2019 tarihli 2019/294 sayılı kararında ise, havayolu şirketinin sadakat programını kullanan veri sahibinden kimliğinin önlü arkalı görüntüsünü istemesini de ölçülülük ilkesine aykırı bularak 100.000 TL idari para cezasına hükmetmiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5496/2019-81-165 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 11.12.2022)

Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte; kanundan kaynaklı bir veri işleme varsa ve bu işleme için bir süre öngörülmüşse süre sona erinceye kadar veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar veri depolanabilecek ancak sürenin sona ermesi ile veriler derhal yok edilecek, silinecek veya anonim hale getirilecektir[119]. Veri sorumlusuna bu konuda tanınmış bir takdir yetkisi bulunmamaktadır[120].

Kanun'un 16. maddesi uyarınca; veri sorumlusu, veri siciline kayıt yaparken kişisel verileri işleme sebebi ile veriyi saklama süresini de bildirmek zorundadır. Ancak her ne kadar veri siciline bir süre verilmişse de bu süre dolmadan bu veriye olan ihtiyaç ortadan kalkmış ise veri ile işleme arasındaki illiyet bağı ortadan kalkmış ise bildirilen sürenin sona ermesi beklenmeden ihtiyacın ortadan kalkması ile veri imha edilmelidir[121]. Veri sahibinin de verinin silinmesini talep etme hakkı bulunmaktadır[122].

B. TÜKETİCİ KAVRAMI

1. Tüketici Kavramı

Tüketici kavramı, sanayi devrimi ile birlikte seri üretime geçilmesi ile hayatımıza girmiştir. Zaman içerisinde ihtiyaç olgusundan kopularak "tüketmek için tüketme" ye başlanılmıştır. Bu sebeple, günümüz toplumuna "tüketim toplumu" denilmektedir[123]. Tüketici/Satıcı ilişkisinde; tüketici, kişisel ihtiyaçlarını karşılamak için malı satın alan yani güçsüz durumda olan taraf olduğu için zaman içerisinde

[119] Göçmen Uyarer, S., s.
[120] Her ne kadar çalışmamızın konusu olmasa da kısaca belirtmek gerekir ki veri sorumlusunun verileri saklamaya devam etmesi halinde TCK. m.138 verileri yok etmeme suçu oluşacaktır.
[121] Dülger, M. V., s. 301.
[122] Yücedağ, N., s.61 -genel ilkeler-.
[123] Aslan, İ. Y., 6502 Sayılı Kanun'a Göre Tüketici Hukuku, Ekin, Bursa, 2015, s.1.

tüketicinin korunması ihtiyacı ortaya çıkmıştır[124]. Tüketicinin korunması; haksız rekabetin oluşmaması ve adil bir piyasanın varlığı için de bir zorunluluktur[125].

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a göre "Tüketici, ticari ve mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek ve tüzel kişi" şeklinde tanımlanmıştır. Tanımdan anlaşılacağı üzere, bir kişinin tüketici olup olmadığını belirlemek için kazanç elde etme amacı olup olmadığına bakılmaktadır. Tüketicinin TTK'ya tabi olmaması gerekmektedir[126]. Örneğin, bir tacirin kendi evinin ihtiyaçları için satın almış olduğu beyaz eşyaları tüketici işlemi olarak kabul edilmelidir.

Kişinin tüketici olmak için bir hizmeti satın alması zorunlu değildir, mal ve hizmetin kiralanması halinde de kişi tüketici olabilir[127]. Ayrıca, bir mal veya hizmeti yalnızca kendi kullanımı için satın almasına gerek de bulunmamaktadır, bir yakının kullanımı için de olsa tüketici kavramına dahil edilebilecektir[128]. Çünkü tüketicinin tespit edilmesindeki kriter, sözleşme yapmaktaki amcacıdır[129].

2. Tüketici Kavramının Unsurları

Kanunda yer alan tüketici tanımından hareketle, üç asli unsurun varlığından söz edilir. Bu unsurlar; ticari ve mesleki amaçla hareket etmemiş olma, gerçek ve tüzel kişi olma ve son olarak hareket etmedir.

---

[124] Zevkliler, A., Aydoğdu M., Tüketicinin Korunması Hukuku, Seçkin, 3. Baskı, Ankara, 2004, s.40.; Altınkaya, M., Sözleşmenin Kurulmasından Önce Tüketicinin Korunması, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8(1-2), 2005, s.5; Ozanoğlu, H.S., Mukayeseli Hukuk ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Acısından Tüketiciyi Koruyan Düzenlemelerin Kişi Bakımından Uygulanma Alanı, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman Anısına Armağan, İstanbul, 2000, s. 666; Yıldırım, A., Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, On İki Levha, 1. Baskı, İstanbul, 2009, s.71.

[125] Aydoğdu, M., Kahveci, N., s.44.

[126] Eren, F., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, 27. Baskı, Ankara, 2022, s.259

[127] Altunkaya, s.5.

[128] Aydoğdu, M., Kahveci, N., Tüketici Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s.91; Özdemir, H., s.7.

[129] Ozanoğlu, H.S., Tüketici Sözleşmeleri Kavramı (Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Maddi Uygulanma Alanı), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 50, S: 1, Ankara, 2001. -Tüketici Sözleşmeleri-, 59-60.

a. Ticari ve mesleki amaçlı olmama

Öncelikle, her alıcı tüketici sayılamaz. Burada kıstas tüketicinin tacir veya esnaf olması değil ticari ve mesleki amaçla hareket edip etmediği olmalıdır[130]. Tüketici işleminden söz edebilmek için önemli olan husus sözleşmenin yapılış amacıdır[131]. Sözleşmenin adı, niteliği, türünün ne olduğu önemli değildir. Bunun tespiti için tüketici sözleşmesinin akdedildiği sırada alıcının amacı bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu unsur ile kişisel ve özel amaçlı kullanımın sağlanıp sağlanmadığı değerlendirilmektedir.

Ticari ve mesleki amacı belirlerken önemli olan satıcının amacı değil, tüketicinin amacıdır. Satıcının amacı kar elde etmekken tüketicinin amacının kullanım olması gerekmektedir. Ticari yahut mesleki bir faaliyet sebebiyle kullanılma amacı bulundurmaması ve başkasına satma gayesinin olmaması gerekmektedir[132]. Tüketici açısından TKHK'a ilişkin hükümler uygulanırken, satıcı açısından TKHK'a ilişkin ilgili hükümlerin yanı sıra, TBK ve TTK'nın ilgili maddeleri de uygulanır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında iki tarafın, zıt amaçlar gütmesi gerektiğini -*satıcı ve sağlayıcının işleminde ticari yahut mesleki amaçla hareket etmesi, diğer kişinin ise tersine bir amaçla yani ticari veya mesleki olmayan (kâr elde etme) amaçla hareket etmesi gerektiğini*- belirtmiştir."[133]

Amaç değerlendirilirken mevcut olayın koşulları göz önünde bulundurulur. Örneğin, bir avukatın işi için aldığı bilgisayar ile hafta sonları internette vakit geçirmesi durumunu inceleyelim. Doktrinde bu konuda iki farklı görüş bulunmaktadır. Bazı yazarlara göre, yapılan işlem muhasebe tekniği bakımından bölünemeyeceği ve bir bütün olarak kayda geçeceği için avukat tüketici olarak kabul

[130] Aydoğdu M., Kahveci N., s. 95.
[131] Kara, İ. Tüketici Hukuku, Yetkin, 2. Baskı, Ankara, 2021; Eren, F., s.259.
[132] Özdemir, H., s.8.
[133] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 16.05.2018 tarihli, 2017/11-22 Esas ve 2018/1102 sayılı kararı.

edilemez[134]. Doktrinde yer alan baskın görüşe göre ise; hangi amacın daha üstün olduğuna bakılmalıdır[135]. Kişinin amacının ticari mi tüketici mi olduğu konusunda bir üstünlük tespit edilememesi durumunda lehe yorum yapılarak tüketici olduğu kabul edilmelidir[136].

Tüketicinin ticari veya mesleki bir amaçla hareket edip etmediği maldan veya hizmetten yararlandığı an dikkate alınarak değerlendirilir[137]. Biraz önce verdiğimiz örnek üzerinden devam edecek olursak; avukatın bilgisayarı aldığı an mesleki veya ticari bir amaçla hareket edip etmediğini değerlendirdik, ancak bir sene sonra aynı bilgisayarı çocuğuna oynaması için vermiş olması durumunda amaç değişmiş olacaksa da bunun bir önemi bulunmamaktadır. Bu durum, sözleşmeyi tüketici sözleşmesi haline getirmez.

Son olarak; bir işlemin mesleki amaçlı sayılabilmesi için işlemi gerçekleştiren kişinin faaliyeti bağımsız bir şekilde yürütüyor olması gerekmektedir. Yani, bir başkasının organizasyonu içerisinde ve bir başkasının emri altında çalışan kişinin işini yaparken kullanmak üzere mal satın alması durumunda 6502 sayılı TKHK uygulanır[138].

b. Gerçek veya tüzel kişi olma

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 3. maddesinin k fıkrasından anlaşılacağı üzere, tüketici tüzel veya gerçek kişi olabilir[139]. Kanun ticari amaç ile hareket etmemeyi kapsam dışına çıkartmış olduğu için bu yaklaşım

---

[134] Yıldırım, A., s.79; Zevkliler, A., Aydoğdu M., s. 84; Aktürk, İ. Y., Tüzel Kişi Tacirin Tüketici Sıfatı, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, XX (2), Ankara, 2016, s.115; Siller, N., s.27; Aslan, İ. Y., s.5.

[135] Ozanoğlu, H. S., s. 682; Demir, M., Mesafeli Sözleşmelerin İnternet Üzerinden Kurulması, Turhan Kitapevi, Ankara, 2004, s.21; Yıldırım, A., s.79; Aydoğdu, M., Kahveci, N., s.102.

[136] İnal, E., E- Ticaret Hukukundaki Gelişmeler ve İnternette Sözleşmelerin Kurulması, Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, İstanbul, 2005, s.175; Yıldırım, A., s.80.

[137] Aydoğdu, M., Kahveci, N., s.95.

[138] Yıldırım, A., s.78; Siller, N., s.28; Aydoğdu M, Kahveci, N., s.99.

[139] Avrupa Birliği'nin 1994/44/EC sayılı Direktifi temel alınmış ve direktife ek olarak tüzel kişiler tanıma dahil edilmiştir. Çabri, S., Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, Adalet Yayınevi, 2016, s. 140; Gümüş, M. A., 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi C.1, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014.

ile dernekler, vakıflar vb. kuruluşların da tüketici gibi korunuyor olması yerinde bir yaklaşımdır[140]. Ancak, dernek ve vakıfların ticari işletmelerini kullanarak doğrudan veya dolaylı olarak yaptıkları işlemler bakımından tüketici sayılamazlar[141].

Gerçek kişi tacirler bakımından, ticari işletmeleri ile ilgili faaliyetlerinde tacirler basiretli iş adamı gibi hareket etme yükümlülüğü altındadırlar[142]. Bu sebeple, bu tür işlemler açısından gerçek kişi tacirleri tüketici olarak değerlendirmek mümkün olmaz.

Çalışmamız özelinde bir açıklama yapmamız gerekirse; tüketici her ne kadar gerçek ve tüzel kişi olabilmekteyse de kişisel verilerin korunması açısından yukarıda kişisel verinin unsurlarında detaylıca belirttiğimiz gibi[143] veri sahibinin gerçek kişi olma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu sebeple tez konumuz kapsamında bahsettiğimiz tüketici yalnızca gerçek kişiyi ifade etmektedir.

c. Hareket etme

Tüketici tanımının son unsuru ise ticari ve mesleki olmayan amaçlarla hareket etmektir. 4822 sayılı Kanun'dan farklı olarak 6502 sayılı Kanun'da *"mal veya hizmet", "edinen kullanan veya yararlanan"* ifadeleri çıkartılmış bunun yerine *"hareket eden"* denilmiştir. Bu değişikliğin sebebi; tüketicinin sadece sözleşme yapıldığı sırada değil öncesinde ve sonrasında da korunması gerektiği düşüncesidir[144]. Hareket etme kavramı ile yalnızca edinme, kullanma ve yararlanma açısından değil sözleşme yapılmadan önce ve sonra tüketicinin bekleyebileceği çeşitli hizmetler ve uygulamalarda tanıma dahil edilmiştir[145].

[140] Aydoğdu, M., Kahveci, N., 93; Yıldırım, A., s. 83
[141] Ozanoğlu, H.S., s. 83; Yıldırım, A., s.83; Gümüş, M.A., s. 30.
[142] 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 18/2.
[143] Çalışmamızın kişisel verinin unsurları başlıklı kısmı için bknz. s.14.
[144] Aslan, İ.Y, Tüketici Hukuku Dersleri, Ekin, 7. Baskı, Bursa, 2019, s.4.
[145] Siller, N., s.31.

C. MESAFELİ SÖZLEŞME KAVRAMI

Teknolojide günbegün yaşanan gelişmeler ile tüketicinin hiçbir şekilde ürünün kendisini görmeden satın alması imkânı gelişmiş ve Covid-19 ile birlikte özellikle sağlık ve hijyen bakımından daha çok tercih edilmeye başlanmıştır[146]. Başlarda telefon, televizyon, katalog aracılığı ile satışlar yapılmaktayken bugünlerde internet satışları hayatımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

Bu durumun zamanla tüketicinin mağdur olmasına sebebiyet verdiği görülmüştür. Şöyle ki; satın aldığı ürün ile ilgili beklentileri karşılanmayan tüketicilerin ortaya çıkması veya ürünün ayıplı teslimi yahut hiç teslim edilmemesi ya da ürünün kaybolması gibi sorunlar ile sistem tüketicinin aleyhine işlemeye başlamıştır[147]. Bunun önüne geçmek için 1997 yılında AB "Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması Direktifini çıkartmıştır[148].

Ülkemizde ise 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda mesafeli sözleşme kavramına yer verilmemekteydi. Ancak, 4822 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrası 4077 sayılı Kanuna eklenmiş olan 9/a maddesi ile mesafeli sözleşmelerde tüketicinin korunmasına ilişkin hususlar düzenlenmiştir. 13.06.2002 tarihli Mesafeli Sözleşmeler Uygulama ve Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile Kanuna getirilen düzenleme ile uygulama ve esasları belirlenmiştir[149].

Halen yürürlükte olan; 07.11.2013 tarihinde çıkarılan, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 48. maddesinde de eski kanun üzerinde bazı değişiklikler yapılarak mesafeli sözleşmeye ilişkin hükümler düzenlenmiştir.

---

[146] Sert Sütçü, S., Mesafeli Sözleşmelerin Kurulmasına Aracılık Edenlerin Tüketici Hukuku Bağlamında Sorumluluğunun Belirlenmesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 4(1), 276-287, 2021, s. 278. -mesafeli sözleşme-

[147] Tutar, E., Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a Göre Mesafeli Sözleşmeler ve Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Cayma Hakkı, Terazi Hukuk Dergisi, 13(139), 115-122, 2018, s. 116.

[148] Tutar, E., s. 116.

[149] Yıldırım, A., s. 60.

27.11.2014 tarihli Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği ile uygulama ve esaslarına açıklık getirilmiştir[150].

1. Mesafeli Sözleşmenin Hukuki Niteliği

Mesafeli sözleşmeler niteliği gereği ayrı bir sözleşme tipi olarak kabul edilemez, sözleşmenin akdediliş şekli itibariyle bir değişiklik söz konusudur[151]. Bir satış sözleşmesi niteliğinde olan mesafeli satış sözleşmesinde uzaktan iletişim araçları kullanılır. Kısaca, Borçlar Kanunu kapsamına giren, satış sözleşmesinin unsurları ile TKHK'un 48. maddesinde belirtilen kuralları içerisine alacak şekilde akdedilen sözleşmelerdir[152].

Mesafeli satış sözleşmelerinin akdedilmesi için tarafların esaslı unsurlar üzerinde anlaşma sağlamış olmaları ve iradelerinin bu unsurları içermesi gerekmektedir[153]. Sözleşmenin taraflarının, aynı zamanda aynı ortamda fiziksel olarak bulunmayarak, iletişim araçları ile iradelerini açıklamaktadırlar[154]. Mesafeli sözleşmelerde sözleşmenin yapılması ile zilyetlik kendiliğinden tüketiciye geçmemektedir, ifanın da gerçekleşmiş olması gerekmektedir[155].

Son olarak mesafeli sözleşmelerin iki tarafı da borç altına sokan bir tam iki taraflı sözleşmedir. Tüketici, ürünün veya hizmetin bedelini ödeme borcuna girdiği sırada satıcının da ürünü veya hizmeti teslim etme zorunluluğu doğmaktadır[156].

---

[150] Uzun Kazmacı, Ö., İnternet Ortamında Kurulan Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(3), 2791-2818, 2016, s. 2800.

[151] Tekçe, A., Mesafeli Satış Sözleşmeleri ve Bu Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3(1), 224-276, 2021; Büyükay, Y., İnternet Ortamında Kurulan Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, Hukuk Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, 24, http://www.e-akademi.org/makaleler/ybuyukay-7.htm (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi:12.12.2022)

[152] Tekçe, A., s.230.

[153] Oğuzman, M.K., Öz, T., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt 1, güncellenmiş 18. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2020, s. 73-74.

154 Kuğoğlu, D., Kalkan, N. Mesafeli Sözleşmeler, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt 90, Sayı :4, 269-290, İstanbul, 2016, s. 231.

[155] Tekçe, A., 232, Kuloğlu, D, Kalkan, N., s. 275.

[156] Oğuzman, M. K, Turgut Ö., s. 357; Kuloğlu, D., Kalkan, N., 276; Tekçe, A.,232; Özel, Ç., Tüketicinin Korunması Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s.66.

Mesafeli sözleşmelerde genel olarak tüketici ödemeyi sözleşmeyi akdettiği sırada gerçekleştirirken, satıcı bakımından ürünün teslimi gerçekleşene kadar ifa borcu henüz sona ermemiş olmaktadır. Bu sebeple, satış sözleşmesinde teslim şekli ve zamanına ilişkin bir düzenleme bulunması iki taraf için de faydalı olacaktır[157].

2. Mesafeli Sözleşmelerin Tanımı ve Unsurları

a. Tanımı

6502 sayılı kanunda ve Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliğinde mesafeli sözleşme kavramı *"Mesafeli sözleşme, satıcı veya sağlayıcı ile tüketicinin eş zamanlı fiziksel varlığı olmaksızın, mal veya hizmetlerin uzaktan pazarlanmasına yönelik olarak oluşturulmuş bir sistem çerçevesinde, taraflar arasında sözleşmenin kurulduğu ana kadar ve kurulduğu an da dâhil olmak üzere uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle kurulan sözleşmelerdir."* denilmek suretiyle tanımlanmıştır.

Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan mesafeli satış ile mesafeli sözleşme de bu tanım itibariyle birbirinden ayrılmaktadır. Mesafeli sözleşmede taraflar bir araya gelmeksizin iletişim araçları ile sözleşmeyi akdetmektedir. Bilgisayar, telefon gibi doğrudan iletişim araçları aracılığı ile taraflar öneri ve kabul beyanlarını birbirine derhal, kesintisiz bir şekilde doğrudan iletebiliyorsa hazırlar arası bir sözleşmeden söz edilmektedir[158].

Mesafeli satışta ise bir arada bulunan taraflar sözleşmenin ifası sırasında ürünün başka bir yere gönderilmesi konusunda anlaşırlar[159] . Ancak, TBK'da yer alan mesafeli satışta da hazırlar arasında yapılan bir sözleşme söz konusudur[160].

---

[157] Gezder, Ü., s. 94.
[158] Sarıakçalı, T., İnternet Üzerinden Akdedilen Sözleşmeler, Seçkin, İkinci Baskı, Ankara, 2021, s. 44- 45.
[159] Çakırca, S.İ., 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a Göre Mesafeli Sözleşmeler, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, 34(3), 99-147, 2018, s. 106.
[160] Tutar, E., s. 117.

Son olarak belirtmek gerekirse, mesafeli sözleşme kanunen bir sözleşme tipi değildir. Satış sözleşmesinin tüketicileri korumaya yönelik olarak düzenlenmiş halidir[161]. Aşağıda yer alan unsurların hepsini sağlamadığı müddetçe bir mesafeli sözleşmeden söz edilmesi mümkün değildir.

b. Unsurları

Mesafeli sözleşmenin doktrinde üç unsuru bulunmaktadır. Bu unsurlar; sözleşmenin kurulması sürecinde tarafların fiziksel olarak bir araya gelmemesi, mesafeli iletişim araçlarının kullanılması ve organize bir mesafeli sürüm sisteminin varlığıdır[162]. Ancak, yukarıda yer alan tanımdan görüleceği üzere kanunumuzda yalnızca ilk iki unsura yer verilmiştir.

i. Sözleşmenin Kurulması Sürecinde Tarafların Fiziksel Olarak Bir Araya Gelmemesi

Mesafe unsuru; tüketici ile satıcının sözleşmeyi kurmaya yönelik irade açıklamalarını zaman olarak aynı anda veya farklı zamanlarda, fiziksel olarak bir araya gelmeksizin belirtmiş olmalarıdır[163]. Mesafeli sözleşmeleri diğer sözleşmelerden ayıracak en belirgin özelliği tarafların birbirleri ile karşılaşmadan sözleşme yapmalarıdır[164]. Tarafların eş zamanda fiziksel olarak bir araya gelmemesi mesafeli sözleşme karakteri kazandıran "mesafe" unsurunu ifade etmektedir[165].

---

[161] Çakırca, S.İ., 107.

[162] Yıldırım, A., s. 69.

[163] Gezder Ü., Erzurumlu Şerhi Mesafeli Sözleşmeler, Beta, İstanbul, 2006, s.29; Yıldırım, A., s.61; Uyumaz, A., Elektronik Sözleşmelerin Web Siteleri Aracılığıyla Kurulması ve Bu Sözleşmelerin İfası, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, Özel Sayı, s.907, 930, İzmir, 2007, s. 916.

[164] Kara, İ., s. 1026.

[165] Erek, G., 6502 Sayılı Kanun Uyarınca Mesafeli Sözleşmelerin Unsurları, Satıcı/Sağlayıcının Ön Bilgilendirme Yükümlülüğü ve Tüketicinin Cayma Hakkı, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 18(1), 517-536, 2019, 522.

Aksi bir durumda olağan sözleşmeden söz edilmekte olacaktır[166]. Satıcı, icabı iletişim araçları vasıtası ile yapar[167]. Tanımdan da anlaşılacağı üzere irade beyanı farklı zamanlarda verilebileceği gibi aynı anda da verilebilir. Örneğin telefonla veya internet ortamında yani fiziksel olarak farklı mekanlarda bulunan insanların aynı anda sözleşmeye onay vermeleri durumunda da mesafeli sözleşmenin varlığından söz edilebilir.

Kısacası, telefon gibi iletişim araçlarının kullanması ve aynı anda onay verilmesi halinde hazırlar arası bir sözleşmeden bahsedilebileceği gibi; mektup, faks, e-posta gibi uzaktan iletişim araçları aracılığı ile hazır olmayanlar arasında da sözleşme akdedilebilir. Hazır olmayanlar arasında yapılan sözleşmeler, tarafların öneriden hemen haberdar olmadıkları sözleşmelerdir[168]. Dolayısı ile elektronik ortamdan yapılan mesafeli sözleşmelerde hazır olmayanlar arası sözleşmeye girmektedir[169]. Önemli olan, tarafların fiziksel olarak bir arada olmamasıdır.

ii. Mesafeli İletişim Araçlarının Kullanılması

İkinci unsur, sözleşmenin kurulması sırasında bir veya birden fazla mesafeli iletişim aracının kullanılmasıdır. Tek bir araç vasıtası ile kurulabileceği gibi birden çok araç aracılığı ile de sözleşme kurulabilir[170]. Örneğin, satıcı internet sitesi üzerinden teklifini sunmaktayken tüketici telefon aracılığı ile satıcı ile iletişime geçerek sözleşmeyi kabul edebilir[171].

97/7/EC sayılı Mesafeli Sözleşmeler Yönergesinde ileride teknolojinin gelişmesi ile ortaya çıkabilecek iletişim araçlarının kapsam dışı kalmaması adına tek tek saymak yerine; *"tüketici ile sağlayıcının eş zamanlı fiziksel birlikteliği olmaksızın taraflar arasında sözleşmenin kurulması için kullanılabilen her türlü*

---

[166] Topaloğlu, M., Mesafeli Sözleşmeler, Beykent Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, 2(3), 2016, s. 18.
[167] Kara, İ., s. 1031; Yıldırım, A. S. 120.
[168] Oğuzman, M.K., Öz, T.; Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt-1 , Vedat Kitapçılık, 18. Bası, İstanbul 2020, s. 65.
[169] Gezder, Ü., s.52; Yıldırım, A., s.62.
[170] Yıldırım, A., s.63.
171 Siller, N., s.67; Topaloğlu, M., s. 18.

araç" demek suretiyle tanımı geniş tutmuştur. TKHK'nın 48. maddesinde de *"uzaktan iletişim araçları kullanılarak"* denilmiştir. Kanun gerekçesinde örneklendirmek amacı ile sözleşmenin mektup, telefon, katalog, faks, televizyon, radyo, e-posta, internet gibi iletişim araçları ile fiziksel olarak bir araya gelmeksizin kurulmasına olanak sağlayan her türlü vasıta denilmiştir[172].

iii. Organize Bir Mesafeli Sürüm Sisteminin Varlığı

97/7/EC sayılı Mesafeli Sözleşmeler Yönergesinden tarafların fiziksel olarak bir arada olmamasının ve mesafeli iletişim araçlarının kullanılmasının yanı sıra satıcının mesafeli satışa özgü olarak geliştirmiş olduğu bir satış veya hizmet ağının varlığı aranmaktadır[173]. Bunun sebebi; tüketicinin korunabilmesidir. Satıcının; tüketicinin bilgilendirilmesi, edimin belirli koşullarda ve belirli zaman dilimi içerisinde yerine getirilmesi, tüketiciye gerekli belgelerin temin edilmesi gibi belirli şartları sağlıyor olması gerekmesidir. Bunların sağlanabilmesi için planlı ve düzenli bir mesafeli sürüm sisteminin varlığı şarttır[174].

Bu unsurun varlığının tespiti için makul bir tüketici gözüyle bakıldığında; reklamlarından veya internet sitesinden sistemli ve düzenli bir mesafeli sürüm sisteminin var olduğu anlaşılıyor olması gerekmektedir[175]. İşbu karine tüketici lehine olup; aksinin ispatı satıcıya düşmektedir. Örneğin, planlı ve programlı yapılmamış olan tesadüfi bir şekilde uzaktan iletişim araçları ile kurulan bir sözleşme mesafeli sözleşme olarak sayılmamaktadır[176]. TKHK'da mesafeli sürüm sisteminin gerekliliğinden söz edilmemiştir, yalnızca tarafların fiziksel olarak bir arada olmaması ve mesafeli iletişim araçlarının kullanılması halinde mesafeli satıştan söz edilmemektedir[177].

---

[172] https://sayilikanuncom.files.wordpress.com/2019/11/9253c-6502-sayc4b1lc4b1-tc3bcketicinin-korunmasc4b1-hakkc4b1nda-kanunun-gerekc3a7esi.pdf, s.39; Çakırca, S.İ., s.109.
[173] Topaloğlu, 18; Yıldırım, A., s. 67
[174] Yıldırım, A., s. 67; Erek, G., 523.
[175] Yıldırım, A., s.68.
[176] Çakırca, S.İ., s.110.
[177] Gezder, Ü, s.40; Yıldırım, A., s. 69.

Her geçen gün yaygınlaşan ve son zamanlarda hayatımızın bir parçası haline gelen ikinci el eşya satış sitelerinde aslında amacı ticari olmayan kişiler de kullanmadıkları ürünleri satabilmektedir. Bu sözleşmelerin mesafeli sözleşme olarak değerlendirilebilmesi için taşıması gereken unsurlar düşünüldüğünde organize mesafeli sürüm sisteminin varlığı gerektiğine değinmiştik. Ancak bu gibi örneklerde satış yapılan platformun satıcıya ait olmaması durumu söz konusu olsa da üçüncü bir kişi tarafından oluşturulmuş olan platform aracılığı ile yapılan satışlar da mesafeli sürüm sistemi aracılığı ile satılıyor kabul edilmektedir[178].

Bu sebeple; e-bay.com, Dolap, Sahibinden gibi uygulamalar kullanılarak yapılan satışlarda mesafeli satış kabul edilir. Fakat, kişinin kendi sosyal medya profilinde kullanmadığı bir ürünü paylaşması ile satış yapması mesafeli satış sayılmayacağından alıcı mesafeli sözleşmeye özgülenmiş haklardan olan cayma hakkını kullanamayacaktır[179].

3. Mesafeli Sözleşmenin Tarafları

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 48. Maddesinin uygulanabilmesi için bir tarafın tüketici diğer tarafında satıcı veya sağlayıcı olması gerekmektedir[180]. Yukarıda değindiğimiz ikinci el eşya satış sitelerinde ticari amaçla olmasa da kullanmadığımız ürünleri satışa sunduğumuzda satıcı, bir başkasının ürününü aldığımızda tüketici olabilmekteyiz. Bu sebeple, bir kişinin tüketicilik sıfatının her işlem özelinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Tanımlar başlıklı 3. maddesinde Satıcı; *"kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye mal sunan ya da mal sunanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişi"* şeklinde tanımlanmıştır.

---

[178] Çakırca, S.İ.,

[179] Çilenti Konuralp, A., Elektronik Ürünler İçin Yapılan İnternet Satışlarında Cayma Hakkının Kullanılması ve Mutat Kullanım Kavramı, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 29(4), 2729-2759, Aralık 2021, s. 2733.

[180] Avcı Braun, C., Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Mesafeli Sözleşmeler, Yeditepe Üniversitesi Dergisi, 12(2), 17-45, 2016, 22.

Yine aynı kanunun 3/ı fıkrasında da Sağlayıcı; *"Kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye hizmet sunan ya da hizmet sağlayanın adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişi"* şeklinde denilerek tanımlanmıştır. Satıcı ve sağlayıcının tanımlarından anlaşılacağı üzere; satıcı mal sunan kişi sağlayıcı ise hizmet sunan kişidir. Mesafeli satış sözleşmesinde tüketici, satıcı ve sağlayıcıya karşı korunması gereken taraftır[181].

Yukarıda yer alan her iki tanımdan da anlaşılacağı üzere satıcı ve sağlayıcının ticari ve mesleki amaçla hareket ediyor olması gerekmektedir. Yanı sıra satıcı veya sağlayıcının gerçek kişi olması ile tüzel kişi olması arasında bir fark bulunmamaktadır. Tüketicinin tanımı ise bir önceki bölümde detaylıca belirtildiği için bu kısımda tekrar tanımlanmayacaktır[182].

4. Mesafeli Sözleşmenin Konusu ve Şekli

a. Konusu

Mesafeli sözleşmelerin konusu; satıcı veya sağlayıcının tüketiciye bir bedel karşılığında malı teslim etmesi veya hizmeti sağlamasıdır. Burada belirtmekte fayda var ki; malı satın alan kişinin malı tüketim amaçlı kullanması gerekmektedir, aksi takdirde bir tüketim malı[183] söz konusu olmayacaktır[184]. Mesafeli sözleşmenin bir tarafının tüketici olması gerekmektedir. Ticari ve yatırım amaçlı satın alınması durumunda sözleşmede tüketicinin varlığından söz edilemez. Bir faaliyetin hizmet olarak değerlendirilebilmesi için bunun ücret veya bir menfaat karşılığında yapılması gerekmektedir[185].

6502 Sayılı TKHK kapsamında yer alan her işlem için mesafeli satış söz konusu olmayacaktır. Örneğin, konut ve tatil amaçlı taşınmazların mülkiyeti tescil ile

[181] Yıldırım, A., s. 71.
[182] Detaylı bilgi için bknz. sf. 35 vd.
[183] Yıldırım, A., s. 89, Yıldırım, "Tüketim Malı"; özel ihtiyaç gidermeye yönelik irade olması durumunda ortaya çıkacağını aksi takdirde Yatırım Malından bahsedilebileceğini belirtmiştir.
[184] Siller, N., s. 68; Yıldırım, A., s. 89.
[185] Zevkililer, A., Aydoğdu, M., s. 94; Aslan, İ.Y., s. 27; Yıldırım, A., s.89.

kazanabileceği için ve günümüz koşullarında tescilin mesafeli olarak devri mümkün olmadığı için bunlar mesafeli sözleşmeye konu edilemez[186].

b. Şekli

Türk Borçlar Kanunu m. 12 uyarınca; kanun ile aksi öngörülmedikçe sözleşmeler bir şekil şartına bağlı değildir. 6502 sayılı TKHK'da taksitle satış sözleşmesi, tüketici kredisi sözleşmesi, konut finansmanı sözleşmesi gibi bir kısım sözleşmelere yazılılık şartı getirmiştir. Ancak mesafeli sözleşmeler için bu şekilde bir düzenleme mevcut değildir[187]. MSY'nin ön bilgilendirme yöntemi başlıklı 6. maddesinde satıcı ve sağlayıcının yönetmeliğin 5. m. 1. fıkrasında sayılan bilgileri[188] en geç malın teslimi veya hizmetin ifasına kadar yazılı olarak tüketiciye gönderme zorunluluğu getirilmiştir.

Bu durumda, mesafeli sözleşmelerde yazılık şekil şartı bulunmamasına rağmen MSY'nin 5. maddesinde sayılan bilgiler tüketiciye 12 punto büyüklüğünde yazılı olarak gönderilmek zorundadır. Uygulamada mesafeli satış sözleşmesinin yaygın olarak yazılı yapılıyor olmasının sebebi bu bilgilendirme yükümlülüğüdür.

---

[186] Gezder, Ü, s.43.

[187] Yıldırım, A., s. 136

[188] Sözleşme konusu mal veya hizmetin temel nitelikleri, satıcı veya sağlayıcının adı veya unvanı, varsa MERSİS numarası, tüketicinin satıcı veya sağlayıcı ile hızlı bir şekilde irtibat kurmasına imkan veren, satıcı veya sağlayıcının açık adresi, telefon numarası ve benzeri iletişim bilgileri ile varsa satıcı veya sağlayıcının adına ya da hesabına hareket edenin kimliği ve adresi, satıcı veya sağlayıcının tüketicinin şikayetlerini iletmesi için (c) bendinde belirtilenden farklı iletişim bilgileri var ise, bunlara ilişkin bilgi, mal veya hizmetin tüm vergiler dahil toplam fiyatı, niteliği itibariyle önceden hesaplanamıyorsa fiyatın hesaplanma usulü, varsa tüm nakliye, teslim ve benzeri ek masraflar ile bunların önceden hesaplanamaması halinde ek masrafların ödenebileceği bilgisi, sözleşmenin kurulması aşamasında uzaktan iletişim aracının kullanım bedelinin olağan ücret tarifesi üzerinden hesaplanamadığı durumlarda, tüketicilere yüklenen ilave maliyet, ödeme, teslimat, ifaya ilişkin bilgiler ile varsa bunlara ilişkin taahhütler ve satıcı veya sağlayıcının şikayetlere ilişkin çözüm yöntemleri, cayma hakkının olduğu durumlarda, bu hakkın kullanılma şartları, süresi, usulü ve satıcının iade için öngördüğü taşıyıcıya ilişkin bilgiler, cayma bildiriminin yapılacağı açık adres, faks numarası veya elektronik posta bilgileri, 15 inci madde uyarınca cayma hakkının kullanılamadığı durumlarda, tüketicinin cayma hakkından faydalanamayacağına ya da hangi koşullarda cayma hakkını kaybedeceğine ilişkin bilgi, satıcı veya sağlayıcının talebi üzerine, varsa tüketici tarafından ödenmesi veya sağlanması gereken depozitolar ya da diğer mali teminatlar ve bunlara ilişkin şartlar, varsa dijital içeriklerin işlevselliğini etkileyebilecek teknik koruma önlemleri, satıcı veya sağlayıcının bildiği ya da makul olarak bilmesinin beklendiği, dijital içeriğin hangi donanım ya da yazılımla birlikte çalışabileceğine ilişkin bilgi, tüketicilerin uyuşmazlık konusundaki başvurularını Tüketici Mahkemesine veya Tüketici Hakem Heyetine yapabileceklerine dair bilgi.

Karşılıklı ve birbirine uyumlu olan irade beyanlarının bulunması ile sözleşme kurulmuş olacağı muhakkaktır ancak mesafeli sözleşmelerde tespit edilmesi gereken bir diğer konu ise; mesafeli sözleşmelerde internete veya katalog vb. platformlara konulmuş bir ürünün icap niteliği taşıyıp taşımadığıdır. İcap, kişinin sözleşme yapma niyeti ile karşı tarafa teklifte bulunmasını konu eden irade açıklamasıdır[189]. TBK 8/2'de *"Fiyatını göstererek mal sergilenmesi veya tarife, fiyat listesi ya da benzerlerinin gönderilmesi, aksi açıkça ve kolaylıkla anlaşılmadıkça öneri sayılır" ifadesine yer verilmiştir. Ancak, irade beyanının karşı tarafa ulaşması, sözleşmenin objektif ve sübjektif esaslı kısımlarını içermesi ve öneriye bağlanma niteliğinde olması gerekmektedir[190].*

İnternet siteleri bu tarz bir önerinin yapılabilmesine imkân sağlamaktaysa da doktrinde azınlıkta kalan bir görüş[191]; sipariş sırasında ürünün mevcut olup olmadığı dahi bilinmediği için icap niteliği taşımadığını savunsa da çoğunluk; alıcının onayı ile sözleşmenin kurulduğunu savunmaktadır[192]. Kaldı ki günümüz koşullarında ilk görüşün artık bir geçerliliği kalmadığı için biz de çoğunluğun görüşüne katılmaktayız. Satıcı ürünü satmak amacıyla sisteme yüklediğinde alıcının kabulü ile sözleşme kurulmuş olacaktır.

Tüketicinin sözleşmenin kurulmasını sağlayacak irade açıklamasına kabul denilmektedir[193]. Ancak geçerli bir kabul beyanından bahsedebilmek için kabulün öneriye uygun olarak ve esaslı bir değişiklik içermeden yapılması gerekir[194]. Tüketicinin kabul beyanında renk, boyut gibi tercihlerini belirtmesi kabul olarak nitelendirilmeyi etkilememektedir[195].

---

[189] Oğuzman, M.K., Öz, T., s. 53
[190] Eren, s. 261.
[191] Demir, M., Mesafeli Sözleşmelerin İnternet Üzerinden Kurulması, Turhan Kitapevi, Ankara, 2004, s.211; İnal, E., s.131.
[192] Özdemir Kocasakal, H., Elektronik Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Uygulanacak Hukukun ve Yetkili Mahkemenin Tespiti, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2003, s. 57; Topaloğlu, M., 24 ; Uyumaz, s. 912 .
[193]Oğuzman, M.K., Öz, T., s.68.
[194] Eren, s. 270.
[195] Oğuzman, M.K., Öz, T., s. 69.

İKİNCİ BÖLÜM

MESAFELİ SÖZLEŞMELERDE TÜKETİCİ VERİLERİNİN İŞLENMESİ VE KORUNMASI

A. Mesafeli Sözleşmelerde Taraflar ve Tüketicinin Mesafeli Sözleşmelerde Sıklıkla İşlenen Kişisel Verileri

Çalışmamızın birinci bölümünde yer alan tanımları konumuz özelinde değerlendirerek mesafeli sözleşme ilişkisinde tüketicinin konumunu, satıcının konumu kişisel veriler kapsamında açıklamak istedik. Bunun yanı sıra mesafeli sözleşmeler aracılığı ile hangi verilerin tüketiciden sıklıkla temin edindiği Kurul kararları ile örneklendirilerek açıklanmıştır.

1. Mesafeli Sözleşmelerde Kişisel Verilerin İşlenmesi Bakımından Taraflar

Mesafeli sözleşmelerde sözleşmenin taraflarının tüketici ve satıcı olduğundan yukarıda detaylıca bahsetmiştik. Fakat, mesafeli sözleşmelerin taraflarını kişisel veri anlamında özelleştirmek adına veri sahibi, veri sorumlusu, veri sorumlusunun temsilcisi ve veri işleyen kavramlarının sözleşmede hangi tarafa karşılık geldiğini belirtmek isteriz.

a. Veri sahibi

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun tanımlar başlıklı 3. maddesi kişisel veriyi, gerçek kişiyi belirlenebilir kılan her türlü bilgi ve veri

sahibini/ilgili kişi ise kişisel verileri işlem gören gerçek kişidir denilmek suretiyle tanımlamıştır.

Çalışmamızın konusu açısından ilgili kişi/veri sahibi, verilerini paylaşan tüketicidir. Tüketicinin gerçek ve tüzel kişi olabileceğine değinmiştik ancak yukarıda yer alan tanımdan da anlaşılacağı üzere kişisel verileri koruma altına alınmış olan yalnızca gerçek kişi tüketicilerdir. Buna karşın, tüzel kişilerin verileri içerisinde gerçek kişiye ilişkin bir veri yer alıyorsa bu kapsama dahil edilebilir[196].

b. Veri sorumlusu

Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun'da veri sorumlusu; *"kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder"* denilmek suretiyle tanımlanmıştır. Tanımda veri sorumlusunun gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabileceğine değinmiştir.

Veri sorumlusu, tüketicinin verilerine ilişkin bilgi sahibi olabilmesi, karşısında sorumlu bulabilmesi ve haklarını arayabilmesi adına çok önemli bir kavramdır[197]. Veri sorumlusu; verinin işlenmesinin gerekip gerekmediği, işlenme amacının tespiti, hangi türde kişisel verilerin işleneceği, kişisel verilerin kime aktarılacağı ve bu aktarımda bulunan amacın tespiti, kişisel verilere kimlerin erişebileceği, verilerin saklanması gereken yasal sürenin tespiti ve süre sonunda verilerin silme, yok etme veya anonimleştirme yöntemlerinden hangisi ile ortadan kaldırılacağı hususlarında karar veren kişidir diyebiliriz[198].

Veri sorumlusunun görevini olması gerektiği gibi yerine getirmediği durumlarda Kurul tarafından yüklü miktarlarda idari para cezası uygulanmaktadır[199]. İşbu ceza miktarı belirlenirken ihlalden etkilenen kişi sayısı

[196] Küzeci, E., s. 363.
[197] Göçmen Uyarer, S., s. 118.
[198] Dülger, M.V., s. 189; Küzeci, E., s. 366.
[199] Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'nun; 16.05.2019 tarihli 2019/144 ve 2019/143 sayılı, 14.02.2019 tarihli 2019/23 sayılı, 11.04.2019 tarihli 2019/104 sayılı,16.10.2018 tarihli 2018/118 sayılı kararları bu cezalara yalnızca birkaç örnek olarak verilebilir.

dikkate alınmaktadır. Burada kısaca belirtmekte fayda var ki; Kurul'a başvuru öncesinde tüketicinin veri sorumlusu satıcıya başvurması usulen bir gerekliliktir[200].

Son olarak, Veri sorumlusunun Türkiye topraklarında olmaması durumunda Veri Sorumlusu Temsilcisinin varlığına ihtiyaç durulmaktadır. Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik ile KVKK'da yer almayan veri sorumlusu temsilcisi kavramına açıklık getirilmiştir ve Türkiye'de yerleşik olmayan veri sorumlularını temsile yetkili kişinin Türkiye'de yerleşik tüzel kişi veya Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı gerçek kişi olması gerektiği belirtilmiştir[201].

c. Veri işleyen

Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanunda veri işleyen; *"veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişidir"* denilmek suretiyle tanımlanmıştır. Veri işleyen ve veri sorumlusu aynı gerçek veya tüzel kişi olabileceği gibi veri sorumlusu bu yetkiyi bir başkasına devredebilir. Örnek vermek gerekirse; çağrı merkezi hizmeti sağlayan bir şirket çalışanlarına karşı veri sorumlusu konumundayken müşterilerine karşı veri işleyen konumunda olabilir[202].

Bu kapsamda, veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki fark anlamında; veri sorumlusunun daha çok karar veren konumda olduğunu söyleyebiliriz. Veri işleyen ise işin daha çok teknik özelliklerini yerine getirmektedir[203]. Teknik özellikleri örneklendirmek gerekirse; veri işlenmesi yapılırken hangi araç ve metotların kullanılacağı, söz konusu verilerin muhafazası için hangi yöntemlere başvurulacağı ve alınması gereken önlemlerin neler olduğu, verilerin yok edilmesi, silinmesi veya

---

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5480/2019-144 , https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5479/2019-143 , https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5464/2019/52 , https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5450/2019-104, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5422/2018-118 , (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 11.12.2022)

[200] KVKK madde 13'de Veri Sorumlusuna Başvuru hususu düzenlenmiştir. Başvuruya ilişkin detaylı bilgi çalışmanın üçüncü bölümünde detaylı olarak anlatılacağı için burada belirtilmemiştir. s. 111

[201] VSSHY, m.4/1-p.

[202] Dülger, M.V., s.212.

[203] Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Rehberi s.3, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4195/Veri-Sorumlusu-ve-Veri-Isleyen (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi:11.12.2022)

anonim hale getirilmesi konusunda hangi yöntemlerin uygulanacağı sayılabilir[204]. Ancak bu yetkileri devretmiş olsa dahi kanunen işlenen verilere ilişkin sorumluluk veri sorumlusundadır. Veri işleyenin sorumluluğu yalnızca veri sorumlusuna karşı öne sürülebilir.

2. Mesafeli Sözleşmelerde Tüketiciye Ait İşlenen En Yaygın Kişisel Veriler

Eskiden, tüketicinin giderek bir ürünü veya hizmeti mağazadan fizikken satın alması durumunda tüketici herhangi bir verisini paylaşma ihtiyacı duymadan gidip ürünü alıp ücretini nakit bir şekilde ödeyip sözleşmeyi basit bir şekilde akdetmekteydi. Ancak, gelişen teknoloji ve ihtiyaçlar doğrultusunda mesafeli satış sözleşmeleri her geçen gün daha yaygın bir şekilde kullandığımız, hayatımızın bir parçası haline geldi.

Kıyafetten, mutfak alışverişine kadar birçok şeyi artık internet üzerinden söyler hale geldik. Belki farkında olarak belki farkında dahi olmadan bu sözleşmelerde kişisel verimizin büyük bir kısmını paylaşmaktayız. Genelde, fiyat olarak uygun ve daha kısa ömürlü olan ürünlerde veri işleme büyük önem arz etmese de uzun ömürlü tüketim malları açısından durum farklılık arz etmektedir[205]. Şöyle ki, uzun ömürlü tüketim malzemelerinde satıcının ayıba karşı tekeffül borcu ve üretici ve satıcının ürün sorumluluğu sonucu ortaya çıkan yükümlülükleri bulunmaktadır[206].

Satıcı/sağlayıcının aldığı her bilginin işin yapılması için gerekli olması lazımdır. Mesafeli satış sözleşmesi ile temin ettiği tüketici verilerinin güvenliğini sağlamak, gerekli şartlarda saklamak, öngörülen süre sona erdiğinde verileri yok etmek, silmek veya anonim hale getirmek satıcı ve sağlayıcı açısından önemli yükümlülükler oluşturmaktadır. Bu kapsamda, veri sorumlusunun gereğinden fazla bilgi temin etmemesi gerekir. Sözleşme gereği sözleşmenin kurulması veya ifası için doğrudan doğruya ihtiyaç olan bilgi dışında tüketiciden açık rızası alınmaksızın veri talep etmek hukuka açıkça aykırıdır.

---

[204] Dülger, M.V. s.211; Göçmen Uyarer, S, s. 122.
[205] Çekin, M. S., Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, On İki Levha, 3. Baskı, İstanbul, 2020, s.71
[206] Çekin, M. S., s. 71.

Mesafeli satış sözleşmelerinde en sık kullanılan kişisel veriler; tüketici ad, soyadı, adresi, e- posta adresi, telefon ve faks numaraları, kimlik numarası, hesap bilgileri, ürünün veya hizmetin içeriğine ilişkin bilgiler, konum bilgileri ve IP adresi olup bunlara kısaca değinmekte fayda olduğunu düşündük.

a. Kimlik Bilgileri

i. İsim Soyisim

Kişisel verinin; kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi olduğundan yukarıda bahsetmiştik. Bu kapsamda; isim ve soy ismimizin kimlik bilgilerimiz olduğu ve bizi diğer insanlardan ayıran başlıca unsur olduğu, herhangi bir kayıtla birlikte değerlendirildiğinde veya bazen tek başına kimliğimizi belirlenebilir kıldığı aşikardır[207].

Ancak burada kısaca değinmekte fayda var ki, kimi isim ve soy isimlerin sık kullanıldığı düşünüldüğünde, aynı isme sahip birçok kişi olması durumunda belirlenebilirlik unsuru ortadan kalkmaktadır[208]. Bu gibi durumlarda aktarılan diğer verilerle birlikte değerlendirilmesi gerekir.

Fakat, mesafeli satış sözleşmesinin kurulabilmesi ve ardından sözleşmenin ifa edilebilmesi için tarafların ismi, adresi gibi bilgilerini paylaşması bir zorunluluk

[207] Burghartz v. İsviçre; 22.02.1994 tarihli kararında ismin kişinin kimliğinin belirlenmesi ve ailesi ile bağlantı kurulmasını sağladığından söz ederek isim ve soy ismin özel hayatın bir parçası olduğundan bahsedilmiştir. Kurul'un 27.08.2019 tarihli ve 2019/54 sayılı kararında S Şans Oyunları A. Ş'nin sanal bayisi olan www.tuttur.com isimli internet sitesine ait verilerin yer aldığı bir excel listesinin yasa dışı sitelerde dolaştığının tespiti ile yapılan inceleme sonucunda kullanıcıların isim, soy isim ve telefon bilgilerinin bulunduğu listenin siber saldırı sonucu ele geçirildiği tespit edilmiştir. Şirket hakkında 150.000 TL idari para cezası uygulamasına karar verilmiştir https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5535/2019-254 (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 10.12.2022)

[208] KVKK Yayınları No:29 Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması, Ankara, 2019, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5521/Orneklerle-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Dokumani-Kurum-Internet-Sayfasinda-Yayinlanmistir- (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 11.12.2022)

teşkil etmektedir. Bu halde, tarafların isim ve adres bilgilerinin işlenmesi için tüketicinin ayrıca açık rızasına gerek bulunmamaktadır[209].

ii. Kimlik Numarası

Mesafeli sözleşmelerde zaman zaman yer verilen ve yer verilip verilmeyeceği hususu tartışmalı olan bir diğer kişisel veri de kimlik numaramızdır. T.C. kimlik numarası, 2000 yılında Nüfus ve Vatandaşlık Genel Müdürlüğü'nün dijitalleşmeye bağlı olarak her Türk vatandaşına 11 rakamdan oluşan kimlik numarası vermesi ile literatürümüze girmiştir[210]. Kimlik numaralarının kişiyi belirlenebilir kıldığı her türlü şüpheden uzaktır.

Mesafeli satış sözleşmelerinin bir tarafının tüketici olduğunu yukarıda detayları ile açıklamıştık. Bu durumda sözleşmenin tarafının nihai tüketici olduğu düşünülecek olursa T.C. kimlik numarasının mesafeli satış sözleşmesinde bulunup bulunmayacağı hususu bir dönem tartışmalara sebebiyet vermiştir[211]. Bunun üzerine Gelir İdaresi Başkanlığı 08.06.2011 tarihli görüş yazısı ile konuyu açığa kavuşturmuştur[212]. İşbu yazıda "Nihai tüketiciye yapılan satışlar için tanzim edilen faturalarda T.C. Kimlik Numarasının bulunup bulunmayacağı" hususunu 213. Sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 232. maddesinde sayılan kişilerin yine aynı Kanun'un 232. maddesi uyarınca fatura vermek ve fatura istemek mecburiyetinde olduğunu ve bu faturada vergi kimlik numarası veya T.C. kimlik numarasına yer verilmesi gerektiği belirtmiştir. Ancak, nihai tüketici sayılan kişilerden olmadığı için T.C. Kimlik Numarası bilgisini paylaşmak zorunda değildir.

Bu kapsamda, T.C. Kimlik Numarasının alınması Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 5/2. maddesinde sayılan istisnalar kapsamında düşünüldüğünde

[209] KVKK 5/2-c maddesinde bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin açık rıza aranmaksızın işlenebileceği belirtilmiştir.
[210] https://tr.wikipedia.org/wiki/T.C._Kimlik_Numarası (Çevrimiçi) (Erişim tarihi: 14.01.2022)
[211] Oğuz, H., Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları ve Ülkemizdeki Durum, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 2(3) 1-38, 2014, s. 6.
[212] T.C. Gelir İdaresi Başkanlığı İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğu 'nün B.07.1.GİB.4.34.19.02-019.01-672 sayılı 08/06/2011 tarihli yazısı (Çevrimiçi) https://www.gib.gov.tr/node/92042 (Erişim Tarihi: 17.01.2021)

Kanun'un açıkça öngörmesi hususunu sağlamadığı için açık rıza olmaksızın işlenebilir bir veri değildir. Tüm bu hususlar göz önüne alındığında işlendiği amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olmadığı düşünülecek olursa, T.C. kimlik numarasının mesafeli satış sözleşmelerinde alınmaması gerekmektedir. Buna rağmen, mesafeli satış sözleşmelerini düzenlerken T.C. kimlik numarasına yer verilmesi kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi suçunu oluşturacağı gibi Kurul'un yüklü cezalar vermesine de sebebiyet vermektedir[213].

iii. Pasaport Bilgileri

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun gerekçesinde; bireyin yalnızca ismi, soy ismi, doğum tarihi ve doğum yeri gibi kişinin kesin olarak teşhis edilmesini sağlayan bilgilerin değil, aynı şekilde veri sahibinin fiziki, ailevi, ekonomik, sosyal vb. özelliklerine ilişkin bilgiler ile de belirli veya belirlenebilir olması yani mevcut verilerin kullanılması ile bir gerçek kişiyle ilişkilendirilmesi sağlanıyorsa bu verilerin de kişisel veri olarak tanımlandığını belirtmiştik. Bu nedenle; isim, telefon numarası, araç plakası, SGK numarası, pasaport bilgileri, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları gibi bilgilerin dolaylı da olsa kişiyi belirlenebilir kılabilme özellikleri nedeniyle kişisel veriler olarak sayılması gerekmektedir[214].

---

[213] Kurul 18.09.2019 tarihli ve 2019/308 sayılı kararında kısaca; hukuka aykırı yollarla elde edilen vatandaşların kimlik numaraları, iletişim bilgileri gibi verilerin sorgulanmasına imkân tanıyan daha çok hukuk büroları, sigorta, gayrimenkul danışmanlığı gibi sektörlerde faaliyet gösterenlerin tercih ettiği yazılım, uygulama ve programların 12. Madde hükümlerine aykırılık oluşturduğu gerekçesi ile işbu uygulamaları kullananlar hakkında cezai veya idari işlemler tesis edileceğine karar vermiştir[213].https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6568/2019-308 (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 09.12.2022)

[214] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.05.2019 tarihli ve 2019/144 sayılı kararında; Cathay Pasific Airway Ltd. Şti 'nin bilgi sistemlerine yetkisiz erişim gerçekleştiği ve bu ihlalde toplam 155 Türk vatandaşının pasaport numaralarına erişildiğini ve şirket hakkında toplamda 550.000 TL idari para cezasına hükmedildiğine yer verilmiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5480/2019-144 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 24.12.2022); Bir diğer Kurul kararında bir turizm şirketine gerçekleştirilen siber saldırı ile müşterilerin *"Ülke/eyalet, uyruk, doğum tarihi, ad, soyadı, telefon numarası, eposta adresi, mektup adresi, kredi kart numarası ve son kullanım tarihi, firma ise vergi numarası, TC/Pasaport No, cinsiyet*" bilgilerinin etkilendiğini ve etkilenen kişisel veriler arasında özel nitelikli kişisel veri bulunmadığına karar vermiştir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.08.2019 tarihli 2019/255 sayılı kararı https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5537/2019-255 (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 10.12.2022)

ABD'de gerçekleşen İkiz Kuleler saldırısından sonra terörizm ile mücadele çalışmaları kapsamında AB'nin de katılımı ile PNR (yolcu isim kayıtları) anlaşmaları yapılmıştır. Bu kapsamda biyometrik pasaport sistemleri hayatımıza girmiş ve çipli pasaport içerisine kişinin parmak izi, biyometrik fotoğrafı gibi verileri kaydedilmiştir[215]. İşbu anlaşmaya göre; transatlantik uçacak yolcuların ismi, pasaport numarası gibi 34 farklı verisi uçuştan 15 dakika önce ABD ile paylaşılmaktadır[216]. Bu sistemin orantılılık ilkesi kapsamında terörizm ile mahremiyet ikileminde büyük tartışmalara neden olmuştur[217].

b. İletişim Bilgileri

i. Adres

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun "Faturanın şekli" başlıklı 230. maddesi gereğince müşterinin adresi faturada bulunmak zorundadır. Bu kapsamda, mesafeli sözleşmelerde tüketicinin adresine yer verilmektedir. Bunun yanı sıra uygulamada ürün alışverişlerinde ürünün teslim edilebilmesi için adres bilgisinin verilmesi önem arz etmektedir.

Mesafeli sözleşmelerde yer alan adres bilgisi, tüketicinin isim bilgisi ile birleştiğinde kişisel veri niteliğini haizdir[218]. Yalnızca sır niteliği olan kişisel veriler değil her türlü kişisel veri koruma altındadır[219].

---

[215] Benli, S., Yolcu İsmi Kayıtları, Terazi Hukuk Dergisi, 10(103), 41-48, 2015, s.41; Küzeci, E., s. 205.

[216] Apan, A., AB'de Taşıyıcı Yaptırımları Yoluyla Göçmen Kontrolünün Özelleştirilmesinin Temel Haklar Açısından Bir Analizi, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 19(1), 25-54, 2020, s.36.

[217] Konuya ilişkin detaylı bilgi için bknz; Benli, S., Apan, A., Gültekin Varkonyi, Yolcu İsim Kayıtlarının Terörle Mücadele Kapsamında Yurt Dışına Yasal Aktarımı: Avrupa Birliği Uygulamaları ve Türkiye, TBB Dergisi, 132, 339-382, 2017.

[218] Kurul'un 2018/91 sayılı ve 26.07.2018 tarihli kararında; hazır giyim işi yapan bir firmanın üyelerinin teslimat adresi, isim, soy isim, telefon numarası gibi kişisel verilerinin siteden alışveriş yapan diğer kullanıcıların alışverişleri sırasında görünür hale geldiği olayda firma hakkında idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5365/2018-91 (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 08.12.2022)

[219] Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 17.06.2014 tarihli, 2012/1510 esas, 2014/331 sayılı kararında bir kişinin adının, soyadının, yaşının, cinsiyetinin, doğum yeri, adresi, telefon numarası, medeni durumu gibi bilgilerinin koruma altında olduğuna değinilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, Alkaya v Türkiye, B. No:42811/06, 09.10.2012 kararında; başvurucu yaşadığı hırsızlık olayı sonrasında ev adresinin gazetede yayınlanması üzerine dava açmıştır. Bu davada davacının kamuya mal olmuş, sinema ve tiyatro oyuncusu olması nedeni ile dava reddedilmiş davacı sonrasında önce Anayasa Mahkemesi'ne daha sonra da AİHM' e başvurmuştur. AİHM başvurucuyu haklı bulmuş, ev adresinin bir kişisel veri olduğuna karar vermiş ve Türkiye'yi tazminat ödemeye mahkûm etmiştir[220].

Ancak, yukarıda belirtildiği gibi, sözleşmenin kurulabilmesi ve ifası bakımından zorunluluk arz ettiği için tüketiciden veri sorumlusunun ayrıca bir açık rıza almasına gerek bulunmamaktadır. Ancak veri işlendikten sonra, tüketicinin eksik ve yanlış verilerinin düzeltilmesini veri sorumlusundan talep hakkı bulunmaktadır[221].

Mesafeli satış sözleşmesi gereği ürün veya hizmetin teslimi açısından adresin doğruluğu büyük önem arz etmektedir. Aksi takdirde hizmet veya ürünün yanlış adrese ulaşması tüketici bakımından bir mağduriyete sebebiyet verecektir[222]. Tüm bunların önüne geçebilmek adına Kanun veri sahiplerine değişiklik yapabilme hakkını tanımıştır.

ii. E-posta Adresi

E- posta adresleri, açık adres bilgisi veya telefon numarası gibi internette yer alan adreslerimizi ifade eder. Kişiye ait bir kullanıcı bilgisi ve kullandığı e posta servisinin @ işareti ile birleşmesi yolu ile elde edilen bu adresler bir kereye özgülenmiştir, şöyle ki internet üzerinde alınan bir adresin başka bir kimse

---

[220] Ömeroğlu, A, Kişilik Haklarının Alkaya- Türkiye Davası Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması Hukukuna Göre İncelenmesi, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Y.8, S.15, Haziran, 2020, s.309-342.

[221] KVKK. m.11/1-d.

[222] Kurul'un 22.06.2021 tarihli ve 2021/603 sayılı bir başka kararında ise; mesafeli sözleşme aracılığı gerçekleştirilen alışveriş sırasında teslimat için ev adresini belirtmiş olmasına rağmen teslimatın belirtmemiş olduğu işyeri adresine yapılmış olduğu olayda veri sorumlusu hakkında idari para cezasına karar verilmiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7131/2021-603 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 15.12.2022)

tarafından tekrar alınması mümkün olmamaktadır. Bu da belirlenebilirlik unsurun sağlandığının göstergesidir.

İnternetin yaygınlaşması ile e-posta adresleri hayatımızın vazgeçilmezi olmuştur. Şirketler de bu doğrultuda reklam faaliyetlerini kolayca ve masrafsız bir şekilde yapma düşüncesi ile toplu e-posta gönderimini yaygın bir pazarlama yöntemi olarak kullanmaya başladı. Ancak bu durum zamanla rahatsız edici seviyelere ulaştı. Bunun üzerine kanun koyucu 15.07.2015 tarihli 29417 sayılı Resmî Gazete 'de düzenleme getirerek; *"hizmet sağlayıcının, mal ve hizmetlerini tanıtmak, pazarlamak, işletmesini tanıtmak ya da kutlama ve temenni gibi içeriklerle tanınırlığını artırmak amacıyla alıcıların elektronik iletişim adreslerine gönderdiği ticari elektronik iletiler için kendisi tarafından ya da İYS üzerinden önceden onay alınır."* şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Kurul ilgili kişilerin acık rızaları olmaksızın, reklam bildirimlerinin e- posta adreslerine, cep telefonlarına SMS veya çağrı ile gönderilmesi konusunda[223] vermiş olduğu ilke kararında; Kanun'un 5/2. maddesinde sayılan işleme şartları sağlanmadan ilgili kişilerin acık rızaları bulunmaksızın işbu verileri kullanan veya bu kişisel verileri işleyenlerin söz konusu veri işleme faaliyetlerini Kanun'un 15.maddesi gereğince derhal durdurmaları gerektiğini vurgulamış ve aksi takdirde veri sorumluları hakkında Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirimde bulunulacağını belirtmiştir.[224].

iii. Telefon Numarası

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinin gerekçesinde; "İsim, telefon, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler gibi veriler dolaylı da olsa kişiyi belirlenebilir kılabilme özellikleri nedeni ile kişisel verilerdir." denilmek sureti ile telefon numarasının kişisel veri niteliğini haiz olduğu

[223] Konuya ilişkin çalışmamızın 3. Bölümünde İleti Yönetim Sistemi Kavramında detaylara ayrıca yer verilecektir, detaylı bilgi için bknz. s. 116 vd.
[224] Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından verilen 16/10/2018 Tarih ve 2018/119 Sayılı İlke Kararı için bkz. (Çevrimiçi) https://kvkk.gov.tr/Icerik/5299/2018-119 (Erişim Tarihi: 13.01.2022)

vurgulanmıştır. Kişisel Verileri Koruma Kurulu da Kararında cep telefonu numarasının bir kişisel veri olduğunu belirtmiştir[225].

Mesafeli sözleşmeler yönetmeliğinde uzaktan iletişim araçları arasında sayılan cep telefonu, sözleşmenin kurulması ile hizmetin veya ürünün teslim edilebilmesi için kullanılmaktadır. Aynı zamanda artık birçok firma telefon numarası ile hizmeti ve ürünü eşleştirdiği için hizmet kalitesini de arttırmak amaçlı telefon numarasına ihtiyaç duymaktadır.

Gündelik hayatımızın en önemli parçası haline gelmiş olan telefonlarımız, bizlere ulaşmak için kullanılan en yaygın yöntem halini almıştır. Hal böyle olunca, telefon numaralarına atılan reklam mesajları bir dönem kontrolsüzce artmış ve gün içerisinde numaramızı kendimizin dahi paylaşmadığı firmalar veya kişiler tarafından gönderilen mesajlar rahatsızlık verici boyutlara ulaşmıştı. Kurul'un da bu konuya ilişkin birçok kararı bulunmaktadır.[226]

---

[225] Ayrıca, Kişisel Verileri Koruma Kurulu da 31.05.2019 tarihli ve 2019/162 sayılı kararında; şikâyetçinin kişisel verisi olan cep telefonu numarasının şirket tarafından kendisine reklam içerikli mesaj gönderilmesi suretiyle kullanılmasını kişisel veri ihlali olarak kabul etmiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5495/2019-162 (çevrimiçi) (Erişim Tarihi 13.01.2022)

[226] 02/12/2021 tarih ve 2021/1210 sayılı Karar'ında, İlgili kişinin kişisel verisi niteliğindeki cep telefonu numarasının, Kampanyalar hakkında bilgilendirmede bulunmak amacıyla aranması ve SMS gönderilmesi suretiyle işlenmesine, (https://kvkk.gov.tr/Icerik/7152/2021-1210 (çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 13.01.2022) 04/06/2021 tarih ve 2021/548 sayılı Karar'ında, İlgili kişinin cep telefonu numarasının kampanya adı altında bir dijital platform bayisi tarafından edinilmesi, işlenmesi ve rızası olmaksızın arama yapılmasına, (https://kvkk.gov.tr/Icerik/7123/2021-548 (çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 13.01.2022) 04/06/2021 tarihli 2021/545 sayılı Karar'ında[226], Veri sorumlusu tarafından ilgili kişinin cep telefonu numarasına reklam amaçlı SMS gönderilmesine ilişkin ihlalin varlığını tespit ederek idari para cezalarına hükmetmiştir(https://kvkk.gov.tr/Icerik/7116/2021-545 (çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 13.01.2022). Daha fazla örnek kararlar için bknz. https://kvkk.gov.tr/Icerik/7296/2022-224, (çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 13.01.2022); https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7263/2021-1104, (çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 13.01.2022); https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7117/2021-228 , (çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 13.01.2022).

Bankacılık sektöründe yaşanan bir diğer örnekte ise[227]; bankanın, müşterisinin kendisine ait iş ve işlemlerin yapılabilmesi için banka ile paylaştığı telefon numarasının, müşterinin eşinin müdürü olarak görev yaptığı şirkete ulaşabilmek amacıyla kullanılmasının KVKK'da belirtilen "belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ve işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma" ilkeleri ile bağdaşmadığı gerekçesi ile idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

Tüm bu idari yaptırımların yanı sıra olayın cezai bir boyutu da bulunmaktadır. Türk Ceza Kanunu 135 Kişisel Verilerin Kaydedilmesi-136 Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme -137 Nitelikli haller-138 Verileri yok etmeme maddelerinde olayın cezai boyutuna değinilmiştir. Çalışmamızın konusu kapsamında olmadığı için konuya ilişkin detaylara yer vermeksizin yalnızca cep telefonu numarasının hukuka aykırı olarak yayılması halinde suç şikâyete bağlı olmadığından cep telefonu numarasını hukuka aykırı olarak yayan kişinin ceza alacağını belirtmek isteriz.[228]

c. İşlem Güvenliği ve Finans Bilgileri

i. IP Adresi

İnternete bağlanan her cihaza İnternet Servis Sağlayıcısı tarafından benzersiz bir Ip adresi sağlanmaktadır. Bu adres vasıtasıyla cihazımız internetteki diğer cihazlarla iletişime geçerek cihazlar arasında bilgilerin gönderilmesine olanak

---

[227] Kurulun 18.09.2019 tarihli ve 2019/277 sayılı kararında banka aleyhine Yüz bin TL idari para cezasına hükmedilmiştir. https://kvkk.gov.tr/Icerik/5545/2019-277 (çevrimiçi) (Erişim Tarihi 09.09.2022)

[228] Erkek arkadaşının sanık D.ile kendisini aldattığını düşünen sanık A.''nın, bir sosyal paylaşım sitesine "O. E." adıyla hesap açarak, elektronik posta adresi oluşturduğu sitede, bir başka kadına ait göğüs dekolteli bir resim koyarak, sanık D.'ye ait cep telefonu numarasını paylaşması sonucu tanımadığı kişiler tarafından cinsel içerikli telefonlar alan sanık D.''in, telefonu numarasını yayan kişinin sanık A. Olduğunu öğrenmesi üzerine, kendisini telefonundan arayan kişilere, numarasını değiştirdiğini belirterek, sanık A.''nın cep telefonu numarasını verdiği ve bunun üzerine sanık A.''nın da tanımadığı kişiler tarafından aranarak rahatsız edilmesi üzerine her iki sanığın birbirlerinden şikâyetçi olup, sonrasında şikâyetlerinden vazgeçtikleri olayda, TCK'nın 139/1. Maddesi uyarınca, sanıkların verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme suçunun, soruşturulması ve kovuşturulmasının şikâyete bağlı olmadığı gözetilmeden, kovuşturma aşamasında her iki mağdur sanığın şikâyetlerinden vazgeçmiş olsalar dahi, yazılı şekilde düşme kararı verilmesi…kanuna aykırı olup..." Yargıtay 12. Ceza Dairesi E. 2012/22005 K. 2013/24489 T. 4.11.2013

sağlamaktadır[229]. IP adresi bir kişiyi değil, ağa bağlı olan bir cihazı göstermektedir[230]. Kısaca, IP'yi internete bağlanan bilgisayarların kimlik numarası olarak tanımlayabiliriz[231]. Anlaşılacağı üzere, IP adresi tek başına bir gerçek kişiye ilişkin bilgileri ortaya çıkartmasa da veri sorumlusu nezdinde bulunan diğer verilerle beraber düşünüldüğünde gerçek bir kişiyi işaret ettiği ortadadır.

Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde de IP adresi, parmak izi, retina taraması lokasyon bilgisi, veri sahibinin fiziksel, genetik, psikolojik, ekonomik, sosyal veya kültürel kimliği gibi verilerin tamamı kişisel veri olarak kabul edilmiştir.[232] Ayrıca IP adresi ile bir kişinin nerede bulunduğunu tespit etmek mümkün olacağından IP adresinin bir kişisel veri olduğu hususu şüphesizdir.

Bu kapsamda, mesafeli sözleşmelerin unsurları içerisinde; mesafeli iletişim araçlarının kullanılması ve organize bir mesafeli sürüm sisteminin varlığının yer aldığına değinmiştik[233]. Tüm bu durumlar bir arada değerlendirildiğinde, mesafeli satış sözleşmesine onay veren tüketicinin IP adresinin sözleşmede yer alan diğer verilerle eşleştirilebilir olduğu düşünüldüğünde veri sorumlusunun koruması gereken kişisel verilerden birisi olduğu tartışmasızdır.

ii. Hesap Bilgileri

Mesafeli satış esnasında yaygın olarak paylaşmış olduğumuz bir diğer bilgi ise kredi kartı veya hesap bilgilerimizdir[234]. Bu bilgilere örnek olarak; alışverişte

---

[229] Kaya, M.B., İnternet Hukuku, On İki Levha, 2. Baskı, İstanbul, 2021, s. 16; https://tr.wikipedia.org/wiki/IP_adresi; https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/definitions/what-is-an-ip-address (Erişim Tarihi:19.01.2022)

[230] Kaya, M.B., İnternet Hukuku, s. 18

[231] Yıldız, Y., Kişisel Verilerin Korunmasının Vergi Mahremiyeti ile Etkileşimi, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 1(2), 1-16, 2019, s.9.

[232] Avrupa Birliği Veri Koruma Tüzüğü 'nün kişisel verilerin tanımını genişlettiğine ve IP adresinin açıkça kişisel veri sayıldığına ilişkin yazı için bakınız. (Çevrimiçi) https://www.kefron.com/blog/will-term-personal-data-defined-within-gdpr/ (Erişim Tarihi:19.01.2022); Göçmen Uyarer, S., s.68.

[233] Çalışmamızın 1. Bölüm C-1/b kısmında mesafeli sözleşme kavramının unsurlarına detaylıca değinilmiştir. s. 40 vd.

[234] Kredi kartı numarası ve IBAN'ın kişisel veri olarak sayıldığı örnek bir Kurul kararı için bknz. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 25.02.2021 tarihli ve 2021/154 sayılı karar özetinde *"T.C. Kimlik Numarası, kredi kartı numarası, IBAN, telefon numarası, e-posta adresi gibi kişisel verilerin*

kullanılan kart sahibinin isim, soy isim, kredi kartı numarası, kartın son kullanma tarihi, güvenlik kodudur. Bunun yanı sıra ödemeyi hesaptan hesaba havale veya eft yolu ile yapmış olmamız halinde ise, gönderici hesabın sahibinin adı soyadı, hangi bankayı kullanmakta olduğu, hesap bilgileri, adres bilgileri, kimi zaman T.C. kimlik numarasına yer verilebilmektedir. Görüldüğü gibi birçok kişisel veriyi bir arada bulunduran hesap bilgilerimizde önemli bir kişisel veridir.

Kredi kartı, günümüzde online ödeme yöntemleri arasında en çok kullanılanıdır. Ancak, kredi kartı kullanımında açık bir ağ olan internet kullanıldığı için güvenlik açısından belirli sakıncaları olabilmektedir[235]. Bilişim sistemlerinin kullanılmasıyla ele geçirilen kişisel veri niteliğindeki kredi kartı numarası ve şifrelerin kullanılması ile hesaplarda bulunan paranın başka bir hesaba aktarılması yöntemiyle yapılan hırsızlığa siber hırsızlık denmektedir[236]. Siber hırsızlığın önüne geçmek için veri sorumlusunun aldığı önlemlerin önemi büyüktür[237].

Tüketicinin ödeme bilgilerini veri sorumlusunun işlemesinde, hukuka uygunluk nedenlerinden; sözleşme gereği olması, vergi yükümlülüğü gereği ve olası bir uyuşmazlık ortaya çıkması halinde mahkemeye ibraz edebilmesi halleri bulunmaktadır[238]. Bu sebeple mesafeli sözleşmelerde ödeme bilgilerinin işlendiğini söyleyebiliriz.

İnternet siteleri üzerinden yapılan işlemlerde çoğunlukla mail order ile ödeme yöntemi kullanılmaktadır. Kısaca mail order sistemi ile fiziki ödeme arasındaki farkları anlatacak olursak; fiziki ödemede ödemeyi yapacak kart pos cihazına okutularak ödeme tahsil edilmektedir. Ancak mail order sisteminde kart ile pos cihazı aynı ortamda bulunmadığı için kart numarası, son kullanma tarihi ve güvenlik

---

bulunduğu" ibaresine yer verilmektedir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6998/2021-154 (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 08.12.2022)

[235] Sarıakçalı, T., s. 108.

[236] Bük A., s. 55.

[237] Kurul'un 16.05.2019 tarihli ve 2019/141 sayılı kararında Clickbus Seyahat Hiz. AŞ'ye yapılan siber saldırı sonrasında ödeme bilgileri, kartta yer alan isim, kart numarası, kartın son geçerlilik tarihi, kart güvenlik numarası, taksit sayısı, indirim kodları, seyahat sigortası gibi birçok verinin güvenlik açığı sebebi ile kötü niyetli kişilerin eline geçtiği görülmüştür. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5478/2019-141, (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 09.12.2022)

[238] Dülger, M. V, s. 389.

kodu bilgileri sisteme girilerek bankadan onay alınması akabinde ödemenin tahsil edilmesi şeklinde süreç işlemektedir[239]. Burada bankalar çoğunlukla 3D güvenlik yöntemine başvurarak kart sahibinin banka sistemlerinde kayıtlı olan telefonuna SMS göndermekte ve bu SMS içerisinde yer alan kod sisteme girildikten sonra ödemeyi onaylamaktadır[240].

Mesafeli sözleşmelerde en sık kullanılan yöntem olan mail order yönteminde satıcının tüketicinin kredi kartına ilişkin bu önemli bilgilere ulaşması ve bu bilgilerin kullanımının çok ciddi sonuçlar verebilecek olduğu düşünülürse işbu verilerin işlenmesi ve saklanmasına ilişkin birçok önlem alınması önem arz etmektedir. Kredi kartı bilgilerinin çalınması durumunda TCK. 136/1 de yer alan "Kişisel verileri hukuka aykırı olarak ele geçirme" suçunun yanı sıra yine TCK. 158/f bendinde yer alan "Bilişim sistemlerinin, banka ve kredi kurumlarının araç olarak kullanılması" suretiyle işlenen nitelikli dolandırıcılık suçu oluşmaktadır.

Kaldı ki, yukarıda bahsettiğimiz 3D güvenlik önlemi alınarak doğrulama yapılmadan gerçekleştirilen satışlarda, kart sahibinin işlem bana ait değildir şeklinde şikâyette bulunması üzerine işlem satıcının hesabına yansıtılmaktadır. [241]

d. Lokasyon ve Ürün Bilgileri

i. Konum Bilgisi

Konum verisi; bir kişinin, nesnenin yahut cihazın bulunduğu yeri gösterebilme özelliğine sahip, "nerede?" sorusuna cevap verebilen herhangi bir teknoloji aracılığı ile elde edilen coğrafi bilgidir[242]. 4 Aralık 2020 tarihli ve 31324 sayılı Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Yönetmelik'te konum verisini *"Kamuya açık elektronik haberleşme hizmeti kullanıcısına ait bir cihazın coğrafi konumunu belirleyen ve elektronik haberleşme şebekesinde veya*

[239] Topaloğlu, M., Elektronik Ticarette Ödeme Sistemleri, Kredi Kartı, Elektronik Para, Elektronik Çek, Terazi Hukuk Dergisi, 12(130), 70-80, 2017, s. 72. -*kredi kartı*-
[240] Sarıakçalı, T., s. 109.
[241] Topaloğlu, M., s.72, -kredi kartı-
[242] Tekinoğlu, D., s. 12.

elektronik haberleşme hizmeti aracılığıyla işlenen belirli veri" olarak tanımlamıştır[243].

Her mesafeli satış sözleşmesinde konum verisi paylaşmıyor olsak da en yaygın konum verisi kullandığımız mesafeli sözleşmeleri örneklendirmek gerekirse Uber, iTaksi gibi uygulamaları söyleyebiliriz[244]. Bu gibi örneklerde; mesafeli sözleşme aracılığı ile satın almış olduğumuz hizmeti sunabilmek için konum bilgimize erişimi zorunludur. Bir diğer örnek ise satın almış olduğumuz navigasyon uygulamalarıdır. Veri sorumlusunun, sözleşme şartlarını ifa edebilmesi için konum bilgisine sahip olması gerekmektedir.

ii. Ürüne ve Hizmete İlişkin Bilgiler

Tüketicinin almış olduğu ürüne veya hizmete ilişkin bilgiler ilk bakışta kişisel veri sayılmıyormuş gibi gözüküyorsa da kişinin alışveriş alışkanlıklarını tespit etmek açısından satıcı ve sağlayıcı için çok önemli bir kişisel veridir. Hatta günümüzde internet sitelerinde veya mobil uygulamalarda sık sık yapılan çerez toplama faaliyeti de söz konusu alışkanlıkların tespiti amaçlı kullanılmaktadır.

Tüketim davranışlarının tespiti pazarlama faaliyetleri için gün geçtikçe önemli bir hale gelmiştir. Kişinin tercihlerini tespit edip ona göre oluşturulan modeller ile zevkine, tercihine ve hatta ihtiyacına yönelik seçenek sunulması e- ticaretin tercih nedenlerinden biridir. Sanal alışveriş yaptığımız bir marketten aldığımız ürünlerin birbirine benzer olması halinde yapay zekâ bu çeşit ürünler karşımıza daha çok çıkarmaya başlamaktadır[245]. Yahut müzik dinleme hizmeti satın aldığımız Spotify, Youtube gibi platformlarda müzik zevkimiz tespit edilerek bu doğrultuda bizlere dinleme listeleri sunulmaktadır.

---

[243] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/12/20201204-13.htm (çevrimiçi), (Erişim Tarihi:12.10.2022)

[244] Uber uygulamasını kullanan kişilerin adı, soyadı, mail adresi, numarası, ödeme yöntemi, teslimat notları, akıllı cihazın tam konumu ve IP adresi verileri kaydedilmektedir. Detaylı bilgi için bknz. Yetim, S., Uber, Hukuki Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 3(6), 621-666, 2015, s.627

[245] Çakan, Çakan, C., Kişilik Hakkı Kapsamında Korunan Bir Değer Olarak Kişisel Veriler, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12(2), 187-222, 2013, 198.

Bir şeker hastasının internet üzerinden satın aldığı diyabet şekeri kişinin özel nitelikli verilerinin dahi tespit edilmesi için karine teşkil edebilir. Bir diğer ise örnek, internet üzerinden satın almış olduğunuz uçak bileti veya otel rezervasyonu hangi tarihler arasında hangi şehirde olacağınızı ortaya çıkaran bir kişisel veridir. Görüldüğü üzere ilk bakışta her ne kadar satın alınan ürün veya hizmet kişisel veri niteliğini haiz değil gibi gözükse de ürünü veya hizmeti alan kişiye ilişkin bilgilerle eşleştiği takdirde çok önemli kişisel verileri içerisinde barındırabilir[246].

e. Sağlık Bilgileri

Sağlık verilerinin özel bir koruma gerektirdiği hususu M.Ö. çağlarda dahi ayrı tutularak Hipokrat yemininde, hekimlerin mesleklerini icra ettikleri sırada öğrenmiş olduğu sağlık verilerini sır saklama yükümlülüğü kapsamında değerlendirerek paylaşılmaması gerektiğine yer verilmiştir[247].

Sağlık bilgilerinin en sık kullanıldığı mesafeli satış sözleşmelerinin sigorta sözleşmeleri olduğunu söyleyebiliriz. Sağlık verilerinin özel nitelikli kişisel veri olduğundan bahsetmiştik. Sigortacılık sektöründe, sağlık verilerinin işlenmesi;

---

[246] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 17.03.2022 tarihli ve 2022/243 sayılı kararında; aynı isme sahip başka bir kişinin internet alışveriş faturasının kendi e-posta adresinin verilmesinden dolayı yanlış kişiye iletildiği olayda Kurul; *" faturaların gönderici ve alıcılara ait isim, soy isim, kimlik numarası, adres, telefon, e-posta ve* ***sipariş bilgilerini ihtiva edebildiği,*** *faturanın konu ile ilgisiz üçüncü bir kişiye gönderilmesinin, içerikte yer alan kişisel verilerin olduğu gibi üçüncü bir kişiye açıklanarak bu verilerin başkaları tarafından kötü niyetli olarak kullanılmasına da zemin hazırlayabileceği"* ifadesine yer vermiştir. https://kvkk.gov.tr/Icerik/7297/2022-243 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 15.12.2022); Kurul bir başka kararında da teknik servis hizmeti veren firmanın müşterilerine verdiği form üzerinde yer alan takip numarasının son hanesinin değiştirilmesi yöntemi ile bir başka müşteriye ait isim, soy isim, adres, telefon numarası, IMEI bilgisi, telefon modeli veya ***alınan hizmet***e ilişkin verilere ulaşabildiği için veri sorumlusu hakkında idari para cezasına hükmedilmiştir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 14/02/2019 tarihli ve 2019/23 sayılı Kararına veri sorumlusu tarafından uyulmaması akabinde Kurul 05.03.2019 tarihinde 2019/52 sayılı kararı ile kararı yerine getirmeyen veri sorumlusunu ikinci bir idari para cezası ile cezalandırmıştır. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5464/2019/52 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 15.12.2022)

[247] Yılmaz, S. S., "Tıp Alanında Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı Olarak Verilmesinin Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi (Sır Saklama Yükümlülüğü Kapsamında), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul, 2014, s.6 ; Dülger, M.V. -*İnsan Hakları- s. 75.*

lehtarın düşme ihtimalinin olduğu durumun poliçe ile güvence altına alınıp alınmadığının, alınmış ise ödenecek tazminat miktarının hangi oranlar üzerinden hesaplanması gerektiğini belirlemek için zaruridir[248].

Bu sebeple; satıcı/sigorta şirketi, tüketicinin kredi raporları ve kan, idrar tahlillerine kadar değerlendirerek tüketicinin yüksek hastalık riski taşıyıp taşımadığını belirlemektedir. Hizmetin verilmesi sırasında hangi kişilerin daha yüksek prim ödeyeceği, hangi kişilerin daha düşük prim üzerinden aynı hizmeti alabileceği elde edilen sağlık verileri neticesinde verilebilmektedir. Kısaca, sağlık riskini analiz edebilmek ve tazminat ödemelerini belirleyebilmek için sigortacılık sektöründe sağlık verilerinin işlenmesi zorunludur[249].

Özel nitelikli kişisel verilere uygulanması gereken önlemler verinin elde edilmesinden başlayarak, imhasına kadar alınmalıdır. Bunun yanı sıra açık rıza alınmasının özel nitelikli veriler açısından zorunlu olduğunu belirtelim.

B. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Elektronik Sözleşmelerde Tüketici Verilerinin İşlenmesi

Kişisel verilerin hukuka uygunluk nedeni veya açık rıza bulunmadıkça işlenmemesi gerektiğini yukarıda açıklamıştık. Kişisel verilerin işlenmesi istisna iken işlenmemesi esas olmalıdır[250]. İşbu işleme koşulları veri sorumlusu tarafça geniş yorumlanamaz.

1.Tüketici Verilerinin İşlenmesi, İşleme Koşulları ve Yöntemleri

Kişisel verilerin korunması hukukunda esas olan şey verilerin işlenmesinin hukuka aykırılığıdır. İstisna ise kişisel verilerin işlenmesi için Kanun'da sayılan

[248] Çetin, A., Alpay, S., Türk Sigorta Sektöründe Kişisel Veriler, Türk Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi, Y:4, S:8, Güz, 2020, s. 83.
[249] Çetin A., Alpay S., s.83.
[250] Dülger, M.V., s.385

hukuka uygunluk nedenleri veya açık rızanın varlığıdır diyebiliriz[251]. Bu sebeplerinin hepsi hukuka uygunluk kazandırmak için aynı düzeydedir[252].

Borçlar kanununun 63. Maddesinde yer alan hukuka uygunluk halleri; zarar görenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar, zarar verenin davranışının haklı savunma niteliği taşıması, yetkili kamu makamlarının müdahalesinin zamanında sağlanamayacak olması durumunda kişinin hakkını kendi gücüyle koruması veya zorunluluk hallerinde de fiil sayılmıştır. Kişisel veri hukukunda da TBK doğrultusunda hukuka uygunluk sebepleri tahdidi olarak sayılmıştır. Kanunda bu sebeplerden birinin varlığı halinde bir diğerinin varlığına ihtiyaç duyulmamaktadır[253].

Diğer bir deyişle Kanun'da belirtilen hukuka uygunluk hallerinin varlığı halinde açık rızanın alınmasına gerek bulunmamaktadır[254].Burada belirtmek isteriz ki, hukuka uygunluk nedeni olmasına ve dolayısıyla açık rıza alınmasına gerek olmamasına rağmen tüketicinin açık rızasının alınması kafa karışıklığına neden olacaktır. Çünkü hukuka uygunluk nedeni bulunmasına rağmen alınmış olan açık rıza yalnızca gereksiz değil aynı zamanda yanıltıcı nitelikte olacağı için hakkın kötüye kullanımı niteliğinde olacaktır[255].

Şöyle ki; açık rıza veren kişi rızasını her an geri alabilir ve verilerinin işlenmesine son verebilir. Ancak açık rıza alınan konu hakkında bir de hukuka uygunluk nedenin olduğu durumlarda kişi rızasını geri alsa dahi veri işlenmeye devam edeceği için veri sahibinin yanılmasına sebebiyet verebilecektir[256].

Fakat bu görüş öğretide KVKK'nın 5. ve 6. maddelerinden veya GDPR'ın 6. ve 9. maddelerinin lafzından ve amacından bu anlam çıkmadığı gerekçesi ile

[251] Anayasamızın 20/3 maddesinde de *"Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir."* Hükmü ile bu husus düzenlenmiştir; KVKK m. 5.
[252] Polater, S., Kişisel Verilerin Reklam Amaçlı İşlenmesinde Hukuka Uygunluk Sebepleri, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 1(1), 1-20, 2019., s.7.
[253] Polater, S., s.7
[254] Tekinoğlu, D.,s. 65
[255] Polater, S., s.7.
[256] Çekin, M.S., s.64 ; Çelikel, s.171; Polater, S., s.7.

eleştirilmektedir[257]. Ayrıca, GDPR 17/1-b maddesinde *"ilgili kişinin rızasını geri alması ve işleme için başka bir yasal dayanak olmaması durumunda"* ifadesine yer verilmiş olduğu düşünülecek olursa, bu şekilde bir yasaklamanın söz konusu olamayacağı düşünülmektedir. Ancak, burada rıza geri alındığında diğer hukuka uygunluk sebepleri kapsamında verilerinin işlenmeye devam edeceğine dair açık bir bilgilendirme yapılmalı ve rıza geri alındığında verilerinin işlenmeye devam edilmeyeceğine ilişkin yanıltıcı beyanlarda bulunmamalıdır[258].

Ancak çalışmamızın konusu özelinde düşünüldüğünde bir tarafta basiretli tacir, bir diğer tarafta güçsüz konumda olan tüketicinin bulunduğu ilişkilerde tüketicinin yanılma ihtimali yüksek olduğundan hukuka uygunluk nedenlerinden birinin varlığında hangi istisnaya dayanılarak verilerinin kaydedileceğini tacirin tüketiciye açıklaması gerektiği ve ayrıca bir de açık rıza alınmasına gerek olmadığı görüşündeyim. Aksi takdirde tüketicide kafa karışıklığı oluşabilecek ve yanılmasına sebebiyet verebilecektir.

Yine, mesafeli sözleşeme aracılığı ile bir ürün satın alan tüketici açısından düşünecek olursak; tüketicinin ismi, adresi, telefon numarası gibi verileri ürünün teslimi amacı ile alması sözleşmenin ifasından kaynaklanan hukuka uygunluk sebebi sayılabilir. Ancak satıcının bu verileri sonrasında tutarak tanıtım amaçlı mesajlar atmaya devam etmesi durumunda sözleşmenin ifası için alınmasının ötesinde bir durum olduğu aşikardır. Bu gibi durumlarda satıcının ayrıca verileri kullanma, saklama ve diğer amaçlarla işleme faaliyetine başlamadan önce açık rızasını alması gerekmektedir.

a. İlgili Kişinin Açık Rızası

i. Rıza

Rıza, TDK'da *"Razı olma, isteme, istek"* olarak tanımlanmıştır. Doktrinde ise rıza kavramı; "Verilerin işlenmesi hususunda objektif olarak rıza gösterme anlamı taşır ve rızasını açıklayan kişi tarafından dışa yönelik her türlü eylem ile rıza

[257] Polater, S., s.7.
[258] Polater, S., s.7 'den naklen *"Frenzel, 2018, Remmertz, 2018, Schulz, 2018, Veil, 2018."*

verilebilir"[259] şeklinde tanımlanmıştır. Kişi verdiği rıza ile üzerinde yalnızca kendisinin tasarruf edebileceği bir hakkına üçüncü kişilerin müdahalesine izin vermektedir[260]. Rıza kanuna ve hukuka aykırı olmamalıdır[261]. Ayrıca, kişinin rıza verebilmesi için fiil ehliyetinin bulunması gerekir[262].

TBK, 1. Maddesi uyarınca; irade bayanı açık rıza ve örtülü rıza olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kural olarak, rızanın belirli bir şekle bağlı olması gerekmez ancak tarafların iradeleri veya kanun ile şekil şartı ön görülebilir[263]. Örtülü rızada kişinin rızaya yönelik iradesi doğruca sözlerinden, işaretlerinden veya yazdıklarından değil mevcut diğer şartlar ve durumlar değerlendirildiğinde anlaşılmaktadır. Örneğin bir kişinin susması da kimi zaman örtülü rıza olarak kabul edilebilmektedir. KVKK'da belirtilen rızanın tanımından açık rıza kastedildiği açıkça anlaşılmaktadır. Bu sebeple kişinin susması veya örtülü rıza göstermesi KVKK anlamında bir rıza sayılmayacaktır[264].

ii. Açık rıza

Açık Rıza 6698 sayılı Kanun'un 3/1-a maddesinde; "Belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızadır." şeklinde tanımlanmıştır. Tanımdan anlaşılacağı üzere veri sahibi açık rızasını verirken neye ilişkin olduğu hususunda bilgilendirilmeli ve verilen rıza belirli bir konuya ilişkin olmalıdır[265]. 95/46 sayılı Avrupa Birliği Direktifinin gerekçesinde de veri işlenmesine açık rıza verilmesine için; özgürce, konuyla ilgili yeterli bilgiye sahip olarak, tereddütte sebep olmayacak şekilde açık ve sadece o işlem ile sınırlı olarak alınması gerektiği vurgulanmıştır[266].

---

[259] Başalp, N, -kişisel veri- s. 39 ; Dural, M., Sarı, S., s. 214.
[260] Eren, F., s. 691.
[261] Furrer, A., Muller-Chen, M., Çetiner, B., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, On İki Levha, 2. Bası, İstanbul, 2022, s. 390.
[262] Furrer, A., Muller-Chen, M., Çetiner, B., s. 390.
263 Hatemi, H., Gökyayla, K. E., Borçlar Hukuku Genel Bölüm 5. Baskı, Vedat Kitapçılık , İstanbul, 2021, s.48.
[264] Yücedağ, N., s.19 – açık rıza-
[265] Turan, M., s.70.
[266] Çelikel, S., Kişisel verilerin işlenmesinde, açık rıza hukuka uygunluk nedeninin, 95/46 sayılı direktif ve gdpr'la karşılaştırmalı olarak incelenmesi, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Yıl 9, Sayı

Açık rıza alırken öncelikle hukuka uygunluk nedenlerinin olup olmadığını değerlendirmemiz gerekmekte, hukuka uygunluk sebebi bulunmuyorsa bu durumlarda açık rızaya başvurulmalıdır[267]. Özel olarak bir konuya ilişkin olmaksızın alınan şemsiye(battaniye) rızalar geçersiz kabul edilir[268]. Birden fazla rıza söz konusu ise her rızanın ayrı ayrı alınması gerekmektedir[269].

Açık rızanın internet üzerinden nasıl alınacağı hususunda tereddüte yer vermeyecek ölçüde rızanın açık bir şekilde alınması için kullanılabilecek yöntemlerden bir tanesi çift basamaklı doğrulamadır[270]. Bu sistemle kişinin siteden onay vermesi akabinde mail adresine veya telefon numarasına bir kod gelmektedir. Bu kodu girerek ikinci bir onay oluşturmaktadır.

Hukumuzda hem anayasada hem de Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda hem özel nitelikli veriler için hem de özel nitelikli olmayan kişisel veriler bakımından aranan rızanın açık rıza olduğu düzenlemesine yer verilmiştir[271]. Açık rızayı, rızadan ayıran en önemli hususlardan birisi arttırılmış bir şeffaflık sağlanmasıdır[272].

Son olarak, genel işlem koşulları içerisinde alınacak rızaya da kısaca değinecek olursak; TKHK'un 5. Maddesinde haksız şartın tüketici ile müzakere edilmeden tarafların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerinde dürüstlük kurallarına aykırı düşecek şekilde tüketici aleyhine dengesizlik yaratan sözleşme şartlarıdır şeklinde tanımlanmıştır. TBK 21/1 uyarınca bir tarafın menfaatine ters düşen koşulların sözleşme kapsamında geçerli olabilmesi için karşı tarafın da konu ile ilgili bilgi

---

17, Haziran 2021, s. 167; Küzeci E., s.268; Kişisel Verileri Koruma Kurumu https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar ; Polater, S., s.9

[267] Keser Berber, L., Bilgili, A.C., Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, On İki Levha, İstanbul, 2020, Kişisel Verilerin İşlenme Şartları: Örnekler üzerinden bir inceleme, Küzeci E., s. 138.

[268] https://kvkk.gov.tr/yayinlar/AÇIK%20RIZA.pdf (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 11.12.2022) ,s. 5.; https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 11.12.2022)

[269] Keser, Y., 1191.

[270] Keser Berber, L., Bilgili, A.C., Kişisel Verilerin İşlenme Şartları: Örnekler üzerinden bir inceleme, Küzeci E.,s. 140.

[271] Anayasa m. 20/3; KVKK m. 5/1 ve 6/2.

[272] Yücedağ, N., s. 20, -açık rıza-

sahibi olması ve sonrasında bir kabul beyanında bulunması gerekmektedir. Aksi halde genel işlem koşulları yazılmamış sayılır[273].

Bu kapsamda, tüketicinin elektronik ortamda kurduğu sözleşmelerde müzakere hakkı bulunmadığı ve tüketici aleyhine olan hususların haksız şart kapsamında kabul edilmesi gerektiği için haksız şart kapsamında değerlendirilir[274]. Bu kapsamda, alelade bir hükümle alınan açık rızanın tüketicinin korunması düşüncesi ile bağdaşmadığı ortadadır[275].

Yukarıda yer alan tanımdan anlaşılacağı üzere, açık rızanın *"belirli bir konuya ilişkin olma", "bilgilendirmeye dayanma", "açık bir irade beyanı ile açıklanmış olma"* ve *"özgür bir iradeye dayanmış olma"* şartlarını taşıması gerekmektedir.

a.Belirli bir konuya ilişkin olma

Açık rızadan bahsedebilmek için öncelikle rızanın belirli bir konu için verilmiş olması gerekmektedir[276]. Kişisel verilerin hangi amaç için elde edildiği ve işleneceği hususu belirsiz ifadelere yer vermeden, net ve anlaşılır bir şekilde belirtilmelidir[277]. Yani, bir gün gerekirse niyeti ile elde edilmeye çalışılan torba rızalar geçersizdir.[278] İşbu rızalara ilişkin her olayın koşulları değerlendirilmeli ve somut olay üzerine düşünülmelidir. Belirli bir konuya ilişkin olma unsurunun bir gereği olarak amaç açık ve meşru da olmak zorundadır[279].

---

[273] Aydın, R., Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar, (TKHK m.5), Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: XI(1), 2016, s. 83-123, s.

[274] Yurt, Hilal, E-Ticarette Genel İşlem Şartları ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Haksız Şart Hükümlerinin Uygulama Alanı, Ankara Barosu Dergisi, S. 3, 2020, s. 263-282.

[275] Halaçoğlu, D. N., s. 45.

[276] Çelikel, S., s.179 ; https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 11.12.2022) ; Keser, Y., 1192.

[277] Selek, O., Genel Veri Koruma Tüzüğü Işığında Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza Açıklaması. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 21(2), 911- 951, 2019, s.927; Polater, S., s.10; Keser, Y., 1192.

[278] Torba rızalara örnek vermek gerekirse; *" bütün kişisel verilerimin işlenmesine…, gelecekte yapılacak araştırma faaliyetlerinde kullanılmasına…, şirketinizin faaliyette bulunduğu tüm işlemler için…., kişisel verilerimin daha iyi hizmet sunulabilmesi için işlenmesine…"* Vb. ifadeler ; Polater, S., s.10.

[279] KVKK m. 4/c.

Örneğin, Kişisel Verilerin Korunması Kurulu; 02.05.2019 tarihli ve 2019/122 sayılı kararında T.C. Ziraat Bankası AŞ'nin, internet sitesinde bulunan aydınlatma metninde; kişisel verilerin işlenme amaçlarının açıkça belirtilmeksizin "*gibi amaçlar kapsamında işlenmektedir."* ifadesine yer verdiği gerekçesi ile "Aydınlatma yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'e aykırı hareket edildiğinden söz etmiş ve aydınlatma metninin yeniden gözden geçirilmesine karar vermiştir[280].

b. Bilgilendirmeye dayalı olma

Rızanın bilgilendirmeye dayalı olması gerekmektedir. İlgili kişi, rızası talep edilmeden önce; hangi kişisel verilerin işleneceği, ne amaçla, kim tarafından ve hangi yöntemlerle işleneceği hususlarında ve vereceği rızanın sonuçları hakkında bilgilendirilmelidir.[281]. Bu bilgilendirme; orta zekada, dürüst kişinin kolaylıkla anlayabileceği bir şekilde, makul uzunlukta, sade bir dille ve ayrıca bir talep gerektirmeden kolayca ulaşılabilecek biçimde yapılmalıdır[282].

Çalışmamız özelinde konunun tüketici işlemine ilişkin olduğu da düşünülecek olursa tüm bu düzenlemeye ek olarak bilgilendirmenin en az 12 punto büyüklüğünde yazılması gerektiği ve bir nüshasının kâğıt üzerinde veya kalıcı veri saklayıcısı aracılığı ile tüketiciye iletilmesi gerekmektedir[283]. Bu sayede, tüketicinin bilgilendirilmesi kolaylaşır ve ispat edilmesi konusu netlik kazanır[284].

Bilgilendirmeye dayalı rıza alınması tıp alanında alınan hastanın aydınlatılmış rızası ile benzerlik göstermektedir. Hastanın rızasının da açık rızada olduğu gibi hangi somut olaya(yapılacak müdahaleye) ilişkin olduğunun bilinmesi gerekmektedir[285]. Genel bir rıza yeterli değildir. Aynı şekilde müdahale şekli, yöntemi ve tedavi süreci ile bunun yan etkileri ve muhtemel sonuçları ile ilgili

[280] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5461/2019/122 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 11.12.2022)
[281] KVKK m. 10 ve 11; Polater, S., s.10 ; Dülger, M.V., s.391.
[282] Polater, S., s.10.
[283] TKHK. m.4
[284] Çabri, S., s. 33.
[285] Erman, H., s.163, Oral, T., Hekimin Aydınlatma ve Hastanın Rızasını Alma Yükümlülüğü, Ankara Barosu Dergisi, 2, 185-209, 2011, s. 192; Kahraman, Z., Medeni Hukuk Bakımından Tıbbi Müdahaleye Hastanın Rızası, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 7(1), 479-510, 2016, s.490.

bilgilendirilmiş olması gerekmektedir. İşbu rızanın en geç müdahale sırasında verilmiş olması gerekmektedir[286].

c. Açık bir irade beyanı ile açıklanmış olma

Tüketicinin rızasını açık bir irade beyanı ile vermesi gerektiğine, örtülü bir rızanın yeterli olmadığına yukarıda değinmiştik. Buna ilave olarak, açık rıza verilirken aktif bir davranışın bulunması gerektiğini söyleyebiliriz. Zımni bir şekilde alınmış rızalar geçerli değildir. Opt-in, Opt- out kavramlarına burada yer vermek faydalı olacaktır. Opt-in ilgili kişinin rızasını verirken rıza verdiğine ilişkin olarak kutucuk işaretleyerek, butona tıklayarak olumlu bir hareketi ile rıza alma işlemidir. Tüketici kutucuğu okumadan işaretlediğini ileri süremez[287]. Opt-out yönteminde ise kişinin rıza verdiğine ilişkin değil rıza vermediğine ilişkin özel bir çaba göstermesi gerekmektedir[288]. Yani opt-out yönteminde kişinin sessiz kalması rıza verdiği anlamına gelmektedir[289]. Bu durumda rızanın şüpheye yer vermeyecek ölçüde açık bir irade beyanı olarak kabul edilmesi gerektiğinden susma veya opt out yöntemi ile verilen rızanın geçerliliği sorgulanarak olay özelinde değerlendirilmelidir[290].

Kişisel Verilerin Korunması Kurumu da yayımlamış olduğu rehberinde, kişinin açık rızasını olumlu irade beyanı ile vermesi gerektiğini belirtmiş ve opt-in

[286] Subaşı, İ., Hekimin Aydınlatma Yükümlülüğü- Aydınlatışmış onam- tazminat sorumluluğu, Seçkin Yayıncılık, 2016, s. 60; Şimşek, U., Sağlık Hukukunda Aydınlatılmış Rıza, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2014(16), 3535-3556, 2014, s. 3548-3549.
[287] Çabri, S., s.754
[288] Küzeci, E., s. 271; Göçmen Uyarer, S., s.156-157; Avrupa Birliği Adalet Divanı C-673/17 sayılı ve 01.10.2019 tarihli kararında AB Veri Koruma Tüzüğü'nün gerekçeler kısmının 32. Paragrafına atıfta bulunarak *"önceden işaretlenmiş bir kutucukla ilgili bir işlem yapmamanın rıza olarak kabul edilemeyeceğini"* belirtmiştir. (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi:11.12.2022) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62017CJ0673 11 numaralı bölüm.
[289] Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'nun 27.02.2020 tarihli 2020/173 sayılı Amazon Türkiye kararında "*Kanun çerçevesinde veri sorumlularının alacağı açık rıza beyanlarında opt-out yani kişinin önceden onayını almaksızın verilerinin işlenmesine otomatik onay verdikleri ve bu onayı kaldırmaları yönünde imkân sağlayan bir sistem ile değil, opt-in yani bireyin bilinçli eylemi ile kişisel verilerinin işlenmesine onay vereceği bir sistemin kullanılması gerekmektedir."* İfadesine yer vermiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 10.12.2022)
[290] Yücedağ, N., s. 14-15 – açık rıza-.

yönteminin uygulanması gerektiğine işaret etmiştir[291]. Daha önceden işaretli olan onay kutucuğunun da kullanılması bu yönteme uygun değildir[292].

d. Özgür irade ile açıklanmış olması

Özgür bir rızadan bahsedebilmek için, ilgili kişi herhangi bir ekonomik, psikolojik, sosyal bir baskı içerisinde hissetmemeli ve gerçek ve özgür bir seçim şansına sahip olarak ve ayırt etme gücünü kullanarak karar verebilmelidir[293]. Yani, açık rıza vermemeniz halinde bu hizmetten faydalanamayacaksınız yönündeki dayatmalar tamamı ile Kanun'a aykırılık teşkil etmektedir[294].

Rıza verilmesinin bir ürün veya hizmetin sunulması için ön koşul olarak öne sürülmesi özgür irade ile açık rıza verilmesi ilkesine aykırılık teşkil edecektir[295]. Rızanın geçerli olabilmesi için tüketicinin; herhangi bir zorlama, tehdit veya rıza göstermezse olumsuz bir sonuçla karşı karşıya kalacağı korkusu altında verilmemiş olması lazımdır, aksi halde verilmiş rızanın geçerliliğinden söz edilemeyecektir[296].

Örneğin bir tüketicinin mesafeli satış sözleşmesini akdederek piyasada hâkim konumda olan bir şirketten hizmet veya ürün satın alabilmesi için zorunlu bir şekilde açık rıza verdiğine dair butonunu işaretlemesi gerekiyorsa, yani aksi takdirde alışveriş yapması mümkün olmayacaksa burada iradeye dayalı bir açık rızanın varlığı söz konusu değildir[297].

---

[291] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar

[292] Tekinoğlu, D.,69.

[293] Polater, S., s. 12.

[294] Selek, O., s. 923.

[295] Kurul'un 25.03.2019 tarihli ve 2019/82 sayılı kararında Migros Ticaret A.Ş'nin müşterilerine verdiği sadakat kartlarda veri işleme izni güncel olmayan müşterilerin kişisel verilerinin silineceği ve kasalarda numara söyleyerek alışveriş yapamayacağı yönündeki açıklamalar hakkında "açık rızanın bir ürün yahut hizmetin sunulmasına ilişkin koşul olarak belirlenemeyeceğinden bahisle şikayet edilmişse de bu durumun firmadan alışveriş yapılmasını engellemediği görüldüğünden kurumca yapılacak bir işlem bulunmadığına karar verilmiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5463/-Bir-market-zincirinin-sadakat-kart-uygulamasina-iliskin-ihbar-ve-sikayetler-hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulu'nun-25-03-2019-tarihli-ve-2019-82-sayili-Karari (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 08.12.2022) ; Küzeci E, s. 395 .

[296] Tekinoğlu, D. S.68 ; Keser, Y., 1201.

[297] Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'nun 27.02.2020 tarihli 2020/173 sayılı Amazon Türkiye kararında -Yukarıda da opt-in, opt-out düzenlemeleri için bahsetmiş olduğumuz-; alışveriş

b. Kanunda Açıkça Öngörülmüş Olması

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 5/2-a maddesinde; Kanun'da açıkça öngörülmesi halinde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenebileceğine değinmiştir. Kişisel verilerin işlenmesi için verilmiş olan genel bir yetki "kanunda açıkça öngörülmüş olma" unsurunu taşıdığı için yeterli olmayacaktır[298].

Örneğin Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği'nin 20. maddesi "*Satıcı ve sağlayıcının; cayma hakkı, bilgilendirme, teslimat ve diğer konulardaki yükümlülüklerine dair işleme ilişkin bilgi ve belgeleri 3 yıl boyunca saklamalıdır."* düzenlemesi ile satıcı ve sağlayıcıya 3 yıl süreyle mesafeli satıştan kaynaklanan belgeleri saklama yükümlülüğü getirmiştir. Bu yükümlülük kapsamında, kişi cayma hakkını kullanmış olsa dahi kişiye ilişkin bilgiler 3 yıl süreyle kanundan kaynaklanan yükümlülük kapsamında saklanmaya devam etmek zorundadır.

Kanunda açıkça öngörülen hallerde veri sahibi silinmeyi talep etme ve itiraz etme haklarını kullanamayacaktır[299]. Çünkü bu durumda verinin saklanması açık rıza sebebiyle saklanmamakta, Kanundan kaynaklı olarak tutulmaktadır. Bu sebeple de ilgili mevzuatın ön gördüğü süre kadar bu veriler saklanmaya devam edecektir.

Madde metninden anlaşılan bir diğer husus ise Kanun'da "açıkça" belirtilmiş olmasıdır. Eğer açık bir şekilde belirtilmemişse bu durumda verilerin işlenmesi için başka bir hukuka uygunluk nedeninin bulunup bulunmadığına veya açık rızanın varlığına bakılmalıdır[300]. Çünkü açıkça belirtilmemiş olması durumunda yorum yoluyla bir genişleme yapılarak bu istisna kapsamına sokulması mümkün değildir.

---

yapabilmek için zorunlu olan üyelik hesabı oluşturma sırasında "kullanım ve satış şartlarını kabul etmek zorunda bırakıp bu onay ile elektronik ileti iletişim izni verilmiş sayılmasının özgür irade ile veriliş bir açık rıza sayılmayacağına yer vermiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 10.12.2022)

[298] Zor, A., 145; Küzeci, s. 395.

[299] Dülger, M.V, s. 393.

[300] Göçmen Uyarer, s. 131.

e. Fiili İmkânsızlık Nedeniyle Rızasını Açıklayamayacak Durumda Bulunan veya Rızasına Hukuki Geçerlilik Tanınmayan Kişinin Kendisinin ya da Bir Başkasının Hayatı veya Beden Bütünlüğünün Korunması İçin Zorunlu Olması

Türk Medeni Kanunu'nun 24/2. maddesinde kişilik haklarına yapılmış olan saldırının kişinin üstün özel yarar veya kamu yararı bulunması durumunda hukuka aykırı kabul edilmeyeceği düzenlenmiştir[301]. 6698 sayılı KVKK 5/2-b madde metninden anlaşılacağı üzere, bu hukuka uygunluk nedeninin kabul edilebilmesi için birden fazla koşulun birlikte varlığı aranmaktadır.

Bu koşullardan ilki fiili imkânsızlık nedeni ile kişi rızasını açıklayamayacak durumda bulunmalı ya da rızasının hukuki geçerliliğinin olmaması gerekmektedir. İkincisi rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin veya bir başkasının hayatı yahut beden bütünlüğünün korunmasını sağlamak için bir zorunluluk bulunması gerekmektedir. Kişinin fiili veya hukuki imkânsızlık olmadığı bir halde olsaydı bu işleme dair rıza göstereceği varsayılan hallerde uygulama alanı bulmaktadır[302].

Örnek vermek gerekirse; bir yerde yaşanan ciddi bir kaza üzerine kişinin konumunu tespit ederek ambulans gönderebilmek adına yaralı bir kişinin hayatının kurtarılmasını sağlamak için mobil trafik verisi veya cep telefonu sinyalinin işlenmesi ile yerinin belirlenmesi bu kapsamda sayılabilir. Yahut ilgili kişi kaçırılmışsa veya alkol ya da uyuşturucu gibi sebeplerle ayırt etme gücü yerinde değilse işbu hukuka uygunluk hali uygulanır[303].

[301] TMK. 24/2; Ayözger Öngün, A.Ç., s. 262; Zor, A., s. 146.
[302] Yücedağ, N., Medeni Hukuk Açısından Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Uygulama Alanı ve Genel Hukuka Uygunluk Sebepleri, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 75 (2) , 765-790, 2017, 777.
[303] Yücedağ, N., 777; Zor, A., 146.

f. Bir Sözleşmenin Kurulması veya İfasıyla Doğrudan Doğruya İlgili Olması Kaydıyla, Sözleşmenin Taraflarına Ait Kişisel Verilerin İşlenmesinin Gerekli Olması

Çalışmamızın konusunu en çok ilgilendiren istisnanın bu madde olduğunu söyleyebiliriz. Şöyle ki, mevcut ve geçerli bir sözleşmenin ifa edilebilmesi yahut kurulabilmesi için doğrudan gerekli olan verilerin ve sözleşme taraflarına ait kişisel verilerin işleniyor olması bittabi işin yapılabilmesi için bir gerekliliktir. Kanun'da belirtildiği gibi sözleşmenin kurulması ile direkt olarak ilişki içerisinde olan veriler için bu hukuka uygunluk sebebi söz konusudur.

Burada ikili bir ayrım bulunmaktadır[304]. Şöyle ki; verilerin sözleşmenin kurulabilmesi için zorunlu olması -kredi verebilmek için kredi notunun sorgulanması veya araç ve tapu kayıtlarının talep edilmesi- veya sözleşmenin ifası bakımından zorunlu olması -mesafeli sözleşme ile alınan ürünün faturalandırılması veya teslimi- halleri bu ikili ayrımı açıklayacaktır.

Çalışma konumuz üzerinden örnek vermek gerekirse[305]; mesafeli sözleşme ile kurulan bir tüketici ilişkisinde iletişim ve adres bilgilerinin yer alması sözleşmesinin varlığı ürünün tesliminin sağlanabilmesi açısından olmazsa olmazdır[306]. Ancak, aynı sözleşme kapsamında kişinin kimlik numarasının alınması bu kapsamda değerlendirilemez çünkü doğrudan doğruya ilgili değildir. Vekalet sözleşmesi gereği müvekkile ait kişisel verilerin işlenmesi de bu kapsamdadır[307].

Taraflar sözleşmeyi onaylarken aynı zamanda sözleşmenin ifası için gerekli olan verilerin işlenmesine de onay vermiş sayılırlar. Ancak burada söz konusu verilerin alınmasının objektif olarak gerekli olup olmadığı iyi test edilmeli ve amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olup olmadığına özen gösterilmelidir.

---

[304] Taştan F.G., s. 169

[305] Çalışmamızın 2. Bölüm 2. Kısmında yer alan "Mesafeli sözleşmelerde tüketiciye ait işlenen en yaygın kişisel veriler" başlıklı bölümünde hangi verilerin sıklıkla mesafeli sözleşmelerde tüketiciden temin edildiğini incelemiştik. Detaylı bilgi için s. 54 vd.

[306] Dülger, M.V, s. 397; Küzeci, E, s.397.

[307] Taştan, F. G., Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2017, s. 165.

KVKK. m. 5/2-c'yi değerlendirirken dikkat etmemiz gereken unsurlar; işlenecek olan verilerin gerekli olması, taraflara ait olması, sözleşmenin ifası veya kurulabilmesi ile doğrudan ilişkili olmasıdır. Diğer önemli bir husus ise; yazılı bir sözleşmenin varlığının aranmamış olmasıdır[308].

g. Veri Sorumlusunun Hukuki Yükümlülüğünü Yerine Getirebilmesi İçin Zorunlu Olması

Veri sorumlusuna bir hukuki yükümlülük verilerek veri işlemesi mecbur tutulmuşsa bireyin açık rızasına bakılmaksızın veri sorumlusu söz konusu verileri işleyebilecektir. Bu istisna yapısı itibariyle kanunen açıkça ön görülmüş olma ve sözleşmenin ifası bakımından gerekli olma hallerine benzemekteyse de bu haller dışında kalan hukuki yükümlülükleri ifade etmek için öngörülmüştür. Mahkemeye delil sunulması veya sosyal güvenlikle ilgili yükümlülükler bu kapsamda değerlendirilebilir[309].

Devlet kurumlarında, toplumsal düzenin sağlanabilmesi için devleti oluşturan kişilerin verilerine ihtiyaç duyulmaktadır[310]. Bu sebeple, devlet sürekli bir şekilde kişilere ait verileri toplamakta ve işlemektedir. Emniyet teşkilatları, sağlık kurumları ve idari kamu kurumlar söz konusu veri toplama, işleme ve aktarma görevini işbu istisna kapsamında yerine getirmektedir[311].

Örneğin, güvenlik kamerası görüntülerinin talep edilmesi halinde mahkemeye görüntülerin ibraz edilmesini bu kapsamda değerlendirebiliriz[312]. Bir diğer örnekte; bir kargo firmasının işini yapabilmek adına ürünü gönderenin verilerini alması durumunu düşündüğümüzde bu durumda kargo firması ve ürünü kargoya veren kişi

308 Dülger, M.V, s. 397-398; Bir restoranın telefonla yemek siparişi alması bu kapsamda değerlendirilebilir. Restoranın siparişi teslim edebilmek için adres alması sözleşme kapsamında sayılan istisna kapsamında sayılabilir. Ancak bu durumda yazılı kurulan bir sözleşmeden söz edilemez yalnızca sözlü kurulmuş bir sözleşme bulunmaktadır.

309 Küzeci, E. s.398.

310 Kılınç, D., s. 1092.

311 Dülger M. V., -*insan hakları*- s. 75.

312 Dülger, M.V, s.402.

bakımından bir önceki bölümde değindiğimiz sözleşmeden doğan istisna oluşmaktayken, sözleşmeyi akdetmemiş olmasına rağmen kargo alıcısının bilgilerinin kaydedilmesi hukuki yükümlülüğün yerine getirilebilmesi kapsamında bir istisnadır[313].

h. İlgili Kişinin Kendisi Tarafından Alenileştirilmiş Olması

Veri sahibinin verilerini herkes tarafından bilinebilecek ölçüde alenileştirmesi halinde, veri sahibinin alenileştirmiş olduğu verilerin açık rıza alınmaksızın işlenmesinde hukuki yarar ortadan kalkacağı için istisna kapsamında kabul edilir[314]. Başkası tarafından alenileştirilmiş bir veri bu istisna kapsamında değerlendirilemez, kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması gerekmektedir[315].

Ancak, kişinin verilerini kendisinin kamu ile paylaşmış olması durumunda bu söz konusu verinin diğer kişilerce istenildiği gibi kullanılabileceği anlamına gelmemektedir[316]. Bu durumda kişinin verilerini alenileştirme nedenine bakılmalıdır, veri sahibi bu bilgileri kendisi paylaşmış ancak başka kişilerce paylaşılmasına onay vermiyor olabilir. Kişisel verilerin genel ilkelerinde belirtmiş olduğumuz gibi işlendiği amaçla sınırlı, belirli ve ölçülü bir şekilde işlenmesi gerekmektedir[317].

Çalışmamız özelinde örneklendirecek olursak; tüketicinin bir ürünü satın almak için kendi iletişim bilgisini paylaşması halinde satıcı/veri sorumlusunun tüketici/veri sahibi ile iletişime geçmesi bu istisna kapsamında sayılacakken, veri sahibinin iletişim bilgilerini işyeri hesabı üzerinden temin ederek satıcı/veri sorumlusunun tüketiciye ulaşması ve ürün satmaya çalışması amaçla sınırlı

---

[313] Örneklerle KVKK Rehberi, s. 14; Dülger, M. V, s. 398, 403-404.
[314] Taştan, F.G., s. 167.
[315] Dülger, M. V., s. 405.
[316] Küzeci, E, s. 399; Dülger, M. V, s. 406 ; Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 07.11.2019 tarihli 2019/331 sayılı kararında bir sigorta şirketinin kişinin mesleği ile ilgili olarak kendisine ulaşılabilmesi için alenileştirmiş olduğu telefon numarasına ulaşıldığı görüldüğünden ve alenileştirme nedeninin aşıldığı tespit edildiğinden şirket hakkında 100.000 TL idari para cezasına hükmedilmiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6623/2019-331 , (Çevrimiçi) , (Erişim Tarihi: 10.12.2022)
[317] Detaylı bilgi için çalışmamızın 32 vd. sayfalarına bakabilirsiniz.

sayılmayacağı için istisna kapsamında değerlendirilemez. Buna benzer bir örneği Kişisel Verileri Koruma Kurulu 07.11.2019 tarihli ve 2019/331 sayılı kararında değerlendirmiş[318] ve başka amaçla paylaşılan telefon numarasına reklam amaçlı ulaşılmasının istisna kapsamında değerlendirilmeyeceğine karar vermiştir.

i. Bir Hakkın Tesisi, Kullanılması veya Korunması İçin Veri İşlemenin Zorunlu Olması

Bir hakkın tesis edilmesi, kullanımı ve korunması için kişisel verilerin işlenmesinin zorunlu olması durumu söz konusu ise bir açık rızaya ihtiyaç duyulmaksızın bu veriler işlenebilir. Hak, hukuki bakımdan korunan ve hak sahibinin bu korumadan yararlanmasını sağlayan menfaattir[319].

Bu istisna ile ilgili çalışmamız özelinde örnek vermek gerekirse; tüketici bir cep telefonunu satıcıdan mesafeli satış sözleşmesi ile satın almış ve satıcı görevini yerine getirerek ürünü yollamış, tüketici ücretini ödemiş ve sözleşmenin edimleri taraflarca yerine getirilmiş ve sözleşme sona ermişse dahi ilerleyen yıllarda tüketicinin dava açma ihtimali gözetilerek Kanun'un ön gördüğü sürelerle dava zamanaşımı doluncaya kadar satıcı/veri sorumlusunun tüketiciye ilişkin verileri saklayacak olmasını örnek verebiliriz. Kurum'da Kişisel Verilerin İşlenme Şartları isimli yayınında bu yönde bir açıklamada bulunmuştur[320].

[318] Sigorta Şirketi tarafından açık rızası alınmadan reklam amaçlı aranması üzerine veri sahibi Kurula şikayette bulunmuş ve Sigorta Şirketi her ne kadar şikayetçinin ad, soyadı ve telefon bilgisinin yapılan araştırmalar sonucunda… uzantılı internet sitesinden elde edildiği ve bu bilgilerin belirtilen sitede halka açık bir şekilde yer aldığı şeklinde kendisini savunmuşsa da Kurul tarafından şirket aleyhine 100.000,00 TL idari para cezasına hükmedilmiştir.

[319] Yücedağ, N., s. 783.

[320] Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun Kişisel Verilerin İşlenme Şartları isimli yayını için bknz. (Çevrimiçi) https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari (Erişim Tarihi: 18.02.2022) "…Sözleşme sona erdikten sonra, olası yasal takiplere karşı zamanaşımı süresinin sonuna kadar fatura, Sözleşme, kefaletname gibi belgelerin bu amaçlar için saklanması bu kapsamda değerlendirilecektir."

j. İlgili Kişinin Temel Hak ve Özgürlüklerine Zarar Vermemek Kaydıyla, Veri Sorumlusunun Meşru Menfaatleri İçin Veri İşlenmesinin Zorunlu Olması

Veri sahibi/tüketicinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusu/satıcının meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması konusu yukarıda açıklanan hukuka uygunluk sebeplerinden en tartışmaya açık olanıdır. Ancak Kurum yayınladığı bir karar ile bu hususun sınırlarını çizmiştir[321].

Söz konusu kararda; meşru menfaat ile veri sahibinin hak ve hürriyetlerinin denk bir seviyede olması ve denge testi yapılması, menfaati elde edebilmek için veri işlemenin bir zorunluluk olması, meşru menfaatin işlemeden önce belirli, açık ve mevcut durumda olması, meşru menfaatin bu yöntem dışında bir yöntemle elde edilemeyecek olması ve bu işlemeden bir yarar sağlanacak olması (söz konusu yararın birden çok kişiyi etkilemesi ve yalnızca ekonomik menfaat için yapılmıyor olması), iş ve işleyişi kolaylaştırması ile şeffaf ve hesap verilebilir olması, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin genel ilkelere uygun olması, bu verilerin korunması için her türlü teknik ve idari tedbirin alınmış olması ve öngörülebilir yakın ve açık tehlikelerden uzak tutulması gerektiği belirtilmiştir[322].

Çalışma konumuz kapsamında bir örnekle açıklayacak olursak; "Araç Tanıma Projesi" kapsamında tüketicinin yanlış akaryakıt alımının engellenmesi menfaatine dayanılarak yukarıda belirtilen kriterler doğrultusunda veri sorumlusunun tüketiciye ait plaka ve ürün tipi bilgilerinin kaydetmesi bu istisna kapsamında değerlendirilebilir.

2. Aktarılması

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 8. ve 9. maddelerinde kişisel verilerin aktarılması hususu düzenlenmiş olup bu düzenlemenin kişisel verilerin aktarılması

[321] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 25.03.2019 tarihli 2019/78 sayılı kararı
[322] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi: 21.12.2022)

hususunu kişisel verilerin yurt içinde üçüncü kişilere aktarılması ve yurt dışına aktarılması olmak üzere ikiye ayırdığını söyleyebiliriz.

a. Kişisel Verilerin Yurt İçine Aktarılması

Kanun'un 8. maddesinde kişisel verilerin kural olarak ilgili kişinin açık rızası olmaması halinde aktarılamayacağına yer verilmiştir. Ancak aynı maddenin ikinci fıkrasında bunun istisnalarına yer vermiştir. Bu istisnalar; bir önceki bölümde detayları ile açıkladığımız[323] hukuka uygunluk nedenleri ve özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesine[324] yönelik hukuka uygunluk nedenlerinin bulunması durumudur. Bu hallerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerin ve yeterli önlemler alınması[325] halinde özel nitelikli kişisel verilerin aktarılabileceği düzenlenmiştir.

Bir şirketler topluluğu içerisinde yer alan şirketlerin kendi arasında veri aktarımı gerçekleştirmesi de Kurul tarafından veri aktarımı olarak sayılmıştır[326]. Bu kapsamda, bir tüketici/veri sahibinin mesafeli sözleşme kurulduğu sırada satıcı/veri sorumlusunun bir şirket topluluğu olup olmadığını ve verilerinin aktarılıp aktarılmayacağını bilmesi beklenemez. Bu sebeple eğer tüketicinin verileri aktarılacaksa veri sahibi/tüketiciden açık rızası alınmalıdır.

Kısacası, tüketiciye yapılan bir satış işlemi sırasında şirket içerisinde operasyon birimine veya fatura işlemleri için muhasebe birimine verilerin gönderilmesi bir aktarım olarak kabul edilememektedir[327]. Ancak, mesafeli sözleşme sonucu ürünün gönderilmesi için tüketiciye ait isim, telefon, adres gibi bilgilerin kargo firmasına aktarılması bir aktarım faaliyetidir[328].

---

[323] Çalışmamızın hukuka uygunluk sebeplerini açıkladığımız kısmı için bknz. s 71 vd.
[324] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 6. maddesi özel nitelikli kişisel verilerin işlenilmesine ilişkin şartları düzenlemektedir.
[325] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 31/01/2018 Tarihli ve 2018/10 Sayılı "Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler" ile ilgili kararı, ancak aktarılmasına ilişkin henüz yayımlanmış bir kurul kararı bulunmamaktadır.
[326] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5262/Kisisel-Verileri-Koruma-Kurumu-Karar-Ozetleri#
[327] Dülger, M.V, s.432.
[328] Dülger, M.V, s. 433.

b. Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılması

Kişisel verilerin yurt içine ve yurt dışına aktarımı farklı usullere tabi tutulmuştur. Şöyle ki, kural yurtiçine aktarımda olduğu gibi yurt dışına aktarımda da geçerlidir; yani ilgilinin açık rızası olmaksızın yurtdışına da veri aktarımı yapılamaz. İstisnalar açısından ise yine yukarıda belirttiğimiz gibi kişisel verilerin işlenmesi hukuka uygunluk halleri ile özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesine ilişkin hukuka uygunluk hallerinin varlığı durumunda; verinin aktarılacağı ülkede yeterli korumanın bulunması ve Türkiye'deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı taahhüt etmeleri ve Kurul'un izninin bulunması şartlarına uygun olması halinde veri sahibinin açık rızası alınmaksızın yurt dışına aktarılabilir.

Kanunda yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin Kurulca belirleneceği düzenlenmiştir. Bunun bir sonucu olarak Kurul, 2019/125 sayılı 02.05.2019 tarihli kararıyla yeterli korumaya sahip ülkeleri belirlerken kullanılacak kriterler yayımlamıştır[329]. Kurul 26.10.2020 tarihli duyurusunda ise Yurtdışına veri aktarımı kamuoyu duyurusu yayımlamıştır[330].

Tüketicinin bir turizm şirketinin internet sitesi üzerinden yurtdışı tatil paketi alması örneğinde; şirketin tüketicinin bilgilerini, yabancı havayolu firmasına ve yurtdışında konaklamayı sağlayacak otele aktarması durumunda her iki işlem bakımından da mesafeli satış sözleşmesi ile alınan tüketici verilerinin yurtdışına aktarıldığı görülmektedir[331].

[329] Kriterlere işbu linkten ulaşabilirsiniz. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5469/-Yeterli-korumanin-bulundugu-ulkelerin-tayininde-kullanilmak-uzere-olusturulan-form-hakkindaki-02-05-2019-tarihli-ve-2019-125-sayili-Kurul-Karari

[330] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6828/YURTDISINA-VERI-AKTARIMI-KAMUOYU-DUYURUSU

[331] Dülger M.V, s. 438.

3. Veri Sorumlusunun Tüketici Verilerinin İşlenmesine Yönelik Yükümlülükleri

a. Aydınlatma yükümlülüğü

Kanun'un 10. maddesinde veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü düzenlenmiş olup bu madde gereğince; veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği, tüketicinin verilerinin hangi amaçla işleneceği, bu verilerin kime ve hangi amaçla aktarılabileceği, işbu verilerin toplanmasında kullanılan yöntem ve hukuki sebepleri ve tüketicinin sahip olduğu haklar[332] hakkında tüketiciyi aydınlatıyor olması gerekmektedir[333].

Aydınlatma yükümlülüğünün temelinde şeffaflık ilkesi bulunmaktadır[334]. Kişilik hakkı kapsamında, maddi ve manevi varlığı koruma ve geliştirme kavramının içerisinde kabul ederek aydınlatma yükümlülüğünün anayasanın 17. Maddesine dayandığını düşünen bir görüş bulunmaktadır[335].

Gündelik hayatımıza her geçen gün dahil olan akıllı cihazların ve internet uygulamalarının yürüttükleri veri işleme faaliyetlerinde tüketicinin korunabilmesi için şeffaflık, tüketici kontrolü ve hesap verilebilirliğe çok dikkat edilmelidir[336].

Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi tüketicinin talebi doğrultusunda yapılmamalıdır[337]. Tüketicinin açık rızası bulunması veya hukuka uygunluk sebeplerinin varlığı halinde dahi aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilmiş olmalıdır. Kişisel verinin işlenme amacı değişirse, veri işlenmesine başlamadan önce yeni amaç için de aydınlatma yükümlülüğü yerine getirilmelidir. TKHK'da

---

[332] Çalışmamızın Elektronik Sözleşmelerde Tüketicinin Kişisel Verilerinin Korunmasına İlişkin Hakları kısmında bu konuya detaylıca yer verilmiş olup şimdi bu konuya değinilmeyecektir. Bknz s. 94 vd.

[333] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5394/Aydinlatma-Yukumlulugunun-Yerine-Getirilmesi-Rehberi (çevrimiçi), (Erişim tarihi:21.12.2022)

[334] Aşıkoğlu, Ş. İ.,Veri Sorumlularının Aydınlatma Yükümlülüğü -Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda- Kişisel. Verileri Koruma Dergisi, 1 (2), 41-65, 2019, s.43.

[335] Kaya, M., Hekimin Aydınlatma Yükümlülüğü ve Kişilik Hakkı İle İlişkisi, Türk Adalet Akademisi Dergisi, 8, 45-82, 2012, s. 63.

[336] Aşıkoğlu, Ş.İ., s. 43.

[337] Dülger M. V, s. 529

tüketicinin sözleşme kurulmadan ne kadar önce bilgilendirileceğini düzenlemediği için dürüstlük kuralı gereğince tüketicinin muhakeme etmesine imkan tanıyacak makul süre verilmelidir[338].

Söz konusu yükümlülüğün yerine getirildiğinin ispatı veri sorumlusu/satıcıdadır[339]. Tüketicinin aydınlatma yükümlülüğünün kendisine yapılmadığını ispat etmesi gibi bir zorunluluğu söz konusu değildir. Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'de aydınlatma yükümlülüğünün sözlü yahut yazılı olarak yapılabileceğine yer vermiştir[340].

Aydınlatma yükümlülüğünün veri sorumlusunda olduğu düşünülecek olursa ispatı açısından yazılı veya kaydedilebilir bir şekilde yapılmasının faydalı olacağı kanaatindeyiz. Örneğin telefonla yapılan mesafeli satışlar bakımından aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirildiğinin ispatının yazılı olması beklenmez ancak bir tuşlama yolu ile rızanın alındığının en azından kayda alınması ispat sorununu ortadan kaldıracaktır.

Veri sorumlusu, aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirilirken eksiksiz ve yanıltıcı olmayan bilgiler ile tüketiciyi bilgilendirmelidir. Bu husus dürüstlük kuralı ile doğrudan ilişki içerisindedir[341]. Aydınlatma metninin; öz, şeffaf ve anlaşılır olması gerekmektedir[342]. Kanunda, bu yükümlülüğe aykırı hareket edilmesi halinde 5.000TL ile 100.000 TL arasında para cezası verileceği düzenlenmiştir[343].

Mesafeli sözleşmelerin kurulması sırasında veya alışveriş süresince internet ortamında çeşitli araçlar ve donanımlar kullanılarak kişisel veriler elde edilmektedir. Bunlara örnek olarak çerezleri ve hiperbağları verebiliriz. Kısaca açıklamak

---

[338] Çabri, S., s. 754.
[339] Özel, Ç., s. 248.
[340] 10.03.2018 tarihli 30356 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ m. 5. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180310-5.htm
[341] Küzeci, E. s. 248
[342] Aşıkoğlu, Ş. İ., s.45.
[343] Ceza miktarları her sene değişiklik göstermektedir. 2022 yılı için bu ücret 13.391 TL ile 267.883 TL arasında olacak şekilde belirlenmiştir.

gerekirse; çerezler, site ziyareti sırasında kullanılan alışkanlıkları ve tercihleri depolayan[344] tarayıcı dizinleri bulunan, genellikle şifreli metinlerden oluşan küçük dosyalardır[345].

Pek çok internet sitesi; dil tercihi, konum, e posta adresi gibi birçok veriyi bir sonraki sefer siteye erişim sağlandığında yeniden edinmemek için çerezler aracılığı ile kaydetmektedir. Çerezler, kullanıcının bir internet sitesini ziyaret ettiği ve internet üzerinde sörf yaptığı sırada kullanıcı profillerinin oluşmasını sağlar[346]. Bir diğer örnek ise sepete bir ürün ekledikten sonra sayfa kapatıldıktan sonra tekrar sayfayı açtığımızda ürünlerin hala sepette duruyor olmadır[347].

Kısaca, çerezler aracılığı ile kişinin ihtiyaçlarına uygun teklifleri ve yine kişiye özel reklamları sunabilmektedir[348].Burada bir parantez açalım ki, yalnızca çerezlerle bir kişinin doğrudan belirlenmesi olası değildir ancak diğer verilerle birleşmesi halinde çerezler kişisel veri niteliği taşıyabilir[349].

Anlaşılacağı üzere, mesafeli sözleşme kurulmadan önce dahi tüketiciye ait veriler veri sorumlusunca kaydedilmeye başlanmaktadır. Bu sebeple veri sorumlusunun gizlilik ve çerez politikasında kapsamlı bir şekilde tüketiciyi; ne tür çerezler bulunduğu, çerezlerin hangi süreyle depolandığı, hangi verileri izledikleri, hangi amaçla kullandıkları, üçüncü kişilerle paylaşıp paylaşmadıkları, çerezlerin nasıl reddedileceği ve iptal edileceği konusunda bilgilendirmesi gerekmektedir[350].

---

[344] Yeşilaltay, B., "Çerez Kullanımının Hukuki Çerçevesi", İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü Hukuk Yüksek Lisans Tezi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020,

[345] Ayözger Öngün, A.Ç., s. 244; Aksoy, H. C., Halıcıoğlu, M., AB ve Türk Hukukunda Çerezler, Kişisel Verilerin Korunması Açısından Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 3(1), 61-88, Ankara, 2021, 63.

[346] Ayözger Öngün, A.Ç. s. 244.

[347] Yücedağ, N., s.46 -açık rıza-.

[348] Keser, Y., 1196; Kurul'un çerezler aracılığı ile hukuka aykırı veri işlenmesine ilişkin 10.03.2022 tarihli 2022/229 sayılı kararı için bknz. (Çevrimiçi), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7275/2022-229, (Erişim Tarihi:12.12.2022)

[349] Keser, Y., 1197.

[350] Yeşilaltay, B, s. 88 ; Kişisel Verilerin Korunması Kurumu, Çerez Uygulamaları Hakkında Rehber, Haziran, 2022, Ankara, s. 29. (çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 26.10.2022) https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/fb193dbb-b159-4221-8a7b-3addc083d33f.pdf

Açık rızanın alınması için aktif ve olumlayıcı bir eylemin varlığının gerektiğini, açık rıza kısmında belirtmiştik. Bu doğrultuda, sadece internet sitesini ziyaret etmiş olmanın çerezlere açık rıza verildiği anlamına gelmediğini, çerezlere onay verildiğine ilişkin bilgilendirmeye dayalı ve özgür bir iradenin varlığı gerektiğini belirtmek isteriz[351].

b. Tüketiciye Haklarını Kullandırma Yükümlülüğü

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 13. Maddede veri sahibinin veri sorumlusuna başvuru usulünden bahsetmiştir. Detayları çalışmamızın 3. bölümünde "Tüketicinin Satıcı/Sağlayıcıya Başvurmasına İlişkin Usul ve Esaslar" başlığının içerisinde açıklanacağı için bu kısımda usule ilişkin detaylara girmemekteyiz[352].

Ancak, veri sorumlusunun kendisine yazılı veya Kurulun belirlemiş olduğu diğer yöntemler ile iletilmiş olan başvuruda yer alan talepleri mümkün olan en kısa süre içerisinde cevaplaması gerekmektedir. Herhalde bu süre otuz günü geçemez. Veri sorumlusu/satıcı tüketicinin talebini kabul edebilir veya tüketiciye gerekçesini açıklayarak bu talebi reddedebilir. Yapılacak işlemin ekstra bir maliyete sebep olması durumunda Kurulca belirlenen tarifedeki ücret tüketiciden talep edilebilir.

c. Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükler

Kişisel verilerin güvenli bir şekilde tutulması ve işlenmesi veri güvenliği hukukunun temelini oluşturur[353]. Verinin ilk elde edilmiş olduğu andan başlayarak her aşamada gerekli önemler sürekli bir şekilde alınmak zorundadır. Her aşamada yenilen teknoloji ve mevzuat kapsamında gerekli kontroller yapılmalı ve güncelleme yapılması gereken hususlar yeniden değerlendirilmelidir. Aksi takdirde veri güvenliğine ilişkin gerekli önlemin alındığından söz edilemez.

---

[351] Çerez Uygulamaları Rehberi, s. 29

[352] Tüketicinin Satıcı/Sağlayıcıya Başvurmasına İlişkin Usul ve Esaslar Bölümü için bknz. sf.108 vd.

[353] M.V. Dülger, s. 537.

Kanunumuzun "Veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler" başlıklı 12. maddesinde; veri sorumlusuna, verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, verilere hukuka aykırı olarak erişimi önlemek ve verilerin muhafazasını sağlamak amacıyla gerekli olabilecek her türlü teknik ve idari tedbiri alma yükümlülüğü yüklemiştir.

Özel nitelikli kişisel verilerin korunması için alınması gereken yeterli önlemler Kurul'un 31.08.2018 tarihli 2018/10 sayılı kararı ile belirlenmiştir[354]. Kararı kısaca özetleyecek olursak, işbu özel nitelikli verilerin güvenliğine yönelik kuralları önceden net bir şekilde belirlenmiş, yönetilebilir, sistemli ve sürdürülebilir bir politika ve prosedür belirlenmesi gerektiğini, işleme süreçlerinde çalışacak çalışanlara ilişkin dikkat edilmesi gereken prosedürleri, özel nitelikli verilerin işlendiği, saklandığı ve erişildiği ortamların elektronik veya fiziki olması hallerinde dikkat edilmesi gereken hususları, işbu veriler aktarılacak ise aktarıma ilişkin şartları düzenlemiş ve son olarak Kişisel Veri Güvenliği rehberinde belirtilmiş olan güvenlik düzeyine yönelik teknik ve idari tedbirlerin dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

d. Veri Sorumluları Siciline Kayıt

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 16. maddesinde düzenlenmiştir. Veri Sorumluları Sicili, Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'nun gözetimi altında, Başkanlık tarafından kamuya açık bir şekilde tutulur. Kişisel veri işleyecek olan gerçek veya tüzel kişiler veri işleme sürecini başlatmadan önce Veri Sorumluları Sicili 'ne kaydolmak zorundadırlar. Bu yükümlülük Türkiye'de yerleşik olmamasına rağmen kişisel veri işleme faaliyeti yapan veri sorumluları için de geçerlidir[355]. Fakat, sicile kayıt yükümlülüğüne Kurul tarafından istisna getirilebilir[356].

---

[354] https://kvkk.gov.tr/Icerik/4110/2018-10 (Çevrimiçi), (Erişim Tarihi:07.12.2022) ; 07.03.2018 tarihli, 30353 sayılı resmi gazete.

[355] Yılmaz, D., Yeni Bir İdari Faaliyet Alanı: "VERBİS" (Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi), Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, Yıl 5, S.2, s.83-118, Ankara, 2020, s.91.

[289] M.V, Dülger, s. 566; Kurul kararları ile getirilen istisnalar için bknz : "Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğünden İstisna Tutulacak Veri Sorumluları" ile ilgili Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 02/04/2018 Tarihli ve 2018/32 Sayılı Kararı, Akyazıcı, N., s.29.

30 Aralık 2017 tarihli ve 30296 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik ile veri sorumluları siciline ilişkin kapsamlı düzenlemelere yer verilmiştir. Veri sorumluları veri işlemeden önce veri sorumluları siciline kaydolmak zorundadır[357]. Burada Kurul belirli kriterler belirlemiştir.

Çalışan sayısı 50'den fazla olan[358] veya yıllık bilançosu 25.000.000 TL'[359]nin üzerinde olan yahut ana faaliyet alanın özel nitelikli kişisel veri[360] işlemek olanlar veri sorumluları siciline kaydolmak zorundadır. Bu nitelikleri başlangıçta taşımayan veri sorumlularının bu nitelikleri sonradan kazanmasının ardından 30 gün içerisinde Veri Sorumluları Sicili 'ne kaydolmaları gerekmektedir[361].

Tüketici bakımından VERBİS'e kaydının önemini şöyle açıklamamız gerekirse, VERBİS'in asıl amacı gerçek veya tüzel kişilerin işlemekte olduğu verilerin neler olduğunu, bu verilerin ne süre ile saklandığını, bu verileri ne amaçla sakladığını ve yurt dışına veri aktarımı yapmakta ise bu verilerin neler olduğunu, ne amaçla aktarıldığını veri sahiplerinin ve Kurum'un takip edebilmesini sağlamaktır diyebiliriz. Sistem bu şekilde kamuya açık hale getirilmiştir[362].

---

[357] Ayözger Öngün, A. Ç., s. 219. Türkiye'de yerleşik olmayan veri sorumluları ise işlemeye başlamadan önce veri sorumlusu temsilcisi aracılığı ile sicile kaydolmalıdırlar.

[358] Çalışan sayısının tespitinde son bir sene içerisinde en az 7 ay süreyle veri sorumlusu tarafından verilen Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi'nde bildirilen çalışan sayısı dikkate alınmaktadır. Bu ayların peş peşe olma zorunluluğu yoktur bir sene içerisinde kesintili bir şekilde de 50'yi geçmişse VERBİS kaydı yapmak zorundadır. KVKK Sorularla VERBİS, s.13. (Çevrimiçi), https://verbis.kvkk.gov.tr/UploadedFiles/SORULARLA_VERBİS.pdf Erişim Tarihi: 29.08.2022

[359] Tamamlanmış bir senenin varlığı gereklidir. Bu sene içerisinde, yıllık mali bilanço toplamının hesaplanması için veri sorumlusu tarafından verilen gelir ve kurumlar vergisi beyanname ekinde belirtilen mali bilanço bilgisi dikkate alınmaktadır. Bilançoda yer alan aktif ve pasif bölümlerindeki toplam rakam esas alınmalı ve işbu rakamlar eşit olmalıdır. KVKK Sorularla VERBİS, s.13-14. Online Kaynak, https://verbis.kvkk.gov.tr/UploadedFiles/SORULARLA_VERBİS.pdf Erişim Tarihi: 29.08.2022

[360] Faaliyet sırasında özel nitelikli kişisel veri işlemeyi değil, ana faaliyet kapsamında yürütülen işin özel nitelikli veri işlemek olması gerekmektedir.

[361] Ayözger Öngün, A.Ç., s. 220; Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 11.03.2021 tarihli ve 2021/238 sayılı kararı ile sicile kayıt yükümlülüğü en geç 31.12.2021 tarihine kadar uzatılmıştır. (Çevrimiçi), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6905/2021-238 (Erişim Tarihi: 15.12.2022)

[362] Yılmaz, D., s.92.

Bu kapsamda, VERBİS; mesafeli satış sözleşmesi ile ürün veya hizmet satın almış olan tüketicinin sözleşme kapsamında satıcı ile paylaştığı verilerinin hangilerinin ne amaçla kaydedildiğini veya ne kadar süre geçtikten sonra bu verilerin imha edileceğini sorgulayabilme şansı tüketiciye tanınmış oluyor. Bu sayede, tüketici VERBİS sistemi üzerinden bu bilgileri -veri sorumlusuna ayrıca bir başvuruda bulunma ihtiyacı duymadan- öğrenmiş olmaktadır.

e. Kişisel Verilerin Silinmesi Yok Edilmesi veya Anonimleştirilmesi

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 7. maddesi; hukuka uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işleme sebeplerinin ortadan kalkması kişisel verileri resen veya ilgili kişinin talebiyle veri sorumlusu tarafından silinip, yok edilip, anonim hale getirileceğine yer vermiştir. Ayrıca, usul ve esasların yönetmelik ile düzenleneceğine yer verilmiştir[363].

Bu doğrultuda, 30224 sayılı 28.10.2017 tarihli Resmî Gazete 'de yayımlanmış olan Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik çıkarılmıştır. İşbu Yönetmelikte, imha kavramını; kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi biçiminde genel bir kavram olarak tanımlamıştır[364].

İmha kavramının içerisinde yer alan kavramlarda yönetmelikte tek tek tanımlanmıştır. Bunlardan ilki kişisel verilerin silinmesidir. Yönetmeliğin 8. maddesinde kişisel verilerin silinmesi; silinen kişisel verilerin kişisel verilerin depolanması, korunması ve yedeklenmesinden sorumlu olan kişi veya birim tarafından artık hiçbir şekilde erişilemeyecek ve tekrar kullanılamayacak hale getirilmesi ve bunun için her türlü teknik, idari tedbirin alındığından emin olunması olarak tanımlamıştır. Yönetmelikle silmenin tanımı yapılmışsa da herhangi bir yönteme yer verilmemiş hangi yöntemle verileri sileceğini veri sorumlusuna bırakmıştır[365].

---

[363] KVKK m.7/3

[364] Bodur, P., Kişisel Verilerin İşlenmesi, Silinmesi, Yok Edilmesi ve Anonim Hale Getirilmesi, İstanbul Barosu Dergisi, 96(2), 245-257, 2022, s. 250.

[365] Bodur, P., s.251.

Yine aynı Yönetmeliğin 9. maddesinde; kişisel verilerin yok edilmesi, "*kişisel verilerin hiç kimse tarafından hiçbir şekilde erişilemez geri getirilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesidir"* şeklinde tanımlanmıştır. Veri sorumlusunu verilerin yok edilmesi ile ilgili her türlü teknik ve idari tedbiri alma konusunda sorumlu tutmuştur[366]. Silmede olduğu gibi burada da bir yöntem belirtmemiş yine veri sorumlusuna bırakmıştır.

Kişisel verilerin anonim hale getirilmesi ise *"verilerin başka verilerle eşleştirilse dahi hiçbir şekilde veriyi veren kişinin kimliği ile ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesidir",* şeklinde Kanun'un 3. maddesinde tanımlandığını belirtmek isteriz. Anonimleştirmeyi yapan kişinin dahi bu anonimleştirmeden sonra verinin ait olduğu veri sahibini tespit edemiyor olması gerekmektedir[367]. Maskeleme yöntemi ile de bu noktada ayrılmaktadır çünkü maskeleme yönteminde başka verilerle eşleştirme yapıldığında gerçek kişiyi elde etmek mümkün olmaktadır[368].

Veri Sorumluları siciline kaydolmak zorunda olan veri sorumlularının; veri işleme faaliyetlerini gösterir detaylı envanter yani veri imha politikası hazırlaması gerekmektedir[369]. Ancak veri sorumlusunun imha politikası hazırlamış olması verileri saklama, silme, yok etme, anonim hale getirme görevini yerine getirdiği anlamına gelmemektedir[370]. İmha politikasına uyulmasının yanı sıra; KVKK m.4'te yer alan genel ilkeler, m. 12 kapsamında dikkat edilmesi gereken teknik ve idari tedbirlere, ilgili mevzuatlar ve Kurul kararlarına uygun hareket edilmesi gerekmektedir[371].

---

[366] Blokzincirler üzerinde depolanan kişisel veriler için süreç fiziki süreçlerden farklılık arz ettiği için yöntemleri de teknik bilgi gerektirmektedir. Ayrıntılı bilgi için bknz. Güçlütürk, O.G., Blokzincir Üzerinde Depolanan Verilerin Kişisel Veri Niteliği ve Silinemezlik, Yok Edilemezlik Sorunu, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 1(2), 30-40, 2019.

[367] Bodur, P., 253.

368 Dülger, M.V., Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik'in Getirdikleri ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar, 1-10, 2021, s.6 ; Bodur, P., 253

[369] Ayözger Öngün, A.Ç., s 195.

[370] İşleme amacı ortadan kalktığında yani veri işleme amacı arasındaki nedensellik bağı sona erdiği zaman işbu veriler bir daha yerine getirilemeyecek şekilde ortadan kaldırılmalıdır. Solmaz E., Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları 'nın "Kişisel Verilerin Korunmasına Katkısı. İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, 18(1), 61-78, 2019, s.76 .

[371] Ayözger Öngün, A.Ç., s.196.

C. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Elektronik Sözleşmelerde Tüketici Verilerinin Korunması

1. Veri Sorumlusu Satıcının Tüketici Verilerinin Korunmasına Yönelik Yükümlülükleri

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12. maddesinde veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler düzenlenmiş olup bu madde veri sorumlusunu; kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini ve erişilmesini önlemekten sorumlu tutmuştur. Yine kişisel verilerin hukuka ve usule uygun bir şekilde gerekli güvenlik önlemlerini alarak tüm teknik ve idari tedbirleri alarak muhafazasını sağlamak veri sorumlusuna verilmiş bir yükümlülüktür.

Burada dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise satıcının elde ettiği kişisel verileri bir başkasına açıklayamayacağıdır. Ayrıca, işleme amacı dışında bir sebeple bu veriler kullanılamaz[372]. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

Veri sorumlusu satıcı tarafından gerekli önlem alınmasına rağmen kanuni olmayan yollarla bu verilerin başka birinin eline geçmesi halinde veri sorumlusu söz konusu veri ihlalini olabilecek en kısa süre içerisinde ilgili tüketiciye ve Kişisel Verilerin Korunması Kuruluna bildirmelidir.

Tüketicinin verilerinin yalnızca Kanun'da belirtilen hükümlere uygun olarak işlenmiş, saklanmış ve muhafaza edilmiş olması veri sorumlusu satıcının görevini sona erdirmez ve söz konusu sebeplerin ortadan kalkması halinde resen veya tüketicinin talebi üzerine tüketicinin mesafeli satış sözleşmesi aracılığı ile satıcı/ veri sorumlusuna ilettiği verileri silmesi, yok etmesi veya anonim hale getirmesi

[372] KVKK. m. 12/4

gerekmektedir. Veri sorumlusunun bunun haricinde bir diğer yükümlülüğü ise Veri Sorumluları Sicili' ne kaydolmasıdır[373].

2. Elektronik Sözleşmelerde Tüketicinin Kişisel Verilerinin Korunmasına İlişkin Hakları

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 11. maddesinde "İlgili Kişinin Hakları" düzenlenmiştir. Bu kapsamda tüketicinin hakları; verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenme hakkı, bu verilerine ilişkin bilgi talep etme hakkı, söz konusu verilerinin hangi amaçla işlendiği ve işlenen verilerin amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme hakkı, verilerinin yurtiçine veya yurtdışına aktarılıp aktarılmadığını öğrenme hakkı, kişisel verilerin bir hata varsa veya bir değişiklik olmuşsa bu verilerin güncellenmesini ve değiştirilmesini isteme hakkı, kişisel verilerinin silinmesini, anonim hale getirilmesini veya yok edilmesini isteme hakkıdır.

a. Verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenme hakkı

Tüketici satıcıya verdiği bilgilerin işlenip işlenmediğini öğrenme hakkına sahiptir. Tüketiciye tanınan verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenme hakkı, satıcı bakımından ise şeffaflığı sağlama konusunda önemli bir etken olacaktır[374]. Satıcı tarafından tüketiciye yapılacak olan bilgilendirmenin tüketicinin anlayabileceği bir dille ve açık olması gerekmektedir. Ayrıca, bu bilgilendirmenin zamanında yapılması da çok önemlidir[375]. Veri sorumlusunun susması bir cevap olarak kabul edilmemektedir[376].

Bu hakkın aslında aydınlatma yükümlülüğünün bir sonucu olduğunu söylemek doğru olacaktır[377]. Kanun'un aydınlatma yükümlülüğünü düzenleyen 10.

[373] Çalışmamızın Veri Sorumluları Siciline Kayıt Bölümünde bu konuya detaylı olarak yer verilmiştir. Bknz. s. 89 vd.
[374] Korkmaz, İ, s.123-124.
[375]Göçmen Uyarer S., s.144.
[376] Özdemir, H., 40.
[377] Dülger, M. V. s. 477; Göçmen Uyarer, S., s.144.

maddesinde veri sorumlusunu ve yetkilendirdiği ilgili kişilerin; veri sorumlusunun veya bulunmaktaysa temsilcisinin kimliğini açıklaması gerektiği, tüketici tarafından verilen bu verilerin hangi amaçla işleneceği, bu işlenen tüketici verilerinin kimlerle ve hangi amaçla aktarıldığı, söz konusu verilerin hangi yollar ile elde edildiği ve bu yöntemlerin hukuki sebeplerinin neler olduğu ve yukarıda saymış olduğumuz ilgili kişinin haklarının neler olduğu konusunda bilgi vermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir. Yani ilgili kişinin hakları Kanun'da da aydınlatma yükümlülüğü maddesi içerisinde yer almaktadır.

Kişisel verinin tüketiciden değil başka kaynaktan elde edildiği durumlarda, veri sahibinin verilerinin elde edildiği ve eğer bilgiler bir üçüncü kişi ile paylaşılmışsa bilgilerin paylaşıldığı bilgisi veri sahibine verilmelidir[378]. Ancak, bu bilgilerin sağlanması mümkün değilse veya orantısız bir çaba gerektiriyorsa yahut Kanundan kaynaklı bir durum varsa bilgilendirme gerekmeyecektir[379].

b. Kişisel verilerine ilişkin bilgi talep etme hakkı

Tüketicinin kendisi hakkında işlenen kişisel verilerin neler olduğuna ilişkin satıcıdan bilgi talep etme hakkı bulunmaktadır. Tüketici, kişisel verilerinin işlenip işlenmediğine dair bilgiyi aldıktan sonra verilerinin işlenmesine ilişkin vermiş olduğu rızayı geri alabilir[380]. Satıcının rızaya bağlı olarak işlediği verileri silmesi, imha etmesi, anonim hale getirmesi gerekmektedir.

Bu hak çalışmamızın birinci bölümünde bahsetmiş olduğumuz kişisel verilerin hukuki niteliğinin ülkemizdeki bir yansımasıdır diyebiliriz[381]. İnsan hakkı yaklaşımda verisini paylaşan kişinin bu veri üzerindeki hakimiyetinin veriyi paylaşmakla sona ermediğinden, ancak mülkiyet yaklaşımında kişinin verisini paylaştıktan sonra bu veri üzerindeki hakimiyetinin ve veri üzerinde tasarruf yetkisinin sona erdiğinden bahsetmiştik.

[378] Küzeci, E., s. 249.
[379] AB Veri Koruma Yönergesi, m.11.
[380] Ayözger Öngün, A.Ç., s. 206.
[381] Çalışmamızın Kişisel Verilerin Hukuki Niteliği başlıklı kısmından konuya ilişkin detaylı bilgiye ulaşabilirsiniz. Bknz. 25 vd.

Ülkemizde geçerli olan yaklaşımın insan hakkı yaklaşımı olduğu göz önünde bulundurulacak olursa; tüketicinin satıcıya verilerini vermesi ile verileri üzerindeki tasarrufu sona ermez ve kişisel verilerinin neler olduğuna ilişkin bilgi talep etme hakkı bakidir.

Ulusal mevzuatın ve doktrinin yanı sırası uluslararası mevzuatta da bu durum düzenlenmiş ve Avrupa Birliği Veri Koruma Tüzüğü'nün 15. maddesinde veri sahibinin hangi konulara ilişkin bilgi sahibi olabileceğine yer verilmiştir[382]. AİHM'de bilgilere erişim hakkını Sözleşmenin 8. maddesi kapsamında değerlendirmektedir[383].

c. Kişisel verilerin hangi amaçla işlendiği ve işlenen verilerin amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığını öğrenme hakkı

Tüketicinin, kişisel verilerinin satıcı tarafından hangi amaçla işlendiğini ve işlenmiş olan verilerin belirli açık ve meşru amaçlar için kullanılıp kullanılmadığını, amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olarak işlenip işlenmediğini öğrenme hakkı bulunmaktadır. Bu durum tüketicinin kişisel verilerinin açık rızasını verdiği konu dışında kullanılması halinde geri alabilmesine de olanak sağlar[384].

Veri işleme faaliyeti sırasında tüketiciye aktarılan amaç ilerleyen zamanda değişmiş ve veriler farklı bir amaç için kullanılacaksa alınan rızanın yenilenmesi gerekmektedir[385]. Tüketici yeni amaçla ilgili bilgilendirilmeli ve bu amaç doğrultusunda verilerinin işlenmesine izin verdiğini belirtmelidir. Farklı bir konuda alınmış olan rıza yeni amacı da kapsamaz.

---

[382] Bunlar; verinin işleme amaçları, işlenen verinin kategorisinin ne olduğu, yurtdışında kişisel verilerin açıklanacağı alıcıların kim veya hangi kategoride olduğu, belirlenebilir ise kişisel verilerin ne süre ile saklanacağı mümkün olmaması durumunda, bu sürenin belirlenmesi amacı ile kullanılan kriterlerin neler olduğu, veri sahibine ilişkin kişisel verilerin düzeltilmesi, silinmesi veya söz konusu verilerin işlenmesinin kısıtlanmasını talep etme veya yine verilerin işleme faaliyetine itiraz etme hakkının bulunduğu, denetim makamı olan kuruma şikayette bulunma hakkı, kişisel verilerin veri sahibinden elde edilmemesi halinde, bu verilerin kaynaklarına ilişkin mevcut bilgilerdir.

[383] Küzeci, E., 251.

[384] Göçmen Uyarer S, s.146; Ayözger Öngün, A.Ç., s.207

[385] Ayözger Öngün, A.Ç., s. 207.

Veri işlemede amacın meşru olması; satıcı/sağlayıcının sağladığı hizmet veya yapmış olduğu iş ile bağlantılı olması anlamına gelmektedir[386]. Örneğin bir kargo firmasının müşterilerine ait; isim, soy isim, adres gibi bilgilerini kaydetmesi ve kullanması meşru amaç sayılırken tüketicinin sağlık verilerini işlemesi meşru amaç kapsamında değerlendirilemez.

Bu sebeple tüketicinin verilerinin hangi amaçla işlendiğini öğrenmesi hakkı çok önemlidir. Bu hak tüketiciye satıcıya itiraz edebilmesini sağladığı gibi Kişisel Verilerin Korunması Kurumu'na da şikâyet edebilme imkânı tanımaktadır[387].

d. Kişisel verilerin aktarılıp aktarılmadığına ilişkin bilgi talep etme hakkı

Ülkemizde Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 8. Ve 9. maddeleri verilerin aktarımına ilişkin olup 8. maddede yurtiçinde 9. maddede yurtdışında yerleşik üçüncü kişi ya da kuruluşlara veri aktarımı düzenlenmiştir[388]. Her iki maddede kural olarak veri sahibi tüketicinin açık rızası bulunmadığı takdirde bu verilerin aktarılamayacağına yer verilmiştir.

Fakat, hukuka uygunluk nedenlerinden birisinin varlığı halinde yurt içinde veri aktarımı yapılabilmektedir[389]. Yurtdışına veri aktarımı kısmında ise yine, hukuka uygunluk nedenlerinin varlığı aranmaktadır ancak, veri aktarılacak olan yabancı ülkede yeterli korumanın bulunması veya yeterli koruma yoksa ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri ve Kurul'un izninin bulunması durumunda tüketicinin yazılı rızası alınmadan da veri aktarımı yapılabilir[390].

---

[386] KVKK madde gerekçeleri, m. 4, s.8.

[387] Kurumun veri minimalizyonu ilkesine aykırılık ile ilgili vermiş olduğu örnek karar için bknz. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5413/Islenme-Amacinin-Gerektirdiginden-Fazla-Kisisel-Veri-Islenmesi-Aktarilmasi-Veri-Minimizasyonu-Ilkesine-Aykirilik- (çevrimiçi:02.11.2022)

[388] Çalışmamızın kişisel verilerin yurtiçine ve yurtdışına aktarımına ilişkin kısmı için bknz. s. 83-84

[389] Ayözger Öngün, A.Ç., s.208.

[390] A.e. s.208.

Bu doğrultuda veri sahibinin verilerinin aktarılıp aktarılmadığını aktarılıyorsa bu aktarımın kime ve ne amaçla yapıldığını bilmek istemesi doğaldır. Kaldı ki tüketicinin usulüne uygun olmayan bir veri aktarımını tespit etmesi durumunda Kurul'a şikâyet hakkı da bulunmaktadır.

e. Kişisel verilerin düzeltilmesini isteme hakkı

Tüketicinin bir diğer hakkı ise satıcıya vermiş olduğu kişisel verilerinin doğru işlenip işlenmediğini öğrenme ve eğer verilerinde bir yanlışlık veyahut eksiklik varsa bu yanlışlığı düzeltme hakkıdır. Bu hak kişisel verilerin işlenmesi sırasında uyulması gereken ilkelerden olan *"doğru ve gerektiğinde güncel olma"* ilkesinin bir sonucu[391] ve bilgilere erişim hakkının bir uzantısıdır[392].

Çalışma konumuza ilişkin olarak olayı örneklendirmek gerekirse; mesafeli satış sözleşmesi aracılığı ile bir paket tur hizmeti satın aldığını ve bu sırada tüketici verilerinin yanlış kaydedilmesi durumunu düşünelim. Bu yanlış veriler ile alınan uçak bileti tüketicinin uçağa alınmamasına ve tüketicinin mağduriyet yaşamasına sebebiyet verebilir.

Bir diğer örnekte ise kişinin özel bir hastanede yaptırdığı HIV testi sonucunun adres bilgilerinin yanlış kaydedilmesi sebebi ile kargo tarafından kendisine değil komşusuna teslim edilmesi durumunda kişinin özel nitelikli kişisel verileri bir başkasına aktarılmış olacaktır. Bu gibi sorunlar yaşanmaması adına kişisel verilerinin düzeltilmesini ve değiştirilmesini talep etme hakkı tüketiciye tanınmış önemli bir haktır.

f. Kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme hakkı

Tüketicinin en önemli haklarından bir tanesi de kişisel verilerinin silinmesini veya yok edilmesini isteme hakkıdır. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 7. maddesinde tüketiciye ait verilerin Kanun'da belirtilen hükümlere uygun olarak

[391] KVKK m. 4/2- b.
[392] Küzeci, E., s.254.

işlenmiş ve saklanmış olmasına rağmen bu verinin işlenmesine ilişkin sebeplerin ortadan kalkması halinde verilerin resen veya tüketicinin talebi üzerine silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi gerektiğine yer verilmiştir[393].

Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'nun konuya ilişkin 26.08.2021 tarihli ve 2021/847 sayılı kararında; ilgili kişinin internet sitesinden adres bilgilerinin silinmesini talep etmesine rağmen veri sorumlusunun verileri silmediği yönündeki başvurusu incelenmiş ve adres bilgisinin fatura belgesi veya satış sözleşmesi gibi birden fazla hukuki sebebe dayanılarak işlendiğini bu belgelerde yer alan adres bilgisinin işlenme amacı ve TBK 146 uyarınca zamanaşımı süresi ile uyumlu olarak 10 yıl süreyle saklanmasının hukuka uygun olduğu kanısına varılmıştır[394]. Karardan anlaşılacağı üzere, işlemeye ilişkin sebepler henüz ortadan kalkmamıştır[395].

Söz konusu verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi hakkında 28.10.2017 tarihinde yayımlanan yönetmelik ile uygulanacak usul ve esaslar düzenlenmiştir[396]. Yönetmelik; veri sorumlusunun, KVKK 4. ve 12. kapsamında alması gereken teknik ve idari tedbirleri alarak Kurul kararları ve kişisel veri saklama, imha etme politikasına uygun hareket etmesi gerektiğine değinmiştir[397].

Çalışma konumuza ilişkin olarak spesifik bir örnek vermek gerekirse; satıcılar tarafından mesafeli sözleşmeler ile elde edilen veriler tüketici alışkanlıklarını

---

393 https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5415/Ilgili-Kisinin-Kisisel-Verilerinin-Silinmesi-Talebinin-Yerine-Getirilmemesi (çevrimiçi) Erişim Tarihi: 02.11.2022; Kurul yukarıdaki kararında, veri sorumlusunun, halihazırda aktif olmayan müşterisine ait kişisel verilerinin silinmesi talebini yerine getirmemesi üzerine; veri sorumlusunun bağlı olduğu mevzuat uyarınca söz konusu kişisel verileri 10 yıl boyunca muhafaza etmesi gerektiğinden, Kurul tarafından aktif olmayan müşterilerin kişisel verilerinin, Kanunun 4 üncü maddesinde yer verilen genel ilkelere uygun olarak saklama amacı dışında işlenmemesi gerektiği yönünde veri sorumlusunun uyarılmasına karar verilmiştir.

394 (Çevrimiçi), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7140/2021-847, (Erişim tarihi:15.10.2022); Oğuzman, M.K., Öz, M.T., , s. 629.

395 Benzer bir başka kurul kararında da veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için cep telefonu numarasının işlenmesinin zorunlu olduğu 13.04.2021 tarih ve 2021/358 sayılı kararı için bknz. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7106/2021-358 (Çevrimiçi), (Erişim tarihi:15.12.2022)

396 Çalışmamızın kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi ve anonim hale getirilmesini içerir kısmı için bknz. s.91 vd.

397 Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Gerilmesi Hk. Yönetmelik m. 7/2.

belirlemek ve bu konuda tüketiciye ilgisini çekebilecek ürünü ve hizmeti sağlamak açısından önem teşkil ettiği için yıllar içerisinde elde ettikleri birikimi silmek ve yok etmek yerine uygulamada firmaların daha çok anonimleştirme yoluna gitmeyi tercih ettiklerini söyleyebiliriz. Şöyle ki; firmalar, alışverişi yapan kişinin verilerini diğer veriler ile eşleştirilse dahi kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişi ile ilişkilendirilemeyecek hale getirerek alışveriş alışkanlıklarını sistemlerinde tutmaya devam etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MESAFELİ SÖZLEŞMELERİN SONA ERMESİ HALLERİNDE KİŞİSEL VERİLERİN DURUMU VE VERİ GÜVENLİĞİ İHLALİ

Çalışmamızın ilk bölümünde tüketicinin mesafeli sözleşmelerdeki kişisel verilerine ilişkin tanımlara ve kavramlara yer verilmiş ikinci kısmında ise işbu kişisel verilerin neler olduğu, işlenmesi ve korunması açıklanmıştır. Çalışmamızın son kısmında ise mesafeli sözleşmelerin sona ermesi hallerine değinilecek olup mesafeli sözleşmelere özel olan tüketicinin cayma hakkı açıklanacaktır. Tüketicinin cayma hakkını kullanması halinde veya sözleşmesinin sona erme hallerinin uygulandığı durumlarda tüketicinin verileri derhal silinmemekte olup bu konuya ilişkin detaylı bilgi bu bölümde belirtilecektir.

Veri güvenliğinin ihlal edilmesi durumunda uygulanacak olan prosedür açıklanarak yaptırım sistemlerine değinilecektir. Son olarak ileti yönetim sistemi açıklanarak onay ve reddetme hakkı açıklanacak ve tüketicinin kişisel verilerinin sistem vasıtası ile kontrol edilebiliyor olması konusuna değinilecektir.

A. Mesafeli Sözleşmelerin Sona Ermesi

Satış sözleşmesi 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 207 vd. maddelerinde; satıcının satılanın zilyetlik ve mülkiyetini alıcıya devretme alıcının ise karşılığında bir bedel ödemeyi kabul ettiği iki tarafa borç yükleyen, karşılıklı ve ani edimli[398] bir sözleşmedir. Mesafeli sözleşmeler de tam iki tarafa borç yükleyen, ivazlı ve karşılıklı edimleri olan sözleşmelerdir[399].

[398] Demirsatan, B., Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Sözleşmenin Haksız Olarak Sona Ermesi, Onikilevha, 2. Baskı, Temmuz, 2021, s.73 – Sözleşmeden doğan edimlerin ifa menfaatinin zamana yayılmamış olduğu sözleşmenin ani edimli olduğundan söz edilir.- Mesafeli satış sözleşmeleri satışın gerçekleşmesi ve edimin teslimi ile sona erdiği için ani edimli bir sözleşmedir.

[399] Gezder, Ü., s.26. detaylı bilgi için bknz. -çalışmanın mesafeli sözleşmeler bölümü- s. 39 vd.

Mesafeli sözleşmelerin sona erme hallerinden en olağan ve doğal olanı karşılıklı edimlerin ifasıdır. Yukarıda belirttiğimiz gibi mesafeli sözleşmenin ani edimli bir sözleşme olması sebebiyle karşılıklı edimlerin gereği gibi ifası durumunda sözleşme kendiliğinden sona ermiş olur. Ancak belirtmekte fayda var ki; mal teslimi içeren bir mesafeli sözleşmede teslim borcunun yerine getirilmesi asli edim yükümlülüğünü sona erdirse de satıcının tali edimleri devam etmektedir. Sözleşmelerin sona ermesini sağlayan ikale, ibra, takas, ifanın imkânsız hale gelmesi gibi genel sebepler mesafeli sözleşmeler için de geçerlidir[400].

Ölüm halinde, mesafeli sözleşmenin durumunun ne olacağı tüketici ve satıcı açısından ikili ayrım yapılarak incelenmektedir. Tüketicinin öldüğü halde hakları mirasçılarına geçmektedir, yani satıcının ifa yükümlülüğü devam etmektedir. Ancak satıcının ölmesi halinde malı teslim yükümlülüğü mirasçılarına geçmektedir, yalnızca ölen kişinin ifa edebileceği uzmanlık gerektiren hizmetler ve ürünler objektif imkânsızlık sebebi ile ifa edilemez[401].

Satıcı veya sağlayıcının tüketicinin siparişinin kendisine ulaştığı tarihten itibaren her halükârda 30 gün içerisinde edimini yerine getirme zorunluluğu bulunmaktadır[402]. Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği'nin sözleşmenin ifası başlıklı maddesinde satıcının bu süre içerisinde edimini yerine getirmemesi/temerrüde düşmesi durumunda tüketiciye bozucu yenilik doğuran[403] bir hak olan fesih hakkı tanımıştır[404]. Madde metninden de anlaşılacağı üzere sözleşmenin güçlü tarafı olan satıcıya normal şartlar altında sözleşmeden bir gerekçe göstermeksizin fesih hakkı tanınmamıştır.

[400] Çakırca, S.İ., s. 141.
[401] Kama, M., Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında, Abonelik Sözleşmeleri, On İki Levha, İstanbul, 2020 s. 112; Çakırca, S.İ., s.142 .
[402] MSY. m.16/1; Kara, İ., s.1040; 01.04.2022 tarihli ve 31796 sayılı kanun değişikliği (Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve Kat Mülkiyeti Kanun'unda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun) ile her halükarda ifade tüketicinin isteği veya kişisel ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan ürünler hariç şekilde değiştirilmiştir.
[403] Çakırca, S.İ., s.141; Oğuzman, M.K., Barlas, N., s. 15.
[404] MSY. m 16/2

Sipariş konusu mal ya da hizmeti ifa etmenin satıcı bakımında imkansızlaştığı[405] hallerde MSY'de satıcı veya sağlayıcının bu durumu öğrendiği tarihten üç gün içerisinde tüketiciye yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısı aracılığı ile bildirimde bulunması gerektiğini belirterek ifa imkansızlığı bulunan hallerde satıcının fesih hakkı bulunmaktadır. Bildirim yükümlülüğüne uymayan satıcı/sağlayıcı bu hareketi ile tüketicinin uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlü kılınmıştır[406]. Bu hakkı kullanırken eğer bulunmaktaysa teslimat masrafları da dahil olmak üzere tahsil edilen ödemeleri en geç 14 gün içerisinde iade etme zorunluluğu getirilmiştir[407].

Ancak, fesih süreci tüketici açısından farklıdır. Şöyle ki, tüketicinin mesafeli sözleşmelerde aldatılması riski normal bir satış sözleşmesine göre daha yüksektir. Bu nedenle kanun koyucu, tüketiciyi koruyucu birtakım düzenlemelere ihtiyaç duymuştur. Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunda bilgilendirme ve menfaatlerin korunması yükümlülüğüne uyulmaması sonucu ayıplı bir ifa söz konusu olmuşsa, tüketici ayıba karşı tekeffülden ortaya çıkan seçimlik haklardan en önemlisi -aşağıda detayları ile açıklanacak olan[408]- cayma hakkına başvurabilmektedir[409]. Bunun yanı sıra, tüketici aynen ifa ve gecikme tazminatı da talep edebilir[410].

Tüketicinin hizmet ve mal dışında bir zararı varsa örneğin kişisel verilerinin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi, işlenmesi ve üçüncü kişilere aktarılması gibi durumlarda Borçlar Kanunu genel hükümlere göre maddi veya manevi tazminat talebinde bulunabilir[411].

---

[405] Sözleşmenin kurulmasından sonra ortaya çıkan bir imkansızlıktan söz edilmektedir. Aksi halde zaten sözleşme yapıldığı sırada objektif bir imkânsızlık söz konusu ise sözleşme batıl kabul edilir. (BK. m.20) İmkânsızlık anlaşmanın akdedilmesinden sonra ortaya çıkmışsa bile satıcı veya sağlayıcının bir kusuru bulunuyorsa borç son bulmaz yalnızca borcun konusu değişir. Yıldırım, A., s. 290

[406] BK. m. 117; Yıldırım, A., 292.

[407] MSY. 16/4; Gezder, s.203.

[408] TKHK. M. 48/4; MSY m. 9. Tüketicinin cayma hakkını kullanması durumunda kişisel verilerinin 3 yıl süreyle saklanmaya devam edebileceğine ilişkin detaylı bilgiye çalışmanın "Mesafeli sözleşmelerde cayma hakkı ve kişisel verilerin durumu" kısmında yer verilmiştir. Bknz. s. 103 vd.

[409] Oğuzman/Öz, s. 83.

[410] Yıldırım, A., s.297.

[411] KVKK m. 14/3

B. Mesafeli Sözleşmede Cayma Hakkı ve Tüketicinin Kişisel Verilerin Durumu

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 48/4. maddesinde; tüketicinin herhangi bir gerekçe göstermeksizin on dört gün içinde bir cezai şart ödemesine de gerek olmadan tarafı olduğu sözleşmeden cayma hakkının bulunduğuna değinmiştir. Cayma hakkı, mesafeli sözleşmeyi sona erdiren bozucu yenilik doğuran kanuni bir haktır[412]. Doktrinde cayma hakkı tabirinin değil geri alma tabirinin kullanılması gerektiğini vurgulayan yazarlar da mevcuttur[413].

Cayma hakkı kullanılırken dikkat edilmesi gereken, ilk husus tüketicinin TMK. 2. Maddesi gereğince dürüstlük kuralına uygun hareket etmesidir. İkinci husus, TBK. 27'de düzenlenmiş olan emredici hükümlere, ahlaka, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırı davranılmamasıdır[414]. Amaç her ne kadar tüketiciyi korumamak olsa da hukukun temel ilkeleri aracılığı ile satıcıyı da korumaktadır.

Cayma hakkının tek başına tüketiciye tanınmış bir hak olması, tüketicinin sözleşmenin konusu veya satın aldıkları mal ve hizmeti görmeden satın alması ve ürün hakkında yeterli bilgiye sahip olmama ihtimallerine binaen tüketicinin bu bilgi eksikliğinden dolayı bir yaptırım ile karşılaşmasının önüne geçmek istemesindendir.[415] Detaylıca düşünülmeden acele bir şekilde verilen kararlar ile kurulan sözleşmelerden tüketicinin zarar görmemesini amaçlamaktadır. [416]Cayma hakkına Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği'nin 15. maddesi ile birtakım istisnalar getirilmiştir[417] işbu istisnalar dışında cayma hakkı her mesafeli sözleşmede kullanılabilir.

---

[412] Sert Sütçü, S., 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Hükümlerine Göre Tüketicinin Cayma Hakkı, Ankara 2016, s. 3; Özel, Ç., -Geri Alım-, s. 74 "Çok yönlü olumsuz yenilik doğurucu hak" şeklinde belirtilmiştir.

[413] Küçükaydın, E.A., Tüketiciyi Koruyucu Nitelikli Geri Alma Hakkı, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s. 42; Özel Ç., -Geri Alma-, s. 74.

[414] Sert Sütçü, S., s. 92.

[415] Yıldırım, A., s. 223; Yücedağ Göztepe, N., Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Cayma Hakkı, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 27, 667-690, 2016, s.669; Özel, Ç., s. 245.

[416] Çabri, S., s.760; Sert Sütçü, S., s. 5.

[417] Fiyatındaki dalgalanmalar sebebi ile fiyatı değişen ve satıcının kontrolünde olmayan ürünlere ilişkin sözleşmeler, tüketicinin talebi doğrultusunda özel olarak hazırlanan mallara ilişkin sözleşmeler, yapısı sebebi ile çabuk bozulma ihtimali olan veya son kullanma tarihinin geçmesi

Cayma hakkı, tüketiciye herhangi bir gerekçe göstermesine gerek olmaksızın ve bir cezai şarta tabi tutulmaksızın sözleşmeden dönme imkânı tanımaktadır[418]. Ürünü görmeden satın alan tüketiciyi aldatılmalara, ayıplı mal satışına karşı koruyucu bir düzenleme olan cayma hakkı tüketiciyi avantajlı konuma geçirmektedir. Ancak burada da adalet dengesini tek taraflı olarak bozmamak için kanun koyucu TKHK 48/4 son cümlesine 14 günlük cayma hakkı süresi içerisinde ürünün mutat kullanımı nedeni ile meydana gelebilecek olan olağan değişiklik ve bozulmalardan tüketici sorumlu değildir ifadesine yer vermiştir.

Aksi yorumdan anlaşılacağı üzere ürünün mutat kullanımı dışında kalan değişme ve bozulmalardan tüketici sorumludur. Bu durumda mutat kullanımın ne olduğuna değinmekte fayda var ki, tüketicinin ürünün yapısını, niteliğini ve kullanımını anlayabilmesi için gerekli olan işlemleri dışında gerçekleştirmiş olduğu fiilleri mutat kullanımın dışındadır[419]. Mutat kullanım sınırının aşılıp aşılmadığı her ürün ve olay üzerinde tespite muhtaçtır.

Tüketicinin cayma hakkını kullanılabilmesi için 14 gün içerisinde satıcı/ sağlayıcıya yapılan bir başvuru gereklidir[420]. TKHK'da şekil şartı bulunmamaktaysa da MSY. ile başvuru usulü düzenlenmiş; yazılı olarak ve kalıcı veri saklayıcısı aracılığı ile iletilmesi gerektiği belirtilmiştir[421]. Cayma hakkı konusunda

muhtemel malların sözleşmeleri, teslim edilmesinden sonra ambalajı, bantı, mühürü, paketi gibi koruyucu unsurları açılmış olan malların; iade edilmesi sağlık ve hijyen açısından uygun olmayanlarının teslim edilmesine dair sözleşmeler, teslim edilmesinden sonra başka ürünlerle karışan ve yapısı gereği tekrar ayrıştırılması mümkün olmayan malların sözleşmeleri, koruyucu unsurları açılmış kitap, dijital içerik ve bilgisayar malzemelerine dair sözleşmeler, abonelik sözleşmesi ,le verilenler hariç; gazete ve dergi vb. süreli yayınların teslim edilmesine dair sözleşmeler, tarihi belirli olan konaklama, araç kiralama, yiyecek-içecek tedariki, eşya taşıma gibi sözleşmeler, elektronik ortamda derhal ifa edilen hizmetler veya anında teslim edilen maddi olmayan mallara dair sözleşmeler ile 14 günlük süre sona ermeden önce, tüketicinin onay vermesi ile ifasına başlanmış olan hizmetlere ilişkin sözleşmeler.

[418] Sert Sütçü, S., s. 6.

[419] Çilenti, Konuralp, A., s. 2742; Tüketici Hakları Direktifi m. 14/2

[420] TKHK. 48/4, MSY. 11/1; Kara, İ. s.1045; Avcı Braun, C., 38.

[421] Yönetmelik maddesi ile getirilen bu düzenlemenin geçerlilik koşulu olarak yorumlanmasının tüketici lehine yorum ilkesi ile uyuşmayacağı görüşü doktrinde tartışılmaktadır. (Yıldırım, A., s. 238; Yücedağ Göztepe, N., s.674) Tüketicinin ürünü iade etmesi fakat iade ile ilgili bir beyanda bulunmaması durumunda, iadenin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği hususu ise bir diğer tartışmalı konudur. Tüketicinin malı iade etme sebebinin TKHK'un 11. maddesi uyarınca ayıba karşı tekeffül de olabileceği ihtimalini de doğabileceğinden cayma hakkından bahsedebilmek için geri

bilgilendirme yaptığının ispatı satıcıya aitken[422] cayma hakkının süresi içerisinde kullanıldığının ispatı tüketiciye aittir[423]. Bu sebeple, bildirimin yazılı şekilde yapılması ispat açısından tüketiciye faydalıdır.

Doktrinde bu konu tartışmalı olup bir görüş[424] şekil şartına uygun olmayan caymanın geçersiz olacağını düşünürken bir diğer görüş [425] şeklin yalnızca ispat kolaylığı tanıdığı kanısındadır. Bizim de katılmakta olduğumuz üçüncü görüş ise tüketicinin kanundan kaynaklanan bir hakkının yönetmelik ile sınırlandırılmasının mümkün olmadığını belirtmektedir[426].

Cayma hakkının kullanımı için öngörülen süre malın tüketiciye teslimi ile başlar[427]. Hizmet ifası içeren sözleşmelerde ise bu süre sözleşmenin kurulduğu tarihten itibaren başlar[428]. Ancak, burada istisnai olan durum şudur ki, satıcı tüketiciye cayma hakkına ilişkin bilgilendirme yapmamışsa cayma süresi 1 yıl boyunca işlemez. Her hâlükârda bu süre cayma hakkı için tanınan telimden itibaren 14 günlük sürenin bittiği zamandan itibaren 1 yıl sonra sona erer[429].

Tüketicinin sözleşmeden süresi içerisinde ve usulüne uygun bir biçimde caymış olması durumunda satıcı; tüketiciye iade etmesi gereken ürün veya hizmet bedeli, teslim masrafı gibi bedelleri 14 gün içerisinde tek seferde ödemelidir[430]. Tüketici ise cayma hakkını kullandığını satıcıya bildirdiği tarihten itibaren; 10 gün içerisinde malı satıcıya iade etmek zorundadır[431].

göndermenin yeterli olmadığı görüşünü savunanlar da vardır. Dönmez, Z., 2011/83/EU "*Sayılı Tüketici Hakları Direktifi ve Bu Direktifin Mesafeli Sözleşmeler Alanında Türk Hukuku'na Yansımaları"*, İÜHFD, C: 7, S: 1, Y: 2016, s. 372-373; Çakırca, S.İ, s.129.

[422] Kara, İ., s. 1046.

[423] MSY. 11/4; Cayma hakkının kullanımına ilişkin süre, usul, iadenin yapılmasını sağlayacak kargo firmasına ilişkin bilgiler, cayma bildiriminin ulaştırılması gereken açık adres, e-posta adresinin satıcı tarafından tüketiciye bildirilmesi gerekmektedir. Yücedağ Göztepe, N., s.670

[424] Çabri, S., s.764.

[425] Yıldırım, s, 337-238

[426] Yücedağ Göztepe, s. 674, Sert Sütçü, S., s. 25.

[427] MSY. 9/2.

[428] Kara, İ., 1047.

[429] Kara, İ., s.1046; Yücedağ, Göztepe, N., s. 673.

[430] MSY, 12/1, Kara, İ., s.1052; Yücedağ, Göztepe, N., s. 677.

[431] MSY. 13/1.

Malın tüketiciye teslimine kadar meydana gelen hasarlar satıcının sorumluluğundadır[432]. Cayma hakkı kullanılırken malda meydana gelen zarara ilişkin TKHK'da yer alan bir düzenleme bulunmamaktadır[433]. İşbu hukuk boşluğu sebebi ile tüketicinin korunmasının esas olduğu düşünülecek olursa, iki tarafa da istinat edilemeyecek bir zararın varlığı durumunda sorumluluğun satıcıda olması gerektiği yaygın görüştür[434].

Süresi içerisinde cayma hakkını kullanmış olan tüketicinin kişisel verilerinin ne olacağı hususuna çalışmamız konusu kapsamında değinmekte fayda gördük. Cayma hakkının tüketici tarafından kullanılmasının ardından satıcının cayma hakkının kullanıldığı, bilgilendirme, teslimat gibi konulardaki yükümlülüklerine istinaden satışa ilişkin bilgi ve belgeleri 3 yıl boyunca saklama yükümlülüğü bulunmaktadır[435].

MSY 20. maddesinde yer alan bu düzenleme ile satıcı ve sağlayıcıya getirilen 3 yıl süreyle mesafeli satıştan kaynaklanan belgeleri saklama yükümlülüğü uygulamada öne çıkacak sorunların önüne geçmek açısından önemli bir düzenlemedir.

Yönetmelik ile belirlenen 3 yıllın sürenin dışında KVKK 7. maddesinde yer alan düzenleme ile; kanun hükmüne uygun dahi işlenmiş olsa, işlenmesini gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde tüketicinin talebi ile satıcı tarafından işbu veriler silinir, yok edilir veya anonim hale getirilir. Yani, tüketici cayma hakkını kullanmasının akabinde satıcıya başvurarak verilerinin silinmesini talep edebilir. Bu durumda 3 yıllık yasal süreyi beklemesine gerek kalmamaktadır.

[432] Yalnızca alıcının farklı bir taşıyıcı ile malın gönderilmesini talep etmesi hali istisnadır. Bu durumda hasardan tüketici sorumlu olur.
[433] Yücedağ, Göztepe, N., s.681.
[434] Yücedağ, Göztepe, N., s.682.
[435] Türk Borçlar Kanunu'nun 146. maddesinde kanunda aksine bir düzenleme bulunmadığı müddetçe genel zamanaşımı süresinin 10 yıl olduğuna yer verilmiştir. Satıcının ispat külfeti bakımından belgeleri 10 sene süreyle saklamanın daha sağlıklı olduğu düşüncesi ile doktrinde 3 yıllık sürenin 10 yıl olarak değiştirilmesi gerektiğini savunan bir görüş de bulunmaktadır; Kara, İ. s. 1042.

C. Veri Güvenliğinin İhlal Edilmesi

Çalışmamızın Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükler başlığında satıcının özel nitelikli kişisel veriler ve özel nitelikli olmayan (genel) nitelikli kişisel verilerin korunmasına ilişkin alması gereken önlemlere kısaca değinmiştik.

Ancak bahsi geçen önlemlerin gereği gibi alınmaması durumunda veya alınmış olmasına rağmen hukuka uygun olmayan yollarla başkaları tarafından ele geçirilmesi ile veri güvenliğinin ihlal edilmesi halinde uygulanması gereken prosedürden kısaca bahsetmek isteriz.

Veri sorumlusu bu durumu en kısa süre içerisinde veri sahibi tüketiciye[436] ve Kurul'a bildirmekle yükümlüdür[437]. Kurul'un gerekli görmesi halinde kendi internet sitesinde veya uygun gördüğü bir başka yöntem ile bu ihlali yayınlayabilir. Bu takdir yetkisi Kurul'a verilmiştir.

Veri aktarımı olmayan satıcılarda veri ihlal bildiriminde bulunması gereken kişi veri sorumlusu olarak satıcının kendisidir. Veri sorumlusunun haricinde veri işleyen bir kişinin varlığı durumunda da yine veri sorumlusu veri güvenliğinden sorumlu tutulmaktadır[438]. Veri işleyenin KVKK da düzenlenmiş bir yükümlülüğü bulunmamaktadır[439].

Süre bakımından Kanun'da açıkça bir süre belirtilmemiş, bunun yerine en kısa sürede denmiştir. Kurul tarafından bu hususa netlik kazandırmak amacıyla 24.01.2019 tarihli 2019/10 sayılı kararına ilişkin duyuru ile [440] veri sorumlusunun ihlali öğrendiği andan itibaren 72 saat içerisinde Kurul'a ve makul olan en kısa süre içerisinde ilgilisi olan tüketiciye ihlali bildirmesi gerektiğine yer verilmiştir. İhlalin 72 saat içerisinde Kurul'a bildirilmediği durumlarda veri sorumlusunun gecikmenin sebebini de açıklayarak kurula bilgi vermesi gerekmektedir.

---

[436] Veri sahibi tüketiciye yapılacak veri ihlal bildiriminde bulunması gereken asgari unsurları Kurul 18.09.2019 tarihli ve 2019/271 sayılı kararı ile belirlemiştir.
[437] KVKK m. 12/5; M. V. Dülger, s.550.
[438] KVKK 12/5, GDPR, 33.
[439] M.V, Dülger, s.552
[440] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5362/Veri-Ihlali-Bildirimi

Geçtiğimiz yıl ülkemizde yaşanan en büyük ölçekli veri ihlallerinden biri olan Yemek Sepeti'ni çalışmamız kapsamında ele alacak olursak; tüketicilerin mesafeli satış sözleşmesi ile yemek siparişi verdiği platform ülkemizde yaygın bir şekilde kullanılmaktaydı. 18.03.2021 tarihinde gerçekleşen siber saldırı sonrasında 21.504.083 kullanıcının adı, adresi, telefon numarası, e posta adresi, şifresi ve IP adresinin ele geçirilmiş olduğu bilgilerini içeren bir veri ihlali bildirimi Kurul'un internet sitesinde yayımlandı[441] aynı zamanda firma tarafından verisi ele geçirilen kullanıcılara bilgilendirici bir mail atıldı[442].

Kurul'un 23.12.2021 tarihli ve 2021/1324 sayılı kararı ile sunucu üzerinde bulunan bir açık sebebi ile verilere erişildiği, veri sorumlusunun sistemdeki açığı 8 gün boyunca fark etmediği, veri güvenliği takibinin gereği gibi yapılmadığı gerekçesi ile veri sorumlusunun kusurunun bulunduğunu belirtmiş ve veri sorumlusunun ekonomik gücünü de dikkate alarak firmaya 1.900.000 TL idari para cezası uygulamıştır[443].

D. Tüketicinin Satıcı/Sağlayıcıya Başvurmasına İlişkin Usul ve Esaslar

Kanun başvuru hakkında kademeli bir usul öngörmüştür. Tüketici öncelikle satıcıya başvurarak taleplerini iletmelidir. Bu bir sonraki aşamaya geçip Kurula şikâyet yoluna başvurabilmesi için satıcıya başvuru yolu tüketilmelidir.

Ancak belirtmek isteriz ki; tüketicinin kişilik haklarının ihlali söz konusu ise doğrudan yargı organlarına başvuruda bulunulabilir[444]. Yani veri sorumlusuna başvurma zorunluluğu yalnızca Kurul'a yapılacak şikayetlerde uygulanacak bir usuldür. Tüm bu süreci aşağıda detaylı bir şekilde açıklıyor olacağız.

---

[441] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6936/Kamuoyu-Duyurusu-Veri-Ihlali-Bildirimi-Yemek-Sepeti-Elektronik-Iletisim-Perakende-Gida-Lojistik-AS

[442] İlgili tüketiciye atılacak mailin atlanılması durumu dahi tek başına Kurul tarafından ceza sebebi olarak kabul edilebilir. M.V. Dülger, s.551.

[443] Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 23.12.2021 tarihli ve 2021/1324 sayılı kararı

[444] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2062/Basvuru-Hakki; KVKK m.14/3

1. Başvuru hakkı ve usulü

Tüketici, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile ilgili taleplerini yazılı olarak veya Kurul'un belirleyeceği diğer yollar ile satıcı 'ya iletebilir[445]. Burada ilk kriter başvuruda bulunacak kişinin gerçek kişi olması gerekmektedir[446].

Örneğin bir şirketin kendi kullanım ihtiyaçları doğrultusunda temizlik malzemesini mesafeli satış sözleşmesi aracılığı ile internetten sipariş ettiğini düşünelim. Bu durumda şirket bu malzemeyi ticari amaçla değil kullanım gayesi ile almış olduğu için tüketici sayılır ancak şirketin verdiği adres, vergi numarası vb. verileri kişisel veri kabul edilmediği için işbu mesafeli satış sözleşmesi doğrultusunda şirket ne kadar tüketici olsa da satıcıya başvuruda bulunamaz.

Başvurunun Türkçe yapılması da bir gerekliliktir.[447] Bir diğer şart ise yukarıda belirttiğimiz gibi yazılı veya Kurul'un belirlediği usullerle yapılması gerekmektedir[448]. Genel hükümler uyarınca yazılı başvurunun ıslak imzalı bir belge ile veya elektronik imza ile imzalanan belgeler ile yapılması gerekmektedir[449].

Bu belgelerin uygulamada en çok hangi yollar ile iletildiğinden bahsedecek olursak bunlar; şahsen, iadeli taahhütlü mektup veya noter vasıtası ile Elektronik ortamda iletilecek başvurular için ise; daha önce satıcıya iletilmiş olan e-posta adresi, elektronik imzalı veya mobil imzalı belgeler ile yapıldığını söyleyebiliriz.

2. Başvuruya cevap süreci

Veri sorumlusu/Satıcı 'ya yapılan başvuru talepleri, talebin niteliğine göre en kısa süre içerisinde sonuçlandırır. Kanun gereği en geç otuz gün içerisinde başvuru sonuçlandırılmalıdır. Satıcı, tüketicinin talebini kabul edebilir ve kabul sonucunda

---

[445] KVKK m.13
[446] Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ m.4/1
[447] Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ m.4/2
[448] Turan, M, Karşılaştırmalı Hukukta Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin, İkinci Bası, 2019, Ankara, s. 95
[449] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2062/Basvuru-Hakki

talebin gereklerini yerine getirir. Talebi gerekçesini açıklayarak reddedebilir. İki durumda da sonuç ilgilisi olan tüketiciye yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirilir.

Başvurunun reddedilmesi, otuz günlük süre içerisinde cevap verilmemesi veya verilen cevabın yetersiz bulması durumlarında tüketici cevabı öğrendiği tarihten itibaren otuz ve her hâlükârda başvuru tarihinden itibaren altmış gün içerisinde Kurul'a şikâyette bulunabilir.

Kurul'un 24.01.2019 tarihli 2019/9 sayılı kararında; Kurul'a gelen başvurularda sürelerin hesaplanması konusunda yorumsal farklılıklar yaşandığı için dikkat edilmesi gereken hususlar açıklanmıştır. Tüketiciler açısından faydalı olması adına belirtmek isteriz ki, satıcının 30 gün içerisinde bir cevap vermesi halinde örneğin başvuruyu takip eden 3. gün cevap gelmesi durumunda 30 günlük şikayet süresi başlamış olur. Yani 3+30 gün sonrasında tüketicinin süresi sona ermiş olur. Başvurudan itibaren geçerli 60 günlük bir süre söz konusu değildir. Aksi takdirde tüketici hak kaybı yaşayabilir.

Satıcı tarafından bir cevap verilmediği durumlarda tüketicinin satıcıya başvurduğu tarihten itibaren 60 gün içerisinde Kurul'a şikâyette bulunulabilir. Diğer bir önemli husus ise satıcının 30 gün geçtikten sonra cevap vermesi halidir. Bu durumda tüketicinin geç verilen cevaptan itibaren geçerli olan 30 günlük süresi bulunmamaktadır. Tüketicinin maksimum süresi 60 gündür. Örneğin satıcının 37. Günde tüketiciye olumsuz döndüğünü düşünelim. Tüketicinin süresi 37+30 olarak hesaplanmaz. Yani, tüketicinin en son başvuru yapabileceği tarih her hâlükârda 30+30'dur.

3. Ücretlendirilme

Veri Sorumlusu/satıcıya yapılan başvurunun ücretsiz bir şekilde sonuçlandırılması esastır[450]. Ancak, yapılacak olan işlemin ayrı bir maliyete

[450] KVKK m.13/2.

sebebiyet vermesi halinde, Kurul tarafından belirlenmiş olan tarifedeki ücret tüketiciden talep edilebilir.

Eğer herhangi bir ücret talep edilmişse ve yapılan inceleme sonucunda başvurunun veri sorumlusu/satıcının kusurundan kaynaklandığı tespit edilmişse alınmış olan ücret tüketiciye iade edilmelidir[451].

E. Kurula Başvuru

Kişisel verilere ilişkin ülkemizde denetim mekanizması olarak Kişisel Verileri Koruma Kurumu düzenlenmiştir. KVKK'nın 6. Kısmında Kişisel Verileri Koruma Kurumu ve Teşkilat yapısına yer verilmiştir. Kişisel Verilerin Korunması Kurum'u ve Kişisel Verilerin Korunması Kurul'u olmak üzere ikili bir yapının varlığından söz edilmektedir.

Kurum idari ve mali özerkliğe sahip ve kamu tüzel kişiliğini haizdir[452]. Bu düzenlemenin en önemli sonucu; kişilerin verileri yalnızca özel kişilere karşı değil kamu kurumlarına karşı da korunuyor olmasıdır[453]. Kurum'un karar organı Kurul'dur.

Kurul kendisine verilen görev ve yetkilerini bağımsız olarak yerine getirir ve görev alanına giren konularla ilgili olarak hiçbir organ, kişi, makam veya merci emir, talimat veya tavsiyede bulunamaz[454]. Kurul görevleri[455] arasında haklarının ihlal edildiğini ileri süren başvuruculların şikayetlerini karar bağlamak vardır.

[451] KVKK m.13/3.
[452] KVKK m. 19/1.
[453] Göçmen Uyarer, S, 149.
[454] KVKK m. 21/1.
[455] KVKK m.22.

F. Yaptırım Sistemleri

Kişisel Verilere İlişkin hukuksal düzenlemelerin temel amacı önleyici koruma sağlamaktır[456]. Satıcı sorumluluklarına aykırı hareket etmesi halinde; KVKK'da belirlenen yaptırım sistemlerine maruz kalacaktır. Bunlar; idari yaptırım, tazminat ve cezai yaptırım olmak üzere üç başlıkta incelenecektir.

1.İdari yaptırım

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 18. maddesinde " Kabahatler" başlığı altında düzenlenmiştir. İşbu düzenlemeyle; aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler, veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler, Kurul kararlarını yerine getirmeyenler, Veri Sorumluları Sicili 'ne Kayıt yükümlülüğü 'nü yerine getirmeyenler hakkında idari para cezası verilebileceği düzenlenmiştir.[457].

İdari para cezalarının belirlenmesindeki makasın oldukça geniş olduğu görülecektir. Madde metninin gerekçesinde bu durumun hakkaniyeti sağlamak amacıyla yapıldığına değinilmiştir[458]. Şöyle ki, kabahatin haksızlık içeriği ve failin kusuru ile ekonomik durumunun dikkate alınacak olması çok farklı ekonomik güçlere sahip veri sorumluları açısından adaleti sağlayacaktır.

Bir örnek ile açıklamak gerekirse; Mariott İnternational İnc. hakkında Kurul'un 16.05.2019 tarihli 2019/143 sayılı kararı ile 1.450.000,00 TL idari para cezasına hükmolunmuştur[459]. Bu ceza belirlenirken; ihlalden zarar gören tüketici sayısı, şirketin çok uluslu ve büyük bir şirket olması, ekonomik durumunun bu cezayı

---

[456] Küzeci, E. s.436.

[457] Öngörülen idari para cezaları her sene güncellenmekte olup; Kurum'un internet sitesinde yayımlanmaktadır. https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/782832ef-892c-463d-a58d-a478b6f84586.pdf (Online Kaynak), (Erişim Tarihi: 15.09.2022)

[458] Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekcesi-ile-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu (Online Kaynak), (Erişim Tarihi: 15.09.2022)

[459] https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5486/Marriott-International-Inc-Hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulu'nun-16-05-2019-Tarih-ve-2019-143-Sayili-Karar-Ozeti

ödeyebilmeye elverişli olması, cezanın caydırıcı olabilmesi açısından şirkete etki edecek bir meblağ olması gerektiği için ceza makul ve ölçülü iken aynı cezanın küçük bir şehirde faaliyet gösteren bir aile işletmesine verilmiş olması belki o işletmenin mahvına sebebiyet verebilirdi.

2. Tazminat

Tüketicinin verilerinin hukuka aykırı olarak işlenmesi tüketicinin maddi veya manevi olarak zarara uğramasına sebebiyet verebilir. Tazminat, ile zararı oluşturan fiil veya eylemden önceki ekonomik durumun yeniden oluşturulmasıdır.

Kanun'un 14/3. maddesinde *"Kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklıdır."* denilerek, tüketicinin Türk Medeni Kanunu'nun Genel Hükümleri kapsamında maddi ve manevi tazminat talep etme hakkı KVKK ile kısıtlanmamış aksine saklı tutulmuştur.

Tazminat davaları; kişilik haklarına yapılmış olan haksız fiil nedeniyle meydana gelen zararların kısmen ya da tamamen; aynen veya nakden tazmini yolu ile giderilmesini, zararı öncesindeki haline getirmesini, saldırının sonuçlarını ortadan kaldırarak düzeltmesini amaçladıkları davalardır. Tüketicinin, veri işleme süreci içerisinde kişisel değerlerinin ihlal edilmesi halinde, uğramış olduğu zararın tazminat davası ile giderilmesini veri sorumlusu/satıcıdan talep edebilir. Burada talepte bulunabilecek kişi bizzat tüketicidir, tüketicinin adına Bakanlık veya Tüketici Örgütlerinin, tüketicilerin verilerinin hukuka aykırı olarak işlenmesi sebebi ile başvuru hakkı bulunmamaktadır.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun İlgili Kişinin Hakları başlıklı 11. maddesinin ğ bendinde verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesinden zarara uğraması halinde zararın giderilmesini talep etme hakkı tüketiciye verilmiştir. Maddi veya manevi bir zarar ayrımına yer vermemiştir, her ne kadar tüketicinin maddi bir zarara uğraması çok olası bir durum olmasa da bu zarar maddi veya manevi olabilir. Manevi tazminatta hâkim talep ile bağlı olmadığından, talep edilen

para yerine başka bir tazminat yolunu da belirleyebilir[460].Kural, tazminatın kişinin uğradığı zararın tümünü karşılaması olmasına rağmen veri sorumlusunun kusuruna göre hâkim, indirim sebepleri oranında makul bir şekilde tazminatı indirebilir[461].

Bakanlık tarafından her yıl belirlenen alt sınırın altında kalan tutarlar açısından tüketici mahkemeye başvurmadan önce Tüketici Hakem Heyeti'ne başvuruda bulunma zorunluluğu bulunmaktadır. Sınırı aşan talepler için Tüketici Mahkemesi'ne veya Tüketici Mahkemesi olmayan yerlerde Tüketici Mahkemesi Sıfatı ile Asliye Hukuk Mahkemesi'ne dava açmalıdır[462].

Burada tartışmalı olan konu ise manevi tazminat hususunu hakem heyetinin ele alıp alamayacağı konusudur. Yukarıda belirttiğimiz gibi hâkimin tazminatı takdir konusunda takdir yetkisi bulunmaktadır. Doktrinde bir grup bu yetkinin hakem heyeti tarafından kullanılmasının uygun olmadığını çünkü bu durumun bir başkan ve dört üyeden oluşan heyetten sadece bir üyesi hukukçu iken hâkimin yetkisinin devri anlamına geleceğini bu sebeple sınırın altında kalsa dahi manevi tazminat için mahkemede dava açılması gerektiği kanaatindedir[463].

Diğer bir grup ise manevi tazminat talebinin de hakem heyetinin yetkisine dahil olduğunu düşünmektedir[464]. Kaldı ki, THH'nin manevi tazminata yönelik karar vermesini engelleyen herhangi bir Kanun hükmü bulunmadığı gibi manevi tazminata yalnızca hâkim karar verebilir algısı ile yaklaştığımız durumda hakem heyetlerinin asıl uyuşmazlığa yönelik de karar vermiyor olması gerekir[465].

---

[460] Gönen, D., 180

[461] Dönmez, G. Tüketici Sözleşmelerinde Kişisel Verilerin Korunması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Bursa, 2021, s. 99.

[462] Tutumlu M., A, "Tüketici Hakem Heyetlerinde Uyuşmazlık Çözümü", Tüketici Hukuku Davaları Teori-Uygulama, Seçkin, 3. Baskı, 2022, s. 996.

[463] Özsöker, G., Tüketici Hakem Heyetleri, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s.117.

[464] Ermenek, İ. "Yargı Kararları Işığında Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri ve Bu Alanda Ortaya Çıkan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, 17, 563-630, 2013, s. 577; Tutumlu, M., A., 6502 Sayılı TKHK'a Göre Tüketici Hakem Heyetlerinin Yetki ve Görev Sınırları, Terazi Hukuk Dergisi, 9(89), 116-118, 2014, s.118. -*yetki ve görev*

[465] Tutumlu, M.A., Tüketici Hakem Heyetleri Manevi Tazmin ara Karar Verebilir mi? Terazi Hukuk Dergisi, 17(187), 132-138, 2022, -manevi tazminat-

Ben de bu görüşe katılmaktayım; şöyle ki, uygulamada mahkemelerin üzerinde oluşacak bir yükü azaltacağını ve manevi tazminata ilişkin tatmin olmayan kişinin hakem heyeti kararına itiraz ederek dava açabilme hakkı olduğu düşünülecek olursa herhangi bir hak kaybına sebebiyet vermediği gibi süreci hızlandıran pratik bir yol olduğu kanaatindeyim.

Çalışma konumuz özelinde örnek verecek olursak, mesafeli satış ile cinsel ürün satışı yapan bir internet sitesinde yaşanan güvenlik açığı sebebi ile tüketicilerin isim, soyisim, adres, e posta adresi, telefon numarası gibi kişisel verilerinin hatta belki aldığı ürünün niteliği gereği cinsel tercihini yani özel nitelikli verilerinin dahi yayınlanması durumunda kişinin uğradığı zarar sonucu tazminat davası açması beklenebilir bir durumdur. Bir de bu kişinin ünlü veya politik bir karakter olması durumunda tazminat miktarı da artış gösterecektir[466].

3. Cezai Yaptırım

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 17. maddesinde "Suçlar" başlığına yer verilmiş olup; kişisel verilere ilişkin suçlar açısından Türk Ceza Kanunu'nun 135-140. maddeleri arasında yer alan hükümlerin uygulanacağını düzenlemiştir. Bu suçlar KVKK'da ayrıca sayılmamıştır.

TCK'da üç ayrı suç öngörülmektedir. Bunlar *"Kişisel Verilerin Kaydedilmesi", "Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele Geçirme"* ve *"Verileri Yok Etme*"dir. Çalışmamızın konusu ile de ilgili olmadığı için konunun içeriğine girilmeyecektir.

G. Mesafeli satış sözleşmesi ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Ticari Elektronik İleti Yönetim Sistemi

Kişisel verilerimizin her geçen gün daha çok önem kazandığı bu günlerde, ticari faaliyetler kapsamında gerçek ve tüzel kişiler tarafından kişisel verilerimizin sıklıkla

[466] Dönmez, G., s. 98.

kullanıldığı aşikardır[467]. Tüketicilerin akdettikleri mesafeli sözleşmeler sırasında veri sorumlusu ile paylaştığı birtakım bilgilerden yukarıda bahsetmiştik. Bunlar arasında en yaygın kullanılan verilerin cep telefonu numarası ve mail adresi olduğunu söyleyebiliriz.

Kaldı ki günümüz internet çağında en az maliyetle ve en çok kişiye ulaşılabilir reklam yollarından birisi olan kişiye özel pazarlama stratejilerinin mahremiyet ihlaline sebebiyet vermekte olduğu açıktır. Mail adreslerine ve telefon numaralarına gönderilen iletiler reklam firmaları tarafından da sıklıkla kullanılmaktadır.

Satıcının; malını, hizmetini ve işletmesini tanıtmasında pazarlama süreçlerini yönetmesinde elektronik ileti ve mesajlar önemli bir rol oynar hale geldi. Akıllı telefon, tablet, bilgisayar gibi teknolojik aletlerde yaşanan gelişmelerle kaydedilen tek bir mesajla milyonlarca kişiye tek bir tuşla ulaşılabilir oldu[468]. Maalesef ki, Türkiye de bu istenilmeyen e- postaların en çok görüldüğü ülkelerdendir[469].

Bu durumun yaygınlaşması zamanla tüketiciler açısından rahatsız edici olmaya başladı ve sonucunda 2020 yılında Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği'nde yapılan değişiklik ile İleti Yönetim Sistemi hayatımıza girmiş oldu.

1. Ticari Elektronik İleti ve İleti Yönetim Sistemi Kavramları

Ticari Elektronik İleti; Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği'nde, *"Telefon, çağrı merkezi, faks, akıllı ses kaydedici sistemler, otomatik arama yapan makineler, e-mail, sms gibi vasıtalar yardımı ile elektronik ortamda ve ticari amaçla gönderilen her türlü ses, veri veya görüntü içerikli ileti."* şeklinde tanımlanmıştır. Tanımdan görüleceği üzere kanun koyucu gelişen

[467] Kılıç D., "Online Alışverişte Kişisel Verilerin Tüketici Mahremiyeti ile İlişkisi Üzerine Nitel Bir Çalışma ", Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Yüksek Lisans Tezi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karaman, 2021, s. 35.
[468] Balaban, M.F., İleti Yönetim Sisteminin Kurulması ve Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik'in Değerlendirilmesi, Bilişim Hukuku Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2020, s.185.
[469] Aydoğdu, s. 293; Kara, İ. s. 1044

teknolojik araçların gerisinde kalmamak amacıyla "gibi vasıtalar" ifadesine yer vermiş ve tahdidi değil sınırlı olmayacak şekilde bu vasıtaları düzenlemiştir.

Ticari elektronik ileti kabul edilmesi için kullanılan vasıtanın bir önemi yoktur. Burada önemli olan ticari amaçla gönderilmiş olması ve elektronik ortamda gerçekleşmiş olmasıdır[470]. İletinin içeriğinin ses, görüntü veya veri olmasının hukuki açıdan bir önemi yoktur[471].

İleti Yönetim Sistemi ise; *"Ticari elektronik ileti onayı alınmasına, reddetme hakkının kullanılmasında ve şikâyet süreçlerinin yürütülmesine imkan sağlayan sistemdir."* Bu sistem kişisel verilerin ülkemizde uyum süreci açısından büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü, ticari elektronik ileti göndermek isteyen tüm gerçek ve tüzel kişilerin bu sisteme kaydolması zorunlu tutulmuştur.

Ticari elektronik ileti gönderimi yapan satıcının kişisel veriler kapsamında hukuka ve usule uygun yollardan tüketicinin verilerini elde etmesi tek başına yeterli olmamaktadır. Şöyle ki, yukarıda belirtmiş olduğumuz gibi verilerin hangi amaçla işlendiğini öğrenmesi tüketicinin önemli haklarından birisidir. Yani, tüketici mesafeli satış sözleşmesi kapsamında bir hizmet almak için telefon numarasını paylaşması kendisine atılacak mesajlara onay verdiği anlamına gelmemektedir. Bu sebeple, kişisel verilerinin hangi amaçla kullanılacağı konusunda tüketici aydınlatılmalı ve açık rızası alınmalıdır. Aksi usullerle gönderilen bir tanıtım mesajı veya maili hukuka aykırı olacaktır.

İleti Yönetim Sistemi (İYS) ile hizmet sağlayıcı/satıcının arama, mesaj atma, mail gönderme gibi yöntemler gibi farklı şekillerdeki ileti izinlerini saklayıp, bunları yönetebilecekleri, tüketicilerin bu vermiş oldukları izinlerini görüntüleyip isterlerse geri alabilecekleri, yapılan herhangi bir izinsiz gönderimi şikâyet edebilecekleri bir sistem kurulmuş oldu[472].

---

[470] Kaya, M.B., Elektronik Ticaret Hukuku, Ticari Elektronik İletiler, On İki Levha, İstanbul, 2020, -*elektronik ticaret*-, s. 50.

[471] Kaya, M.B., s. 50, -*elektronik ticaret*-.

[472] (Çevrimiçi), https://kilinclaw.com.tr/ticari-elektronik-ileti-yonetim-sisteminin-kisisel-verilerin-korunmasi-kanunu-kapsamında-incelenmesi/ (Erişim Tarihi:05.08.2022)

Kanun koyucu, Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği'nin 5/2. maddesi uyarınca *"ticari elektronik ileti göndermek isteyen gerçek ve tüzel kişiler İYS'ye kaydolur."* denilmek sureti ile elektronik ileti gönderimi yapmak isteyen satıcıların İYS'ye kaydını zorunlu hale getirmiş oldu.

2. Ticari Elektronik İletiye Onay Verilmesi

Hizmet Sağlayıcı/satıcı; malını, hizmetini yahut işletmesini tanıtmak veya kutlama, temenni gibi içeriklerle tanınırlığını artırmak amacıyla tüketicilerin elektronik iletişim adreslerinde gönderdiği iletiler için bizzat kendisi tarafından yazılı olarak veya her türlü iletişim aracıyla ya da İYS aracılığı ile olumlu irade beyanını ve elektronik iletişim adresini içerir şekilde önceden onay almalıdır[473]. Rızanın yazılı veya elektronik iletişim aracı ile alınmış olması geçerlilik şartıdır[474].

Ayrıca, Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 6/1 maddesinde ticari elektronik ileti gönderebilmek için "önceden onay" ifadesine yer verilmiştir. Önceden onay ifadesi ile kastedilen işlem öncesinde alınacak onaydır[475].

Sistemde onayı bulunmayan tüketiciye ticari elektronik ileti gönderilmemesi gerekir[476]. Bu doğrultuda kısaca, satıcının mal ve hizmetlerinin bilinilirliğini arttırmaya yönelik yaptığı her türlü eylemi tüketicinin onayına muhtaç olduğunu söyleyebiliriz[477].

---

[473] Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m. 5/1 ; Kaya, M. B., *-elektronik ticaret-*, s. 51.

[474] Yücedağ, N., s. 141, -açık rıza-.

[475] Keser, Y., 1192.

[476] Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m. 5/3; Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.08.2018 tarihli 2018/119 sayılı ilke kararında " *İlgili kişinin rızasını almadan veya Kanunun m. 5/2'de düzenlenen veri işleme şartlarını sağlamadan; cep telefonuna SMS göndermek, arama yapmak veya e-mail adreslerine posta göndermek yoluyla reklam içerikli ileti yönlendiren veri sorumluları ile ilgili kişilerin açık rızaları olmadan bu verileri kullanan veri işleyenlerin işbu veri işleme faaliyetlerini Kanunun 15/7 maddesi gereğince derhal durdurması gerektiğine, faaliyette bulunan veri sahipleri hakkında işlem tesis edileceğine ve Ceza Kanunu'nun ilgili hükümleri gereğince bu kişiler hakkında suç duyurusunda bulunulacağını"* belirtmiştir.

[477] Kaya, M. B., *-elektronik ticaret-,* s. 51 ; Kurul'un 18.09.2019 tarihli ve 2019/276 sayılı kararında Sevinç Eğitim Kurumları'nın kişisel veri işleme şartlarını sağlamadığı -açık rıza veya kanunun 5. Maddesinde sayılan işleme şartları olmaksızın- halde ilgili kişilerin telefonlarına reklam niteliği

İYS üzerinden alınmayan yani fiziksel veya elektronik ortamdaki onayların, üç iş günü içerisinde İYS'ye kaydedilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde İYS'ye kaydedilmeyen onaylar geçersiz sayılacaktır[478]. Kaldı ki, İYS üzerinden alınmayan onayların alındığının ispatı hizmet sağlayıcı/satıcı üzerindedir.

3. Onay Alınmasına Gerek Duyulmayan İstisna Durumlar

15.07.2015 tarihli 29417 sayılı Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmeliğinin 6. maddesinde "Onay Gerektirmeyen Durumlar" düzenlenmiştir. Alıcının iletişim bilgilerini kendisi ile iletişime geçilmesi amacıyla paylaşmış olması durumunda temin edilmiş olan hizmet veya mala ilişkin değişiklik, kullanımına ve bakımına yönelik gönderilecek olan ticari iletiler için ayrıca onay alınması gerekmez[479].

Bunun yanı sıra, devam etmekte olan abonelik, üyelik gibi durumlarda ve tahsilat, borç hatırlatma, satın alma ve teslimat, bilgi güncelleme vb. durumlarda önceden bir onay alınmasına gerek bulunmamaktadır. Ancak, bu iletilerde herhangi bir mal ve hizmet özendirme veya ürün/mal tanıtımı yapılamaz.

Kısaca bir örnek ile açıklayacak olursak; telefon operatörlerinden almakta olduğumuz hizmet kapsamında borcumuzu ödemediğimiz takdirde gelen hatırlatma mesajları veya satın almış olduğumuz paket içeriğimizde bir değişiklik varsa bilgilendirme mesajları bu kapsamdadır diyebiliriz. Ancak bunun haricinde aynı operatörün yeni çıkan bir hizmetini duyurmak için kaydetmiş olduğu telefon

taşıyan smsler gönderdikleri tespit ediğinden sebeple Sevinç Eğitim Kurumları hakkında 50.000 TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6558/2019-276 (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 10.12.2022)

[478] Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m. 7/10, Borçlar Hukuku bakımından sisteme aktarılma hususu tamamlayıcı unsur olarak kabul edileceği için eksikliğinde hukuki işlemin hüküm doğurması beklenemez. Bu bir kanuni şarttır ve bu şart gerçekleşmeden rıza hüküm doğurmaz. Yücedağ, N., s. 141., -açık rıza-.

[479] Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'nun 27.02.2020 tarihli 2020/173 sayılı Amazon Türkiye kararında; internet sitesini yalnızca ziyaret eden bir kişinin elektronik iletişim onayı verdiği kabul edilerek kullanıcılara elektronik ileti gönderilmesinin hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173 (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 10.12.2022)

numarasına mesaj atması bu kapsamda sayılmaz ve bu tanıtımı yapabilmesi için açıkça onay alınması gerekmektedir.

Tahsilat, borcu hatırlatma, bilgileri güncelleme, satın alma, teslimat vb. durumlarla ilgili gönderilen bilgi içeren elektronik iletiler mevzuat gereği bilgi verme kapsamında sayıldığı için ayrıca bir onay alma zorunluluğu bulunmamaktadır[480]. Yukarıda olduğu gibi yeni bir hizmetin tanıtılması bu kapsamda kabul edilemez. Bu durumu Kurul bir kararında[481]; *"bir hakkın tesisi, kullanılması yahut korunması için veri işlemenin zorunlu olduğu halleri istisna kapsamında kabul ettiğini bu sebeple bir kişinin kulanmış olduğu krediyi temlik alan varlık yönetim şirketinin borçlu konumundaki kişiye SMS göndermesinin bu istisnaya dayandığını bu sebeple bir ihlal söz konusu olmadığını ve mevzuata uygun olduğunu"* belirtmiştir.

Bir diğer istisna ise iletiyi alan kişinin tacir veya esnaf olması durumudur. Tacir veya esnaf olan kişilere faaliyetleri kapsamında gönderilen iletiler için ayrıca onay almaya gerek bulunmamaktadır. Bunun sebebi, esnaf ve tacirlerin kendilerine gönderilen reklam amaçlı elektronik iletiden haber almasının ticari hayatın bir gereği olmasıdır[482].

Fakat bu durumun istisnası ise tacir veya esnafın bu iletiyi almayı açıkça reddetmesidir. Bu durumda, reddetme hakkını kullanan tacir veya esnafa ticari elektronik ileti gönderilemez. Reddedip etmediği hususu İYS üzerinden kontrol edilir. Kısaca, tüketici olan bir elektronik ileti alıcısının opt-in sistemi ile ileti almak için bir harekette bulunması gerekirken, tacirlerin opt-out sistemi ile onayı kaldırır nitelikte bir harekette bulunması gerekmektedir[483].

---

[480] Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 53; Polater, S., s. 5.

[481] Kişisel Verilerin Korunması Kurulu'nun 31.05.2019 tarihli ve 2019/159 sayılı kararı; İşbu kararın devamında ise her ne kadar alacağın tahsili için mesaj atmasının hukuka uygun olduğunu belirtmişse de farklı tarihlerde çok kez sms gönderilmesini bu hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirmiş ve veri sorumlusu hakkında 20.000 TL idari para cezasına karar vermiştir. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5494/2019-159 (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi:10.12.2022)

[482] Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 51.

[483] Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 52.

Son istisna ise; sermaye piyasasına ilişkin aracılık yapan şirketler tarafından müşterilerine gönderilen bilgilendirme amaçlı ticari elektronik iletilerde de onay alınmasına gerek bulunmamasıdır.

4. Reddetme Hakkı ve Bildirim Yöntemi

Yukarıda detaylıca açıkladığımız üzere gönderilen bu ticari elektronik iletilere esas olarak onay verilmesi gerekmektedir. Bir üst bölümde yer verdiğimiz istisnalar dışında onay alınmadan gönderilen iletiler hukuk aykırıdır. Ancak kişinin onay vermesi bu durumdan bir daha vazgeçemeyeceği anlamına gelmez.

Onay veren tüketici istediği zaman herhangi bir gerekçe göstermeksizin onayını geri alabilir[484]. Ticari iletiye onay veren tüketiciye onayının alındığı bilgisini vermek ve reddetme imkânı tanımak için elektronik iletişim adresine aynı gün içerisinde bildirim yapılır[485]. Tüketicinin ret bildiriminde bulunması daha önce vermiş olduğu onayın geçerliliğini sona erdirir.

Hizmet sağlayıcı, tüketicinin ret bildirimini iletebilmesi için kendisi tarafından sağlanan veya İYS tarafından sunulan bir müşteri hizmetleri numarası, sms numarası ya da yalnızca ret bildirimine özgülenmiş bir URL adresine ticari elektronik iletide yer vermesi gerekir[486].

Tüketicinin ticari elektronik ileti almayı reddettiğine ilişkin talebin kendisine ulaşmasını takip eden üç iş günü içerisinde tüketiciye elektronik ileti göndermeyi durdurması gerektiğine Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun m.8/3 ve Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m. 9/7'de yer verilmiştir. Ticari elektronik ileti hangi kanal ile gönderilmişse aynı kanal ile kolay ve ücretsiz

---

[484]Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun m.8/1; Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m. 9/1; Ünlü, U., Elektronik Ticaret Kanunu'nun Ticari Hayata Getirdiği Yenilikler, Terazi Hukuk Dergisi, 11(113), 141-145, 2016, 143.

[485] Dülger, M. V., Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun *"Mesaj ve Aramalarına İlişkin"* 16.10.2018 Tarihli ve 2018/119 sayılı Kararına İlişkin Değerlendirme, s. 3, https://www.hukukihaber.net/kisisel-verileri-koruma-Kurulu'nun-3-agustos-2018-tarihinde-yayinlamis-oldugu-karar-ozetlerine-iliskin-degerlendirme-makale,6014.html (Çevrimiçi) (Erişim Tarihi: 10.12.2022).

[486] Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m. 9/3

bir ret imkânı sağlanmalıdır[487]. Tüketicinin ret bildirimi yapabileceği yöntemlere her elektronik iletide yer verilmelidir. Tüketici isterse, reddetme hakkını İYS üzerinden de kullanabilmektedir[488].

5. Ticari Elektronik İleti Onayında Yer Alan Tüketicinin Kişisel Verileri ve Kayıtları Saklama Süreleri

Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunu'nun 10. Maddesinde "kişisel verilerin korunması" hükmü düzenlenmiştir. Bu kapsamda, veri sorumlusu/satıcının yapmış olduğu işlemler sebebi ile elde etmiş olduğu isim soy isim, elektronik iletişim adresi gibi kişisel verilerin güvenli bir şekilde saklanmasından sorumludurlar[489]. İşbu kişisel veriler, tüketicinin izni olmaksızın üçüncü kişilere iletilemez veya başka herhangi bir amaç için kullanılamazlar[490].

Ticari elektronik iletilere dair süreçlerin tamamında ispat yükü hizmet sağlayıcı/satıcıya yüklenmiştir[491]. Bu sebeple hizmet sağlayıcı/satıcı, tüketiciden elektronik ileti göndermeye ilişkin onay aldığın ispatı amacıyla onay kayıtlarını saklamak zorundadır. İşbu onay kayıtlarının üç yıl süre ile saklanması gerekmektedir[492]. Herhangi bir talep olması halinde bu kayıtlar Ticaret Bakanlığına ibraz edilmelidir[493].

Şöyle ki; yapılan bir şikâyet ile ilgili bilgileri yetkili mercilere ibraz edebilmek adına onayın geçerlilik tarihinin sona erdiği tarihten itibaren üç yıl boyunca, kayıtları ise kayıt tarihinden itibaren üç yıl boyunca saklamaları gerekmektedir[494].

---

[487] Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 59.
[488] Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m. 9/7
[489] Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 70.
[490] Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun m.10/2.
[491] Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m.13, Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m.7/10.
[492] 30998 sayılı ve 04.01.2020 tarihli Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile öncesinde bir sene olan saklama süresi üç yıla çıkarılmıştır.
[493] Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 70.
[494] Balaban, M.F., İleti Yönetim Sisteminin Kurulması ve Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik'in Değerlendirilmesi, Bilişim Hukuku Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2020, s.201; Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m.13/2

Bunun yanı sıra tüketicinin vermiş olduğu onayı geri alması durumunda ise onayın geri alındığı tarihin üzerinden 1 sene geçmesi halinde veriler silinmelidir[495].

6. Ticari Elektronik İletilere İlişkin Şikâyet

Tüketicinin elektronik ileti gönderilmesine onay vermesi gerektiğini ve bu onayı sonrasında geri alabileceğini ve ileti gönderilmesini reddedebileceğini yukarıda açıklamıştık. Tüketicinin reddetmesine rağmen hala elektronik ileti alması, ticari elektronik iletiyi gönderenin kim olduğunun ileti içeriğinden tespit edilemiyor olması, ret bildirimi yapılmasına olanak sunan bir ileti olmaması veya hiçbir onay vermemiş olmasına rağmen kendisine elektronik ileti gönderilmesi hallerinde tüketicinin şikâyette bulunma hakkı vardır.

Bu şikâyet başvuruları ülkemizde, E-devlet kapısı, İYS yahut Bakanlığın internet sitesi üzerinden veya yazılı bir biçimde şikayetçi olacak tüketicinin ikametgahının bulunduğu yerdeki il müdürlüğüne yapılabilmektedir[496]. Şikâyetin ekine ilgili iletinin ekran görüntüsünün eklenilmesi gerekmektedir[497]. Bunun yanı sıra şikâyet için getirilen bir hak düşürücü süre mevcuttur; iletinin tüketiciye ulaştığı tarihten itibaren üç ay içerisinde başvuruda bulunması gerekmektedir[498].

Yapılacak olan başvurulara ilişkin çeşitli usuller belirlenmiştir. Öncelikle tüketicinin adı, soyadı ile imzası ve ikametgâh adresinin başvuruda bulunması gerekmektedir[499]. Bu usuller elektronik iletinin hangi yollar ile tüketiciye iletildiğine göre değişiklik gösterilmektedir. Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği'nin 14. maddesinde iletinin; kısa mesaj, elektronik posta, sesli arama ve diğer elektronik iletişim araçları vasıtasıyla yapılması durumları ayrı ayrı

[495] Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmeliği m. 13/2.
[496] Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m. 14; Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 72.
[497] Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 73.
[498] Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m. 14/3.
[499] Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 73.

değerlendirilmiş ve gerekli bilgiler düzenlenmiştir[500]. Gerekli şartları taşımayan başvuruların Ticaret İl Müdürlüğünce işleme alınmayacağı belirtilmiştir[501].

Yapılan başvurular için öncelikle İYS üzerinden bir ön inceleme yapılır sonrasında tüketiciden ilgili bilgi ve belgeler temin edilerek genelde şikâyet sonuca bağlanır. Aksi bir durumun varlığı halinde il müdürlüğü tarafından görevlendirilen personel yerinde denetim de yapabilmektedir[502].

Tüketicinin başvurusunun akabinde karşı tarafa 15 gün içerisinde il müdürlüğünün talep ettiği belgeleri teslim etmesi için süre verilir. Bu süre en çok bir kez 15 gün uzatılabilir. Sürenin sona ermesi akabinde teslim edilen bir belge bulunmaması halinde başvuru sırasında sunulmuş olan belgeler üzerinden inceleme sonuçlanır ve karar verilir[503].

Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği'ne aykırı hareket edenlere, hizmet sağlayıcının sicile kayıt merkezinin bulunduğu yerdeki il müdürlüğü idari para cezası vermeye yetkilidir. İhlalin türüne ve ihlalden etkilenen kişi sayısına göre bu tutar 2020 yılı için 1.899 TL ile 104.677 TL arasında değişebilmektedir[504]. İşbu idari para cezaları tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde ödenmelidir.

---

[500] Kısa mesaj yoluyla iletilmişse; şikâyetçinin T.C. kimlik numarası, telefonu, abonesi olduğu cep telefonu operatörünün adı, iletiyi gönderenin numarası, eğer numara yoksa marka ve işletme adı, iletinin gönderilme saati ve günü, iletinin görsel bir örneği şikâyette yer alır.
Elektronik posta yoluyla iletilmişse; şikâyetçinin kimlik numarası, e-posta adresi, şikâyetçiye elektronik posta hizmeti veren işletmenin adı, iletiyi gönderenin e-posta adresi, iletinin gönderilme saati ve günü ile içeriğine şikâyette yer verilir. İletinin görsel bir örneği de yine başvuruya eklenir.
Sesli aramayla yapılmışsa; şikâyetçinin kimlik numarası, telefonu, abonesi olduğu mobil veya sabit hat operatörünün kim olduğu, iletiyi gönderenin numarası, numara bilinmiyorsa marka ve işletmenin adı, iletinin gönderilme saati ile günü ve konusu şikâyette yer alır.
Diğer elektronik iletişim araçlarıyla yapılmış ise iletişim aracının türüne bağlı olarak bu fıkrada belirtilen hangisine uygunsa onlara yer verilir.
[501] Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Yönetmeliği m. 14/5
[502] Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 75.
[503] Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 76.
[504] Kaya, M. B., -*elektronik ticaret-,* s. 122-124.

SONUÇ

Kişisel veri; 6698 sayılı Kanun'da, "*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*" olarak tanımlanmıştır. İşbu tanımdan anlaşılacağı üzere kişisel verinin üç unsuru bulunmaktadır. Bunlardan ilki gerçek kişiye ilişkin olmadır. Bundan anlaşılması gereken tüzel kişilerin kişisel verisi olamayacağıdır. Çalışmamız özelinde değerlendirdiğimizde tüzel kişiler tüketici kabul edilebilirken, tüzel kişilerin kişisel verisi olamayacağı için konumuzun dışında kalacağı aşikardır. İkinci unsur belirli veya belirlenebilir kılması gerektiğidir ve bu unsur her somut olay kapsamında ayrı değerlendirilmelidir. Kişisel verinin son unsuru ise, her türlü bilgiye ilişkin olabileceğidir.

Kişisel veriler; özel nitelikli kişisel veri ve özel nitelikli olmayan kişisel veri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Özel nitelikli veriler, kişinin ayrımcılığa uğrama tehlikesi olması sebebi ile daha özel bir koruma gerektirir. Özel nitelikli verilerin ne olduğu kanunda açıkça sayılmıştır ve genişletilmesi mümkün değildir.

Kişisel verilerin hukuki niteliğine ilişkin tartışmalar mevcut olup bu tartışmalar iki başlık altında değerlendirilmektedir. Ekonomik hak yaklaşımı ve insan hakkı yaklaşımından ülkemizde kabul gören yaklaşım insan hakkı yaklaşımıdır. Bizim de görüşümüz kültürümüze ve hukuk sistemimize uygun olan insan hakkı yaklaşımından yanadır.

Tüketici kavramına geçecek olursak, 6502 sayılı kanunda tüketici, *"Ticari ve mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek ve tüzel kişi"* biçiminde tanımlanmıştır. Tüketici olmak için gereken unsurlardan ilki ticari ve mesleki bir amaca sahip olmaktır. Bir kişinin tacir olması özel hayatı için satın aldığı ürünlerde ticari amaç taşıdığı anlama gelmeyeceğinden her olay üzerinde ayrı ayrı değerlendirme yapılmalıdır. Yukarıda belirttiğimiz gibi tüketici gerçek ve tüzel kişi olabilir kanun burada bir ayrıma gitmemiştir. Son unsur ise hareket etmedir.

Mesafeli sözleşmede yine 6502 sayılı Kanun'da satıcı ve tüketicinin aynı zamanda fiziksel olarak kuruluş anı dahil bir araya gelmeksizin mal veya hizmeti uzaktan pazarlamaya yönelik bir sistem vasıtası ile kurulan sözleşmeler olarak tanımlanmıştır. Bu sözleşmelerin üç unsuru bulunmaktadır. Mesafeli araçların kullanılması, tarafların bir araya gelmemiş olması ve mesafeli sürüm sisteminin varlığı aranır. Mesafeli sözleşmede malın tüketim amaçlı kullanması ve bir tarafın tüketici olması gerekmektedir. MSY ile yazılılık şartı getirilmiştir.

Mesafeli sözleşmelerde tüketicinin sıklıkla alınan kişisel verileri; adı, soyadı, adresi, e-posta adresi, telefon numarası, kimlik numarası, hesap/kredi kartı bilgileri, ürüne veya hizmete ilişkin bilgiler, IP adresi, pasaport bilgileri, sağlık bilgileri, konum bilgileridir diyebiliriz. Kurul'un bu verilerin işlenmesine ilişkin birçok kararı bulunmakta olup yapılacak hizmet veya mal satışı ile bağlantılı olarak hangilerine ihtiyaç duyulduğunun tespit edilmesi gerektiğini ve gerekmeyen bir verinin kaydedilmesinin hukuka aykırı olacağına değinmiştir.

Kişisel veriler bakımından bir verinin işlenmemesi asılken verinin işlenmesi istisna kapsamında kabul edilmelidir. Bu istisnaların ilki ilgili kişinin açıkça işleme konusu hakkında bilgilendirilmeye dayalı aydınlatılması sonucunda özgür iradesi ile verdiği açık rıza beyanıdır. Kanunda açıkça öngörülmüş olan hallerde, fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklama durumunda olmayan veya rızasının hukuki geçerliliği olmayan kişinin veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması hallerinde, sözleşmenin kurulması yahut ifası ile doğrudan ilişki içerisinde işlenmesi için gerekli olduğu hallerde, veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğü kapsamında zorunlu olması halinde, ilgili kişinin kendisinin alenileştirmiş olduğu hallerde, bir hakkın tesisi, kullanımı veya korunması için zorunlu olduğu hallerde ve ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydı ile meşru menfaatler için işlenmenin zorunlu olması halleri de istisnai bir şekilde veri işlemeye hukuka uygunluk kazandıran hallerdir.

Veri sorumlusu satıcının tüketicinin verilerini işlerken dikkat etmesi gereken yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu yükümlülükler; aydınlatma yükümlülüğü, tüketiciye haklarını kullandırma yükümlülüğü, veri güvenliğini sağlama yükümlülüğü, veri sorumluları siciline kaydolma yükümlülüğü ve kişisel verilerin imhasını sağlama yükümlülüğüdür. Bu yükümlülükler ile bağlantılı olarak tüketicinin de birtakım hakları bulunmaktadır. Bu haklar; verilerinin işlenip işlenmediğini öğrenme hakkı, verilerine ilişkin bilgi talep etme hakkı, kişisel verilerinin işlenme amacını ve bu amaç doğrultusunda kullanıp kullanılmadığını öğrenme hakkı, verilerinin yurt içi veya yurt dışı bir aktarıma konu olup olmadığını talep etme hakkı, verilerinde bir hata bulunmaktaysa bu verilerinin düzeltilmesini talep etme hakkı ve verilerinin silinmesini veya yok edilmesini talep edebilme hakkı bulunmaktadır.

Mesafeli sözleşmelerin sona erme sebeplerinden mesafeli sözleşmeler açısından tanınan en önemli düzenleme cayma hakkıdır. Mesafeli satışlarda tüketicinin hiçbir gerekçe göstermeksizin ve cezai şarta tabi tutulmaksızın 14 gün içerisinde cayma hakkı bulunmaktadır. Cayma hakkını kullanan tüketicilerin kişisel verileri açısından kanun satışa ilişkin bilgi ve belgelerin üç yıl süre ile saklanması gerektiğini düzenlemiştir. TBK'da belge saklama süresi 10 yıl olduğu için ispat külfeti açısından bu sürenin 10 yıl olarak düzenlenmesi yönünde görüşlerde mevcuttur.

Tüketicinin verilerinin güvenliğinin ihlal edildiği durumlarda kademeli bir başvuru usulü ön görülmüştür. Tüketici öncelikle satıcı ve sağlayıcıya başvurmalıdır ve bu başvurusu en geç 30 gün içerisinde sonuçlandırılmalıdır. Eğer ki başvuruya bir cevap verilmemişse veya başvurusu reddedilmişse, 30 günlük Kurul'a şikâyet süresi bulunmaktadır. 30 günden önce verilen bir cevap varsa bu cevap tarihinden itibaren söz konusu 30 günlük süre başlar. Yapılan şikâyet sonrası başvuru haklı görülürse, satıcı/sağlayıcı hakkında idari para cezasına karar verebilir. Tüketici hakları ihlal edildiği için genel hükümlere göre tazminat talebinde bulunabilir. Son olarak TCK 135-140 m. uyarınca verilerinin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi, ele geçirilmesi veya verileri yok etme suçları bakımından suç duyurusunda bulunabilir.

Son olarak değinmek istediğimiz bir diğer konu ise İleti Yönetim Sistemi'dir. Bu sistem ile günümüzde sıklıkla tercih edilen tüketicilere izinsiz gönderilen sms ve e-maillerin önüne geçilmesi sağlanmaktadır. Reklam amaçlı gönderilen elektronik iletiler için tüketicinin onay vermesi gerekmektedir. Aksi takdirde istisnalar dışında ileti gönderimi yapılması hukuka aykırı olacaktır. Tüketicinin daha önce vermiş olduğu bir onayı kaldırma ve ileti gönderimini reddetme hakkı bulunmaktadır. Onay aldığına dair kayıtları 3 yıl süre ile saklaması gereken kişi satıcıdır. Verilmiş olan bir onayın geri alınması halinde geri alınma tarihinden itibaren 1 sene geçmesi durumunda veriler silinmelidir. Tüketicinin usulsüz gönderilen elektronik iletileri İl Müdürlüğü'ne şikâyet hakkı bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Akıncı, A. N., Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğu ’nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, T.C. Kalkınma Bakanlığı, Yayın No: 2968, 2017.

Akgül, A., Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Kişisel Verilerin Korunması Hakkı, Terazi Hukuk Dergisi, C:9, S:92, 72-81, 2014. -*AİHM*-

Akgül, A., Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması, Beta Yayınevi, İstanbul, 2014.

Akkurt, S. S., Kişisel Veri Kavramının Hukuki Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış, Kişisel Verilerin Korunması Dergisi, 2(1), 2020.

Aksoy, H. C., Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, Çakmak Yayınevi, Ankara, 2010.

Aksoy, H. C., Halıcıoğlu, M., AB ve Türk Hukukunda Çerezler, Kişisel Verilerin Korunması Açısından Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 3(1), 61-88, Ankara, 2021.

Aktürk, İ. Y., Tüzel Kişi Tacirin Tüketici Sıfatı, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, XX(2), Ankara, 2016.

Akyazıcı, N., Kişisel Verileri Koruma Kurumu Kararlarının Değerlendirilmesi, İstanbul Barosu Dergisi, 93(2), 25-38, 2019.

Altındere, M., Kişisel Verilerin Korunması Hukuku ve Uygulaması, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

Altunışık, U., Elektronik Sözleşmeler, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003.

Altunkaya, M., Sözleşmenin Kurulmasından Önce Tüketicinin Korunması, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8(1-2), 95-117, 2005.

Anı, N.A., Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Açık Rıza, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018.

Apan, A., AB'de Taşıyıcı Yaptırımları Yoluyla Göçmen Kontrolünün Özelleştirilmesinin Temel Haklar Açısından Bir Analizi, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 19(1), 25-54, 2020.

Arslan, M., Elektronik Ticaret ve Mesafeli Elektronik Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, Seçkin Yayınevi, 2021.

Aslan, İ. Y., 6502 sayılı Kanuna Göre Tüketici Hukuku, Ekin, Bursa, 2015.

Aslan, İ. Y., Tüketici Hukuku Dersleri, Ekin, 7. Baskı, Bursa, 2019, *Tüketici Hukuku Dersleri.*

Aşıkoğlu, Ş. İ., Veri Sorumlularının Aydınlatma Yükümlülüğü -Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda- Kişisel. Verileri Koruma Dergisi, 1 (2), 41-65, 2019.

Avcı Braun, C., Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Mesafeli Sözleşmeler, Yeditepe Üniversitesi Dergisi, 12(2), 17-45, 2016.

Aydın, R., Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar, (TKHK m.5), Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: XI(1), 2016, s. 83-123.

Aydoğdu, M., Kahveci N., Tüketici Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Ayözger Öngün A. Ç., Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil, Beta, 2. Baskı, İstanbul, 2019.

Balaban, M.F., İleti Yönetim Sisteminin Kurulması ve Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik'in Değerlendirilmesi, Bilişim Hukuku Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2020.

Baskın, O., Türk Hukuku Bakımından Kişilik Hakkı Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021

Başalp, N., Avrupa Birliği Veri Koruması Genel Regülasyonu'nun Temel Yenilikleri, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 21 (1), 77-106, 2015 .

Başalp, N., Kişisel *Verilerin Korunması ve Saklanması,* Ankara, Yetkin Yayınları, 2004. -*Kişisel Veri*-

Başalp, N., Kişisel Verilerin Korunması ve İnternet, İnternet ve Hukuk, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2004. -*İnternet ve hukuk*

Benli, S., Yolcu İsmi Kayıtları, Terazi Hukuk Dergisi, 10(103), 41-48, 2015.

Bodur, P., Kişisel Verilerin İşlenmesi, Silinmesi, Yok Edilmesi ve Anonim Hale Getirilmesi, İstanbul Barosu Dergisi, 96(2), 245-257, 2022

Bük, A., Bilişim Alanında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin, 2018, Ankara.

Büyükay, Y., İnternet Ortamında Kurulan Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, Hukuk Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, 24, 2004.

Çabri, S., Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, Adalet Yayınevi, Ankara,2016.

Çakan, C., Kişilik Hakkı Kapsamında Korunan Bir Değer Olarak Kişisel Veriler, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12(2), 187-222, 2013.

Çakırca, S.İ., 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a Göre Mesafeli Sözleşmeler, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, 34(3), 99-147, 2018.

Çekin, M. S., Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Onikilevha, 3. Baskı, İstanbul, 2020.

Çelikel, S., Kişisel Verilerin İşlenmesinde, Açık Rıza Hukuka Uygunluk Nedeninin, 95/46 Sayılı Direktif ve Gdpr'la Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Yıl 9, Sayı 17, 161-190, 2021

Çetin, A., Alpay, S., Türk Sigorta Sektöründe Kişisel Veriler, Türk Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi, Y:4, S:8, Güz, 2020.

Çilenti Konuralp, A., Elektronik Ürünler İçin Yapılan İnternet Satışlarında Cayma Hakkının Kullanılması ve Mutat Kullanım Kavramı, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 29(4), 2729-2759, Aralık 2021.

Dal, U., Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğu 'nün Ülke Dışı Uygulama Yetkisi ve Bu Yetkinin Uluslararası Hukukta Meşruiyeti, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 1(1) , 21-33, 2019.

Demir, M., Mesafeli Sözleşmelerin İnternet Üzerinden Kurulması, Turhan Kitapevi, Ankara, 2004.

Demirsatan, Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Sözleşmenin Haksız Olarak Sona Erdirilmesi, On İki Levha Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2021.

Determann, L., Çeviren; Temel, H., Kişisel Verilerin Korunması Uygulama Kılavuzu Şirketlerin Uluslararası Mevzuata Uyumu, Onikilevha, 2. Baskı, 2021.

Dönmez, G. Tüketici Sözleşmelerinde Kişisel Verilerin Korunması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Bursa, 2021.

Dönmez, Z., 2011/83/EU "Sayılı Tüketici Hakları Direktifi ve Bu Direktifin Mesafeli Sözleşmeler Alanında Türk Hukuku'na Yansımaları", İÜHFD, C: 7, S: 1, Y: 2016, s. 372-373.

Durak, M., Sarı, S., Türk Özel Hukuku, Temel Kavramlar ve Medeni Kanun'un Başlangıç Hükümleri, Cilt I, Filiz Kitabevi, İstanbul 2015.

Dural, M., Öğüz, T., Türk Özel Hukuku Cilt:2 Kişiler Hukuku, Filiz Kitapevi, 23. Baskı, İstanbul, 2022.

Dural, M., Sarı, S., Türk Özel Hukuku, Temel Kavramlar ve Medeni Kanun'un Başlangıç Hükümleri, Cilt I, Filiz Kitabevi, 17 Baskı, İstanbul 2022.

Dülger, M. V., Bilişim, Kişisel Verilerin Korunması ve İnternet İletişimi Mevzuatı, Seçkin Yayıncılık, 4.Baskı, İstanbul, 2018. -*Bilişim*-

Dülger, M. V., İnsan Hakları ve Temel Hak ve Özgürlükler Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.5(1), 71-143, 2018. -*İnsan hakları*-

Dülger, M. V., Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, İstanbul, 2020.

Dülger, M.V., Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik'in Getirdikleri ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar, 1-10, 2021.

Erarslan, S., Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller, On İki Levha Yayınları, İkinci Baskı, İstanbul, 2020.

Erek, G., 6502 Sayılı Kanun Uyarınca Mesafeli Sözleşmelerin Unsurları, Satıcı/Sağlayıcının Ön Bilgilendirme Yükümlülüğü ve Tüketicinin Cayma Hakkı, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 18(1), 517-536, 2019.

Eren, F., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, 27. Baskı, İstanbul, 2022.

Eren F., Dönmez, Ü., Eren Borçlar Hukuku Şerhi, Cilt 1, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.

Erman, H., Medeni Hukuk Dersleri, Başlangıç ve Kişiler Hukuku, Der Yayınları, 8. Basım, İstanbul, 2021.

Ermenek, İ., "Yargı Kararları Işığında Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri ve Bu Alanda Ortaya Çıkan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 17, 563-630, 2013.

Furrer, A., Muller-Chen, M., Çetiner, B., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, On İki Levha, 2. Bası, İstanbul, 2022.

Gemicioğlu, B., Gemicioğlu, Z., Yağcı M., Yılmaz, A., Kişisel Verilerin Korunması Mevzuatı Uluslararası Düzenlemeler ve İçtihatlar, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

Gezder Ü., Erzurumlu Şerhi Mesafeli Sözleşmeler, Beta, 1. Bası, İstanbul, 2006.

Gezder, Ü., İnternet'te Akdedilen Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, Beta, İstanbul, 2004.

Göçmen Uyarer, S., Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2019.

Gönen, D., Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması, 1. b., İstanbul: On İki Levha, 2011.

Güçlütürk, O.G., Blokzincir Üzerinde Depolanan Verilerin Kişisel Veri Niteliği ve Silinemezlik, Yok Edilemezlik Sorunu, *Kişisel Verileri Koruma Dergisi,* 1(2), 30-40, 2019.

Gümüş, M. A., 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, C.1 Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014.

Gültekin Varkonyi, Yolcu İsim Kayıtlarının Terörle Mücadele Kapsamında Yurt Dışına Yasal Aktarımı: Avrupa Birliği Uygulamaları ve Türkiye, TBB Dergisi, 132, 339-382, 2017.

Halaçoğlu, D.N., "Mesafeli Elektronik Sözleşmelerde Tüketicilerin Kişisel Verilerinin Korunması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk, Ankara, 2022.

Hatemi, H., Gökyayla, K. E., Borçlar Hukuku Genel Bölüm 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021.

Hatemi, H., Kişiler Hukuku, On İki Levha, 9. Baskı, İstanbul, 2021.

Hizarcı, E. 66998 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun AB Veri Koruma Hukuku Işığında Değerlendirilmesi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.

İnal, E., E- Ticaret Hukukundaki Gelişmeler ve İnternette Sözleşmelerin Kurulması, Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, İstanbul, 2005.

İslamoğlu, A. H., Altunışık, R., Tüketici Davranışları, Beta, 5. Baskı, İstanbul, 2017.

Kahraman, Z., Medeni Hukuk Bakımından Tıbbi Müdahaleye Hastanın Rızası, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 7(1), 479-510, 2016.

Kama, M., Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında, Abonelik Sözleşmeleri, On İki Levha, İstanbul, 2020.

Kara, İ., Tüketici Hukuku, Yetkin, 2. Baskı, Ankara, 2021.

Kaya, A. E., Kişilik Hakkı Olarak Kişisel Veriler ve Yeni Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Terazi Hukuk Dergisi, 12(125), 67-80, 2017.

Kaya, C., Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Ekseninde Hassas (Kişisel) Veriler Ve İşlenmesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası. 69 (1-2) , 317-334, 2011.

Kaya, F., E-Ticaret Hukuku ve Tüketici Hukukundaki Uygulamaları, Seçkin, 3. Baskı, İstanbul, 2020

Kaya, M., Hekimin Aydınlatma Yükümlülüğü ve Kişilik Hakkı İle İlişkisi, Türk Adalet Akademisi Dergisi, 8, 45-82, 2012.

Kaya, M.B., Taştan F. G., *Kişisel Veri Koruma Hukuku*, On iki Levha Yayınları, İstanbul, 2019.

Kaya, M. B., Elektronik Ticaret Hukuku, Ticari Elektronik İletiler On İki Levha, İstanbul, 2020. -*elektronik ticaret*-

Kaya, M. B., İnternet Hukuku, On İki Levha Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2021.- *internet hukuku*-

Keser Berber, L., Bilgili, A.C., Güncel Gelişmeler Işığında Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, On İki Levha, İstanbul, 2020.

Keser, Y., Tüketicinin Kişisel Verisinin İşlenmesinde Açık Rıza, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 28, Sayı:3, 1181-1215, Konya, 2020.

Ketizmen, M., Kart, A., Kişisel Veri ve Rekabet Hukuku Kapsamında "Big Data", *Kişisel Verileri Koruma Dergisi,* 1(1), 64-76, 2019.

Kılınç, D., Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 61, S. 3, s. 1089-1170, 2012.

Kılıç D., " Online Alışverişte Kişisel Verilerin Tüketici Mahremiyeti ile İlişkisi Üzerine Nitel Bir Çalışma ", Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Yüksek Lisans Tezi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karaman, 2021.

Kılıçoğlu, A.M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Turhan Kitapevi, 25. Bası, Ankara, 2021.

Korkmaz, İ., Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019.

Kuğoğlu, D., Kalkan, N. Mesafeli Sözleşmeler, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt 90, Sayı :4, 269-290, İstanbul, 2016.

Küçükaydın, E. A., Tüketiciyi Koruyucu Nitelikli Geri Alma Hakkı, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul, 2018.

Küzeci, E., *Kişisel Verilerin Korunması*, On İki Levha, 4. Baskı, İstanbul, 2020.

Malkoç, S., Budak, M.A., Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na Aykırı Davranılmasında Hukuki Sorumluluk, Seçkin, Ankara, 2021.

Oğuz, H., Elektronik Ortamda Kişisel Verilerin Korunması, Bazı Ülke Uygulamaları ve Ülkemizdeki Durum, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 2(3) 1-38, 2014.

Oğuz, S., Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeleri, *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 13 (2) , 121-138, 2018.

Oğuzman, M.K., Barlas, N., Medeni Hukuk Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, On İki Levha, 28. Bası, İstanbul, 2022.

Oğuzman, M.K., Seliçi, Ö., Oktay Özdemir, S., Kişiler Hukuku Gerçek ve Tüzel Kişiler, Filiz Kitapevi,19. Baskı, İstanbul, 2020.

Oğuzman, M.K., Öz, M.T., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt-1 , Vedat Kitapçılık, 18. Bası, İstanbul 2020.

Oral, T., Hekimin Aydınlatma ve Hastanın Rızasını Alma Yükümlülüğü, Ankara Barosu Dergisi, 2, 185-209, 2011.

Ozanoğlu, H.S., Mukayeseli Hukuk ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Açısından Tüketiciyi Koruyan Düzenlemelerin Kişi Bakımından Uygulanma Alanı, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman Anısına Armağan, İstanbul, 2000.

Ozanoğlu, H.S., Tüketici Sözleşmeleri Kavramı (Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un Maddi Uygulanma Alanı), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 50, S: 1, Ankara, 2001. -*Tüketici Sözleşmeleri*-

Ömeroğlu, A., Kişilik Haklarının Alkaya- Türkiye Davası Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması Hukukuna Göre İncelenmesi, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 8(15), Haziran, 2020.

Özdemir, H., Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması, Seçkin, 1. Baskı, Ankara, 2009. -*elektronik haberleşme*-

Özdemir, H., Tüketicilerin Kişisel Verilerinin Korunması, Aristo Yayınevi, Ankara, 2020.

Özdemir Kocasakal, H., Elektronik Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Uygulanacak Hukukun ve Yetkili Mahkemenin Tespiti, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2003.

Özel, Ç., Tüketicinin Korunması Hukuku, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Özel, Ç., Mukayeseli Hukuk Işığında Tüketiciyi Koruyan Geri Alma, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1999.- *Geri Alma*-

Özsöker, G., Tüketici Hakem Heyetleri, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

Polater, S., Kişisel Verilerin Reklam Amaçlı İşlenmesinde Hukuka Uygunluk Sebepleri, *Kişisel Verileri Koruma Dergisi,* 1(1), 1-20, 2019.

Sağlam, İ., Elektronik Sözleşmeler, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2007.

Sarıakçalı, T., İnternet Üzerinden Akdedilen Sözleşmeler, Seçkin, İkinci Baskı, Ankara, 2021.

Selek, O., Genel Veri Koruma Tüzüğü Işığında Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza Açıklaması, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 21(2), 911-951, 2019.

Sert Sütçü, S., 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Hükümlerine Göre Tüketicinin Cayma Hakkı, Ankara 2016.

Sert Sütçü, S., Mesafeli Sözleşmelerin Kurulmasına Aracılık Edenlerin Tüketici Hukuku Bağlamında Sorumluluğunun Belirlenmesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 4(1), 276-287, 2021. *-mesafeli sözleşme-*

Sert, Ş., Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019.

Siller, N., 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun Kapsamında Web Sitesi Vasıtasıyla Sözleşmelerin Kurulması, On İki Levha, 1. Baskı, İstanbul, 2019.

Solmaz E., Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları ‘nın “Kişisel Verilerin Korunması”na Katkısı, İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, 18(1), 61-78, 2019.

Sözer B., Elektronik Sözleşmeler, Beta, 1. Baskı, İstanbul, 2002.

Stefano Rodota, “Data Protection as a Fundamental Right”, *Reinventing Data Protection?* Ed.: Serge Gutwirth, Yves Poullet, Paul De Hert, C´ecile de Terwangne, Sjaak Nouwt, Springer, Heidelberg, 2009.

Subaşı, İ., Hekimin Aydınlatma Yükümlülüğü- Aydınlatışmış onam- tazminat sorumluluğu, Seçkin Yayıncılık, 2016.

Şimşek, U., Sağlık Hukukunda Aydınlatılmış Rıza, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2014(16), 3535-3556, 2014.

Taştan, F. G., *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, On İki Levha Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2017.

Tekçe A., Mesafeli Satış Sözleşmeleri ve Bu Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3(1), 224-276, 2021.

Tekinoğlu, D., Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Açısından Mobil Uygulamalarda Konum Gizliliği, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2021.

Toğuz, Ö., Avrupa Birliği ve Türkiye’den Fikri Mülkiyet ve Veri Koruması, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2014.

Topaloğlu, M., Elektronik Ticarette Ödeme Sistemleri, Kredi Kartı, Elektronik Para, Elektronik Çek, Terazi Hukuk Dergisi, 12(130), 70-80, 2017. *-kredi kartı-*

Topaloğlu, M., Mesafeli Sözleşmeler, Beykent Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, 2(3), 13-50, İstanbul, 2016.

Turan, M., Karşılaştırmalı Hukukta Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2019.

Tutar, E., Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’a Göre Mesafeli Sözleşmeler ve Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Cayma Hakkı, Terazi Hukuk Dergisi, 13(139), 115-122, 2018.

Tutumlu, M.A., Tüketici Hakem Heyetleri Manevi Tazmin ara Karar Verebilir mi? Terazi Hukuk Dergisi, 17(187), 132-138, 2022. -*manevi tazminat*-

Tutumlu M., A, "Tüketici Hakem Heyetlerinde Uyuşmazlık Çözümü", Tüketici Hukuku Davaları Teori-Uygulama, Seçkin, 3. Baskı, Ankara, 2022.

Tutumlu, M., A., 6502 Sayılı Tkhk'ya Göre Tüketici Hakem Heyetlerinin Yetki ve Görev Sınırları, Terazi Hukuk Dergisi, 9(89), 116-118, 2014. -*yetki ve görev*-

Uyaroğlu, O., Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Bilgilendirme Yükümlülüğü ve Cayma Hakkı Kapsamında Korunması, On İki Levha, İstanbul, 2021.

Uyumaz, A., Elektronik Sözleşmelerin Web Siteleri Aracılığıyla Kurulması ve Bu Sözleşmelerin İfası, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, Özel Sayı, s.907, 930, İzmir, 2007.

Uzun Kazmacı, Ö., İnternet Ortamında Kurulan Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 22(3), 2791-2818, 2016.

Ünlü, U., Elektronik Ticaret Kanunu'nun Ticari Hayata Getirdiği Yenilikler, Terazi Hukuk Dergisi, 11(113), 141-145, 2016.

Ünver, Y., Kişisel Verilerin Korunması, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7(1), 163-196, İstanbul, 2008.

Yeşilaltay, B., "Çerez Kullanımının Hukuki Çerçevesi", İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü Hukuk Yüksek Lisans Tezi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2020.

Yetim, S., Uber, Hukuki Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 3(6), 621-666, 2015.

Yıldırım, A., Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Korunması, On İki Levha, 1. Baskı, İstanbul, 2009.

Yılmaz, D., Yeni Bir İdari Faaliyet Alanı: "VERBİS" (Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi), Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, Yıl 5, S.2 , s.83-118, Ankara, 2020.

Yılmaz, O.G., Tüketici Hukukunda Mesafeli Sözleşmeler, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi , 4(14), 1011-1034, 2013.

Yılmaz, S. S., "Tıp Alanında Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı Olarak Verilmesinin Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi (Sır Saklama Yükümlülüğü Kapsamında), Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul, 2014.

Yıldız, Y., Kişisel Verilerin Korunmasının Vergi Mahremiyeti ile Etkileşimi, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, 1(2), 1-16, 2019.

Yurt, Hilal, E-Ticarette Genel İşlem Şartları ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Haksız Şart Hükümlerinin Uygulama Alanı, Ankara Barosu Dergisi, S. 3, 2020, s. 263-282.

Yücedağ, N., Elektronik Ticarette Kişisel Verilerin İşlenmesinde (Açık) Rıza -Avrupa Birliği ve Türk Veri Koruma Düzenlemeleri Uyarınca-, On İki Levha, İstanbul, 2022. -*Açık Rıza*-

Yücedağ, N., Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Kapsamında Genel İlkeler, *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 1(1), 47-63, 2019. -*Genel İlkeler*-

Yücedağ, N., Medeni Hukuk Açısından Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Uygulama Alanı ve Genel Hukuka Uygunluk Sebepleri, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 75 (2) , 765-790, 2017.

Yücedağ Göztepe, N., Mesafeli Sözleşmelerde Tüketicinin Cayma Hakkı, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 27, 667-690, 2016.

Zevkliler, A., Aydoğdu M., Tüketicinin Korunması Hukuku, Seçkin, 3. Baskı, Ankara, 2004.

Zevkliler, A., Özel, Ç., Tüketicinin Korunması Hukuku Açıklamalı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, Seçkin, 1. Baskı, Ankara, 2016.

Zor, A., Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri ve Bu Yükümlülüklerin İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu, On İki Levha, İstanbul, 2020.

Online Kaynaklar

Açık Rıza

https://kvkk.gov.tr/yayinlar/AÇIK%20RIZA.pdf

Açık Rıza Alınırken Dikkat Edilecek Hususlar

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar

Avrupa Birliği Adalet Divanı C-673/17 sayılı ve 01.10.2019 tarihli kararı

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62017CJ0673

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

https://www.echr.coe.int/documents/convention_tur.pdf

Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5394/Aydinlatma-Yukumlulugunun-Yerine-Getirilmesi-Rehberi

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf

Çerez Uygulamaları Hakkında Rehber

https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/fb193dbb-b159-4221-8a7b-3addc083d33f.pdf

Dülger, M. V., Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun "Mesaj ve Aramalarına İlişkin" 16.10.2018 Tarihli ve 2018/119 sayılı Kararına İlişkin Değerlendirme

https://www.hukukihaber.net/kisisel-verileri-koruma-Kurulu'nun-3-agustos-2018-tarihinde-yayinlamis-oldugu-karar-ozetlerine-iliskin-degerlendirme-makale,6014.html

Elektronik İleti Yönetim Sistemi İncelemesi

https://kilinclaw.com.tr/ticari-elektronik-ileti-yonetim-sisteminin-kisisel-verilerin-korunmasi-kanunu-kapsaminda-incelenmesi/

Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi Ve Gizliliğin Korunmasına İlişkin Yönetmelik

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/12/20201204-13.htm

Genel Veri Koruma Tüzüğü

https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/wp-content/uploads/2017/09/GDPR-T%C3%BCrk%C3%A7e-%C3%87eviri-AB-Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf

IP Adresi Nedir?

https://tr.wikipedia.org/wiki/IP_adresi

IP Adresinin Açıkça Kişisel Veri Sayıldığına İlişkin Yazı

https://www.kefron.com/blog/will-term-personal-data-defined-within-gdpr/

Kişisel Verilerin Çağımızın Petrolü Olduğuna İlişkin Yazı

https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2018/03/05/heres-why-data-is-not-the-new-oil/?sh=497bd5623aa9

Kişisel Verileri İşleme Şartları

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari

Kişisel Verilerin Korunması Kanununu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, KVKK Yayınları

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular

KVKK madde gerekçeleri

https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf

KVKK Sorularla VERBİS,

https://verbis.kvkk.gov.tr/UploadedFiles/SORULARLA_VERBİS.pdf

KVKK Yayınları No:29 Örneklerle Kişisel Verilerin Korunması, Ankara, 2019.

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5521/Orneklerle-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Dokumani-Kurum-Internet-Sayfasinda-Yayinlanmistir-

Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekcesi-ile-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu

Öngörülen İdari Para Cezaları

https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/782832ef-892c-463d-a58d-a478b6f84586.pdf

Özel Nitelikli Kişisel Veriler

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2051/Ozel-Nitelikli-Kisisel-Veriler

T.C. Gelir İdaresi Başkanlığı İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğü'nün B.07.1.GİB.4.34.19.02-019.01-672 sayılı 08/06/2011 tarihli yazısı

https://vergidosyasi.files.wordpress.com/2017/01/vergidosyasi-c3b6zelge-nihai-tc3bcketiciye-kesilen-faturada-tc-kimlik-numarasc4b1-zorunlu-mu.pdf

T. C. Kimlik Numarası

https://tr.wikipedia.org/wiki/T.C._Kimlik_Numarası

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Gerekçesi

https://sayilikanuncom.files.wordpress.com/2019/11/9253c-6502-sayc4b1lc4b1-tc3bcketicinin-korunmasc4b1-hakkc4b1nda-kanunun-gerekc3a7esi.pdf

Türk Dil Kurumu Sözlükleri

https://sozluk.gov.tr

Türkiye İstatistik Kurumu İnternet Üzerinden Alışveriş Oranı Anketi

https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587

Veri İhlal Bildirimi

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5362/Veri-Ihlali-Bildirimi

Veri Sorumlusuna Başvuru Hakkı

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2062/Basvuru-Hakki

Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen Rehberi

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4195/Veri-Sorumlusu-ve-Veri-Isleyen

Yargıtay Karar Arama

https://karararama.yargitay.gov.tr

Yeterli Korumanın Bulunduğu Ülkelerin Tayininde Kullanılacak Kriterler

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5469/-Yeterli-korumanin-bulundugu-ulkelerin-tayininde-kullanilmak-uzere-olusturulan-form-hakkindaki-02-05-2019-tarihli-ve-2019-125-sayili-Kurul-Karari

Yurtdışına Veri Aktarımı Kamuoyu Duyurusu

https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6828/YURTDISINA-VERI-AKTARIMI-KAMUOYU-DUYURUSU

95/46/EC sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bu Tür Verilerin Serbest Dolaşımına Dair Bireylerin Korunma Yönergesi

https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:en:HTML

https://kisiselveri.com/9546ec-turkce

Çalışmamızın İçerisinde Yer Alan Kurul Kararları

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 31.01.2018 Tarihli ve 2018/10 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4110/2018-10

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.10.2018 Tarihli ve 2018/118 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5422/2018-118

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.10.2018 Tarihli ve 2018/119 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5299/2018-119

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 05.03.2019 Tarihli ve 2019/52 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5464/2019/52

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 25.03.2019 Tarihli ve 2019/78 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 25.03.2019 Tarihli ve 2019/82 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5463/-Bir-market-zincirinin-sadakat-kart-uygulamasina-iliskin-ihbar-ve-sikayetler-hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulu'nun-25-03-2019-tarihli-ve-2019-82-sayili-Karari

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 11.04.2019 Tarihli ve 2019/104 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5450/2019-104

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 02.05.2019 Tarihli ve 2018/122 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5461/2019/122

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.05.2019 Tarihli ve 2019/141 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5478/2019-141

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.05.2019 Tarihli ve 2019/143 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5479/2019-143

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 16.05.2019 Tarihli ve 2019/144 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5480/2019-144

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 31.05.2019 Tarihli ve 2019/159 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5494/2019-159

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 31.05.2019 Tarihli ve 2019/162 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5495/2019-162

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 31.05.2019 Tarihli ve 2019/165 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5496/2019-81-165

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.08.2019 Tarihli ve 2019/254 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5535/2019-254

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.08.2019 Tarihli ve 2019/255Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5537/2019-255

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 18.09.2019 Tarihli ve 2019/276 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6558/2019-276

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 18.09.2019 Tarihli ve 2019/277 Sayılı Kararı
https://kvkk.gov.tr/Icerik/5545/2019-277

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 18.10.2019 Tarihli ve 2019/308 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6568/2019-308

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 07.11.2019 Tarihli ve 2019/331 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6623/2019-331

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 27.02.2020 Tarihli ve 2020/173 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 25.02.2021 Tarihli ve 2021/154 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6998/2021-154

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 11.03.2021 Tarihli ve 2021/228 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7117/2021-228

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 11.03.2021 Tarihli ve 2021/238 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6905/2021-238

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 13.04.2021 Tarihli ve 2021/358 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7106/2021-358

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 04.06.2021 Tarihli ve 2021/548 Sayılı Kararı
https://kvkk.gov.tr/Icerik/7123/2021-548

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 22.06.2021 Tarihli ve 2021/603 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7131/2021-603

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 26.08.2021 Tarihli ve 2021/847 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7140/2021-847

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 02.11.2021 Tarihli ve 2021/1104 Sayılı Kararı
https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7263/2021-1104

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 02.12.2021 Tarihli ve 2021/1210 Sayılı Kararı
https://kvkk.gov.tr/Icerik/7152/2021-1210

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 23.12.2021 Tarihli ve 2021/1303 Sayılı Kararı
https://kvkk.gov.tr/Icerik/7288/2021-1303

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 10.03.2022 Tarihli ve 2022/224 Sayılı Kararı https://kvkk.gov.tr/Icerik/7296/2022-224

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 10.03.2022 Tarihli ve 2022/229 Sayılı Kararı https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/7275/2022-229

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 17.03.22 Tarihli ve 2022/243 Sayılı Kararı https://kvkk.gov.tr/Icerik/7297/2022-243

Kişisel Veri Koruma Kurulu'nun Veri Minimalizasyonu Kararı https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5413/Islenme-Amacinin-Gerektirdiginden-Fazla-Kisisel-Veri-Islenmesi-Aktarilmasi-Veri-Minimizasyonu-Ilkesine-Aykirilik-